BIBLIOTECA

PENTRU TOȚI

SHAKESPEARE

HAMLET

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

In colecția
„Biblioteca pentru toți"
au apărut:

Honoré de Balzac
MOȘ GORIOT

★

Aristofan
NORII

★

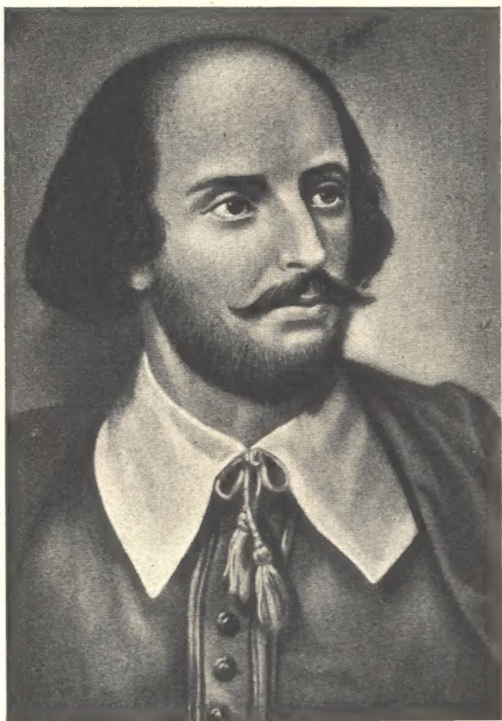
Anatole France
INSULA PINGUINILOR

★

Schiller
DON CARLOS

Lei 4,50

SHAKESPEARE ★ HAMLET

WILLIAM SHAKESPEARE

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI

SHAKESPEARE

HAMLET

PRINŢ AL DANEMARCEI

TRAGEDIE

În romineşte de
PETRU DUMITRIU

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ

PERSOANELE

Claudius — rege al Danemarcei
Hamlet — fiul fostului rege şi nepotul actualului rege
Horaţio — prietenul lui Hamlet
Polonius — şambelanul curţii
Laertes — fiul său
Voltimand, *Cornelius*, *Rosencrantz*, *Guildenstern*, *Osric*, *Un gentilom* — curteni
Un preot
Marcellus, *Bernardo* — ofiţeri
Francisco — un oştean
Reynaldo — slujitorul lui Polonius
Un căpitan, Soli
Duhul tatălui lui Hamlet
Fortinbras — prinţul Norvegiei
Doi ţărani, gropari
Gertruda — regină a Danemarcei şi mama lui Hamlet
Ofelia — fiica lui Polonius

Nobili, doamne, ofiţeri, oşteni, actori, marinari, soli şi suită.

ACTUL I

SCENA 1

Elsenor. O terasă în fața castelului. *Francisco* la postul său. Intră *Bernardo.*

BERNARDO

Cine-i acolo?

FRANCISCO

A, nu, răspunde-mi tu: stai și te-arată.

BERNARDO

Trăiască regele!

FRANCISCO

Bernardo?

BERNARDO

El!

FRANCISCO

Vii chiar la timp.

BERNARDO

Bătut-a miezul nopții,
Mergi la culcare Francisc.

FRANCISCO

Mulțumesc
Că vii să mă schimbi. Ce ger! Sînt sloi.

BERNARDO

Nimic deosebit
În ceasul tău de strajă?

FRANCISCO

Nici un șoarec.

BERNARDO

Drum bun atunci
Și dacă-mi vezi tovarășii de strajă,
Marcellus și Horațio, zorește-i.

FRANCISCO

I-aud, îmi pare. Stai! Cine-i acolo?

HORAȚIO

Supușii regelui!

MARCELLUS

Copiii țării!

FRANCISCO

Cu bine dar!

MARCELLUS

Viteazule, cu bine!
Au cin' ţi-e schimb?

FRANCISCO

Bernardo. Noapte bună.

MARCELLUS

Hei, tu Bernardo!

BERNARDO

Ce, e şi Horaţio?

HORAŢIO

O parte doar din el!

BERNARDO

Bine-aţi venit!

MARCELLUS

S-a mai ivit o dată lucru-acela?

BERNARDO

Eu n-am văzut nimic.

MARCELLUS

Horaţio zice că-i o nălucire
A noastră şi nu vrea să dea crezare
Vedeniei de două ori zărită
De noi — de-aceea l-am rugat de veghe

Să stea de-a lungu-acestei nopți cu noi.
Şi dacă iar stafia se arată,
Să creadă-n ce-am văzut şi să-i vorbească.

HORAŢIO

Poveşti! N-o să se arate!

BERNARDO

Şezi o clipă
Şi lasă iar să-ți ciocănim auzul,
Ce s-a-ndărătnicit să nu ne creadă,
Cu ce-am văzut în două nopţi.

HORAŢIO

Să stăm
Şi s-auzim ce-are de spus Bernardo.

BERNARDO

Ieri noapte,
Cînd steaua, care-i la apus, trecuse
Să lumineze cerul chiar pe locul
Pe care arde-acum, eu şi Marcellus,
Cînd clopotul tocmai bătea de unu...

(Intră Duhul.)

MARCELLUS

Tăcere. Lasă vorba. Iată-l iar!

BERNARDO

E chipul regelui cel răposat.

MARCELLUS

Eşti cărturar, Horaţio: vorbeşte-i!

BERNARDO

Nu seamănă cu regele? Priveşte-l.

HORAŢIO

Leit! Mă-ncearcă spaima şi uimirea.

BERNARDO

Vrei să-i vorbim?

MARCELLUS

Întreabă-l tu, Horaţio.

HORAŢIO

Tu cine eşti, ce foloseşti şi ceasul
Acestei nopţi şi mîndra-nfăţişare
Războinică sub care răposatul
Rege al nostru se ducea la luptă?
Pe Dumnezeu, vorbeşte, te conjur.

MARCELLUS

Jignit e parcă!

BERNARDO

Şi se depărtează.

HORAŢIO

Stai, spune, spune, te conjur, vorbeşte!
(Duhul iese.)

BERNARDO

Ce zici, Horaţio? Tremuri şi eşti palid:
Aşa-i că-i vorba nu de-o nălucire,
Ci de-altceva mai mult?

HORAŢIO

Pe Dumnezeu, n-aş fi putut-o crede,
De n-ar fi via şi adevărata
Mărturisire-a chiar ochilor mei.

MARCELLUS

Nu seamănă cu regele?

HORAŢIO

Ca tine
Cu tine însuţi.
La fel a fost armura ce-o purta
Cînd a răpus norvegul îngîmfat
Şi-aidoma-ncruntat ca-n sfada-n care
Din sanie-n zăpadă-a năpustit
Pe regele polon. Ciudate lucruri.

MARCELLUS

De două ori l-aceeaşi moartă oră,
Cu pas solemn pe lîngă străji trecu.

HORAŢIO

La care-anume gînd să mă opresc
Nu ştiu, dar îndeobşte-astfel de semne
Sînt rău prevestitoare pentru ţară.

MARCELLUS

Să stăm atunci şi cel ce ştie spună-mi
De ce apasă noaptea pe supuşi
O vajnică şi scrutătoare strajă,
De ce atîtea tunuri de aramă
Turnate zilnic, scule de război
Aduse din afară, şi de ce
Dulgheri de nave, mulţi şi strînşi cu sila,
Sînt puşi chiar şi duminica la lucru?
Ce rost să aibă asudata grabă
Ce-njugă-n trudă noaptea lîngă zi?
Au cine-mi poate da răspuns?

HORAŢIO

Pot eu.

Se zice cum că răposatul rege,
Al cărui chip de-abia ni s-a ivit,
A fost, cum ştiţi, de Fortinbras norvegul —
Pe care-l îmboldea o rea trufie —
Chemat la luptă dreaptă. Dar viteazul
Hamlet, faimos în lume ca atare,
Răpusu-l-a pe Fortinbras, şi-acesta,
Prin legămînt pecetluit şi scris
Şi întărit prin lege şi prin crainici,
Lăsă biruitorului la moarte
Tărîmurile toate cucerite
De-acesta, iar al nostru rege-n schimb
Chezăşuia ţinuturi, deopotrivă
Lui Fortinbras sortite-n moştenire,
De biruia. Aşa cum prin acelaşi
Hrisov şi legăminte-n el cuprinse
Le-a-nstăpînit Hamlet. Dar Fortinbras
Cel tînăr, ne'ncercat şi plin de clocot,

A strîns acum în marginea Norvegiei,
De peste tot, pe toţi vîntură-lume,
Ce pentru-o pîine-s gata la orice
Isprăvi ce nu cer decît cutezanţă.
Iar scopul lui, la noi mult prea ştiut,
E să ne smulgă cu-armele în mînă
Şi silnice mijloace-acel ţinut
Pierdut de tatăl său. Şi iată, cred,
Obîrşia acestor pregătiri
Şi tîlcul străjii noastre şi pricina
Înfriguratei grabe şi-a alarmei
Din ţară...

BERNARDO

Cred c-aşa-i şi nu altfel.
De-aceea deci prevestitorul chip
Soseşte-armat prin faţa străjii noastre
Atît de-asemeni regelui ce-a fost
Şi este cel care-a-nceput războiul.

HORAŢIO

E-un fir de praf ce-ţi tulbur' ochii minţii.
Pe vremea slavei Romei şi în preajma
Căderii prea puternicului Cezar,
Ieşeau din groapă morţii-n giulgiul lor
Cu ţipăt şi-aiurare prin cetate.
Prăpăd în soare, rouă-nsîngerată
Şi stele-n cer cu cozi de foc, şi astrul
Cel umed ce domneşte peste ape
S-a-ntunecat de moarte în eclipsă.
Tot semne de-astea de-ntîmplări cumplite,
Precuvîntări dezastrelor ce vin,
Pămîntul azi şi cerul le arată
Cuprinsului şi oamenilor ţării.

(Intră Duhul.)

Tăcere! Iată-l! Colo-i, vine iar!
Chiar de mă spulberă, l-întîmpin. Stai,
Nălucă! De-ai vreun glas şi poţi grai,
Vorbeşte-mi!
Vreo faptă bună dacă pot să fac
Să-ţi fie de ajutor, să-mi fac pomană,
Vorbeşte-mi!
De ştii vreun rău de soarta ţării tale,
Ce poate fi pre'ntîmpinat, vestindu-l,
O, vorbeşte!
De-ai îngropat în viaţă vreo comoară
Furată, în pîntecul pămîntului,
Că, zice-se, de-aceea-adeseori
Voi duhurile pribegiţi...

(Cîntă cocoşul.)

Stai, spune-mi...
Opreşte-l, tu, Marcellus!

MARCELLUS

Să-l străpung
Cu lancea?

HORAŢIO

Da, de nu se-opreşte...

BERNARDO

Iată-l!

HORAŢIO

Aici!

(Iese Duhul.)

MARCELLUS

S-a dus!
Nedrepţi sîntem cu el, măreţ cum este,
Cu silnicie să-i aţinem calea.
Şi-i de nevătămat cum e văzduhul,
Şi-s glume ale noastre lovituri.

BERNARDO

Ar fi vorbit, de nu cînta cocoşul.

HORAŢIO

Şi-a tresărit precum un vinovat
Chemat de-un glas cumplit. Că, pasămite,
Cocoşul, care-i goarna dimineţii,
Cu viersul lui semeţ şi ascuţit
Pe zeul zilii-l scoală. Şi semnalu-i.
Oriunde-n mare, foc, pămînt, sau aer,
Vreun duh smintit ar fi rătăcitor,
L-întoarce-n locul cuvenit. Dovadă
Stau cele chiar acum aci-ntîmplate.

MARCELLUS

La cîntecul cocoşului s-a stins.
Că-n preajma sărbătorilor, se zice,
Cînd naşterea lui Crist o prăznuim,
Cocoşii, pasările dimineţii,
Întreaga noapte cîntă, şi atunci
Nu-i duh să se încumete pe-afară,
Blajină-i noaptea, zodiile-s blînde,
Nici iele nu pîndesc, nici vrăjitoare;
Atît de plin de har şi sfînt e ceasul.

HORAȚIO

Am auzit și eu și cred în parte.
Dar iată, dimineața-nveșmîntată
În mantă roșiatică, prin rouă,
La răsărit, pe dealul nalt se-arată.
Să mergem. Și să-mpărtășim, mi-e sfatul,
Tot ce-am văzut azi-noapte lui Hamlet
Cel tînăr. Duhul ăsta, eu vă jur,
E mut cu noi, dar lui îi va vorbi.
Cu voia voastră, să-l înștiințăm
De toate-acestea-așa cum datoria
Și dragostea ce i-o purtăm ne-o cere.

MARCELLUS

Să mergem deci. Știu unde să-l găsim
Fără de greș, în dimineața asta.

(Ies.)

SCENA 2

Sala tronului în castel. Intră *regele*, *regina*, *Hamlet*; *Polonius*, *Laertes*, *Voltimand*, *Cornelius*, *gentilomi* și *suită*.

REGELE

Deși ni-i vie-n amintire moartea
Iubitului Hamlet, al nostru frate,
Si-ar fi mai potrivit să ne-nchinăm
Tristeții sufletul, și-n țara-ntreagă
Să fie numai jale și mîhnire,
In cuget totuși ne-am luptat cu firea

Atît de mult, că azi cu o cuminte
Durere-l pomenim şi totdeodată
Putem a ne-ngriji şi de-ale noastre.
Cu o cernită bucurie deci,
C-un ochi rîzînd, cu celălalt în lacrimi,
Voioşi în jale, prohodind la nuntă
Şi cumpănind răsfăţul cu mîhnirea,
Pe-a noastră, soră ieri, regină astăzi,
Părtaşă-augustă-ntru ocîrmuirea
Războinicului nostru stat, cu noi,
Am luat-o de soţie ţinînd seama
De sfatul ce ne-aţi dat cu-acest prilej
De bună voie. Şi vă mulţumim.
Aflaţi acum că Fortinbras cel tînăr —
Punînd nu mare preţ pe vlaga noastră:
Sau socotind că statul nostru-i gata,
Prin moartea fratelui Hamlet scump nouă,
Să se dărîme, dezbinat; sau poate
Întemeiat pe visu-i de putere —
Ne-a tot trimis solii peste solii
Să-i dăm'napoi acele ţări pierdute
Pe drept, de-al său părinte, în folosul
Viteazului meu frate. Asta-i totul.
Cît despre noi şi rostu-acestui sfat,
Aflaţi-l: scris-am regelui norveg
Ce tînărului Fortinbras i-e unchi,
Dar slăbănog pe patu-i de zăcere
Abia de-o fi ştiut din auzite
De scopul urmărit de-al său nepot —
Să curme toate-aceste pregătiri,
Cu-atît mai mult cînd chiar supuşii săi
Sînt cei înscrişi şi strînşi apoi la oaste.
Deci vă trimit pe voi cu-acest răvaş,

Tu, Voltimand şi bunule Cornelius,
La regele bătrîn, dar fără altă
Îndrituire în solia voastră
Decît este cuprins şi-amănunţit
Aci-n acest tratat. Drum bun. Iar zelul
Să vă-ndrumeze-n datoria voastră.

CORNELIUS şi VOLTIMAND

În tot şi-n toate slugi prea credincioase.

REGELE

Nu mă-ndoiesc. Din inimă, drum bun.

(Voltimand şi Cornelius ies.)

Şi-acum, Laertes, spune-mi, ce-i cu tine?
Vorbeai de-o rugăminte. Spune-mi, care?
Că nu poţi regelui să-i ceri ceva
Pe drept, şi glasul în deşert să-ţi fie.
Ce poţi să-mi ceri şi eu să nu pre'ntîmpin
Cu darul meu? Căci nu-i mai credincioasă,
Laertes, mintea inimii, nici mîna
Mai slujitoare gurii nu-i, decît
Mi-e tronul de legat de tatăl tău.
Laertes, spune-mi!

LAERTES

Doamne prea temut:
Bunăvoinţa şi-nvoirea ta
Să plec în Franţa iar, cu toate că
De bună voie m-am întors în ţară,
La-ncoronare vrînd să fiu de faţă.
Dar azi, cînd datoria mi-e-mplinită,
Mărturisesc că gîndul meu şi dorul

Se-ndreaptă iar spre Franţa şi mă rog
Măriei tale să-ncuviinţezi.

REGELE

Ce spune tatăl tău? Ce spui, Polonius?

POLONIUS

Mi-a smuls cu greu îngăduinţa, sire,
Prin rugăminţi prea mult stăruitoare,
Dar, în sfîrşit, pe-a lui dorinţă pus-am
Cu greu pecetea învoirii mele.
Îngăduie-i, te rog în genunchi, să plece.

REGELE

Alege-ţi ceasul potrivit, Laertes.
A ta e vremea, harul şi răsfăţul.
Şi-acum, Hamlet, nepotul meu şi fiu-mi...

HAMLET

Mai mult de-un neam,
Dar mai puţin de-un soi...

REGELE

De ce atîrnă încă norii-asupră-ţi?

HAMLET

Părere, sire:
Prea stau lîngă soare.

REGINA

Dezbără-te de portul tău cernit,
Hamlet, iubite, şi prieteneşte

Te uită l-al tău rege. Nu căta
Cu genele necontenit plecate
Pe nobilul tău tată în țărînă.
Aşa e dat. Tot ce trăieşte moare,
Tu ştii, trecînd prin viață-n veşnicie.

HAMLET

Da, doamnă, aşa e dat.

REGINA

Şi dacă-i astfel,
De ce îți pare atît de nefiresc?

HAMLET

Să mi se pară, doamnă? Nicidecum.
Nu mi se pare: este. Bună mamă,
Nici mantia-mi întunecată, nici
Veşmîntu-ndătinat, de mare doliu,
Nici furtunosul răsuflării hohot
Nestăpînit, şi nici izvorul plin
Al lacrimilor, nici mîhnirea feței
Cu fel şi chip de semne-ale durerii
Nu-s în măsură să m-arate lumii
Aşa cum sînt. Acestea pot să pară
Fățărnicii ce sînt la îndemîna
Oricărui om. Dar ce e-n mine-ntrece
Tot ce se vede. Celelalte-s doar
Găteli ale durerii şi-amăgiri.

REGELE

Spre laudă şi cinste firii tale
E acest prinos de lacrimi, închinat

Părintelui tău. Dar tu știi, Hamlet,
Că tatăl tău și-a fost pierdut un tată,
Tatăl acesta mort pierdu pe-al său,
Și urmașul e ținut de datoria-i
De fiu, pe-un timp, la jale-adîncă. Dar
Să stărui într-un doliu îndărătnic
Semn este de orbire nepioasă,
De chin neînțelept; el mai arată
Un cuget răzvrătit față de cer,
O minte simplă și neînvățată,
Că noi, ceea ce știm că-i scris și-obștesc,
Întocmai celui mai de rînd din lucruri,
De ce s-o pui la inimă-n această
Ursuză-mpotrivire? E un păcat
În fața cerului și-n fața morții,
În fața firii, și un gînd smintit
În fața judecății omenești,
Al cărei înțeles obștesc e moartea
Părinților și care de la mortul
Cel mai dintîi și pînă la cel care
Muri chiar azi, necontenit ne strigă:
„Așa e dat să fie!“ Te dezbară,
Rugămu-te, de-un doliu de prisos
Și ne privește ca pe un părinte,
Să afle lumea toată că tu ești
De tronu-mi cel mai apropiat supus,
Iar eu cu o dragoste nu mai prejos
Decît o poartă-un tată mult duios
Odraslei sale, voi veni spre tine.
Cît despre gîndul tău de-a te întoarce
La școală-n Wittemberg e mult potrivnic
Dorinței mele. Și stăruitor
Te rog, înclină-te; rămîi aci,

Răsfăț și-alean ochilor mei și cel mai
Dintîi printre curteni, nepot și fiu.

REGINA

O, nu lăsa, Hamlet, pe mama ta
Să-și irosească rugile-n zadar:
Rămîi cu noi aci, și nu pleca
La Wittemberg: aceasta-i rugămintea-mi.

HAMLET

În tot și-n toate celea, doamna mea,
Sili-mă-voi să-ți fiu cît mai supus.

REGELE

O, iată un răspuns frumos și blînd.
Ca mine însumi fii în Danemarca.
Să mergem, doamnă. Această-nduplecare
Nesilnică și blîndă a lui Hamlet
E un zîmbet sufletului meu. Și-n cinstea-i
Nu va-nchina o cupă regele
Pe care tunul să n-o dea de știre
Și norilor. Iar vorbele regești
De ceruri fie iarăși îngînate,
Răsunet tunetului pămîntesc.
Să mergem.

(Regele, regina și curtenii ies.)

HAMLET

O, carnea aceasta mult prea închegată
De s-ar topi și s-ar preface-n rouă,
Sau dacă Cel-de-sus n-ar sta-mpotrivă,
Cu legea lui, uciderii de sine!
O, Doamne, cît de obosit și searbăd,
Și de prisos, și muced mi se pare

Tot rostu-acestei lumi. E o grădină
Ce creşte neplivită. Ierburi rele
În voie-o cotropesc. Unde-am ajuns!
Doar două luni de cînd muri... nici două!
Un rege atît de bun! Ca un luceafăr
Pe lîngă un satir, faţă de acesta,
Şi-atîta de duios cu mama mea,
Că n-ar fi îngăduit să se atingă
Nici vîntului ceresc mai cu asprime
De chipul ei. O, ceruri şi pămînt!
Să mai mi-aduc aminte? Cît de strîns
De el se alipea, de parcă doru-i
Creştea din chiar îndestularea sa...
Şi-apoi, după o lună... De-aş putea
Să nu mă mai gîndesc! O, slăbiciune,
Ţi-e numele femeie! Doar o lună,
Cînd nici încălţămintea-i nu s-a rupt
Cu care a dus pe tatăl meu la groapă
În lacrimi toată-ntocmai ca Niòbe —
Cum, însăşi ea, chiar mama mea, o, Doamne,
Cînd şi o fiară fără judecată
Ar fi jelit mai mult — s-a măritat
Cu unchiul meu, al tatălui meu frate,
Dar semănînd cu tata nu mai mult
Decît cu Hercul eu! O lună-abia,
Cînd sarea mincinoaselor ei lacrimi
Din ochii ei roşiţi nici nu s-a şters,
S-a luat cu el! O, desfrînată grabă
Ce-atîta de dibaci a repezit-o-n
Culcuşul patimei nelegiuite!
Nu-i bine aşa, şi nici poate fi.
Dar frînge-te, o, inimă. Că trebui
De-acum încolo lacăt să-mi pun gurii.

(Intră Horaţio, Marcellus şi Bernardo.)

HORAŢIO

Mă-nchin măriei tale.

HAMLET

Bucuros
Că eşti aci şi teafăr. Nu mă-nşel,
Eşti chiar Horaţio.

HORAŢIO

Însuşi el, stăpîne,
Şi slujitor smerit întotdeauna.

HAMLET

Prieten, domnul meu, aşa să-mi zici.
Din Wittemberg ce te-a adus, Horaţio?
Marcellus?

MARCELLUS

Da, stăpîne!

HAMLET

Mă bucur că te văd. *(Către Bernardo.)* Bine-ai venit.
Dar zău, ce vînt din Wittemberg te-aduce?

HORAŢIO

Un dor hoinar, prea bunul meu stăpîn.

HAMLET

N-aş vrea s-aud nici chiar pe-al tău duşman
Rostind cuvîntul ăsta împotrivă-ţi

Şi n-ai putea urechea mea s-o-ndupleci
Să creadă-n ce chiar tu mi-ai spus, Horaţio:
Te ştiu prea bine: nu eşti un hoinar.
Ce treburi te-au adus la Elsenor?
Te învăţăm să bei vîrtos aicea.

HORAŢIO

Stăpîne, am venit la-ngropăciune.

HAMLET

O, laolalt-am fost prin şcoli; nu-ţi rîde
De mine, rogu-te. Că mai degrab:
Socot că vii la nunta mamei mele.

HORAŢIO

Au fost, ce-i drept, cam una după alta.

HAMLET

Economii, Horaţio, economii!
Fripturile rămase de la praznic
Au fost aduse reci la masa nunţii.
Decît să văd această zi, Horaţio,
Era mai bine să mă fi-ntîlnit
În cer cu cel mai crunt duşman al meu.
O, tatăl meu! Parcă-l zăresc pe tata.

HORAŢIO

Stăpîne, unde?

HAMLET

În ochii minţii mele.

HORAȚIO

Eu l-am văzut o dată. Mîndru rege!

HAMLET

Dar mai presus de toate-a fost un om
Cum nu mi-e dat să văd ca el un altul.

HORAȚIO

Stăpîne, cred că l-am văzut ieri noapte.

HAMLET

Văzut? Pe cine?

HORAȚIO

Pe regescu-ți tată.

HAMLET

Pe rege, chiar pe tatăl meu?

HORAȚIO

Stăpîne,
Uimirea ta ți-o stăpînește-o clipă
Și fii cu luare-aminte, să-ți vorbesc
De față cu-acești domni ce-mi stau ca martori,
De-acea minune...

HAMLET

Te conjur, vorbește!

HORAȚIO

De două nopți de-a rîndul — acești prieteni,

Marcellus şi Bernardo, stînd de strajă-n
Deşertul mort al miezului de noapte,
Au fost întîmpinați astfel: un chip
Asemeni tatălui măriei tale
Şi-mplătoşat la fel, din tălpi în creştet,
Ieşi-naintea lor cu pas solemn,
Măreț şi-ncet trecînd pe lîngă ei.
De trei ori, el s-a perindat în şir
Sub ochii lor uimiți şi plini de groază,
Şi-atît de-aproape că-i putea atinge
Cu sceptrul. Dar ei, muţi şi înghețați
De frică, n-au vorbit nimic cu el.
În mare tain-apoi mi-au spus acestea.
A treia noapte-am stat cu ei de strajă.
Şi-acolo-ntocmai cum mi-au povestit
De ceas şi loc şi de regescul chip
S-a adeverit în faptă şi-n cuvînt.
Stafia s-a ivit. Recunoscut-am
Pe tatăl tău. O mînă cu cealaltă
Nu seamănă mai mult.

HAMLET

Dar unde asta?

HORAȚIO

Stăpîne-acolo unde stam de strajă.

HAMLET

Vorbitu-i-aţi?

HORAȚIO

Stăpîne, i-am vorbit,
Dar n-a răspuns. O dată-mi pare, totuşi,

Că fruntea şi-a-nălţat într-o mişcare
De parcă ar fi vrut să ne vorbească,
Dar chiar atunci cocoşul a cîntat
Şi cîntul lui, zoritu-l-a deodată
Şi ne-a pierit din ochi.

HAMLET

Ciudat e foarte!

HORAŢIO

E-adevărat, stăpîne, tot atît
Cum este că trăiesc, şi ne-am gîndit
Că-i scris adînc în datoria noastră
Să-ţi spunem tot.

HAMLET

Aşa-i, aşa-i, prieteni,
Într-adevăr, mă tulbură ce-mi spuneţi.
La noapte sînteţi iar de strajă?

MARCELLUS şi BERNARDO

Da!

HAMLET

În zale, ziceţi?

MARCELLUS şi BERNARDO

Da, stăpîne-n zale.

HAMLET

Din coif în tălpi?

MARCELLUS și BERNARDO

Din creștet în călcîie.

HAMLET

Deci chipul nu i l-ați văzut?

HORAȚIO

O, da,
Stăpîne, avea viziera ridicată.

HAMLET

Era-ncruntat?

HORAȚIO

Părea mai mult mîhnit,
Decît în prada unei mari mînii.

HAMLET

Și pal sau rumen?

HORAȚIO

Palid, foarte palid.

HAMLET

Iar ochii lui stăteau țintiți asupră-ți?

HORAȚIO

Stăruitor.

HAMLET

O, de-aş fi fost de faţă!

HORAŢIO

Ai fi rămas uimit din cale-afară.

HAMLET

Nu-ncape îndoială. Şi-a stat mult?

HORAŢIO

Cît numeri pîn' la sută fără grabă.

MARCELLUS şi BERNARDO

Mai mult, mai mult.

HORAŢIO

Nu cînd am fost şi eu.

HAMLET

Şi barba lui era căruntă oare?

HORAŢIO

Cum ai văzut-o-n viaţa lui, de-un negru
Cu fire de argint.

HAMLET

La noapte fi-voi
Cu voi de strajă, poate vine iar.

HORAȚIO

Mă țin chezaș că se arată iar.

HAMLET

De-ntr-adevăr stafia mi se-arată
Sub chipul nobilului meu părinte,
Am să-i vorbesc, chiar de se cască iadul
Silindu-mă să tac. Și-acum, vă rog,
De vreme ce-ați ascuns cele văzute,
Păstrați-le-n tăcerea voastră încă,
Și orișice s-ar mai ivi la noapte
Să țineți doar în cuget, nu pe buze.
Drum bun. Voi răsplăti credința voastră.
La noapte, deci, pe locul cel de strajă,
Voi fi cu voi.

HORAȚIO, BERNARDO și MARCELLUS

Supuși măriei tale.

HAMLET

Din inimă, prieteni, bun rămas.

(Ies toți, afară de Hamlet.)

Al tatălui meu duh, în za. Nu-i bine!
Presimt o mîrșăvie. Vino, noapte!
Iar pînă-atunci, fii suflete pe pace,
Că făr'delegea iese la iveală
Chiar dacă-ntreg pămîntul se prăvale
Ca s-o ascundă de-ochii omenești.

(Iese.)

SCENA 3

O cameră în casa lui Polonius. Intră *Laertes* și *Ofelia*

LAERTES

Rămîi cu bine, soră. Totu-i gata.
Iar dacă vînt prielnic se ivește
Și pleacă vreo corabie, nu dormi,
Dă-mi vești de-acasă.

OFELIA

Oare te-ndoiești?

LAERTES

Cît despre gingășiile cu care
Hamlet azi te răsfață, ia-le doar
Ca pe o toană — un joc al sîngelui,
O floare-a tinereții-n primăvară,
Zorită dar nu veșnică, duioasă
Dar trecătoare, o mireasmă numai
Și-avîntul unei clipe. Doar atît.

OFELIA

Atîta numai?

LAERTES

Nu-i da preț mai mare.
Că firea-n creștere nu se-mplinește
Doar în puteri și-n stat, dar cînd lăcașul
Cel sfînt sporește, atunci și slujba minții
Și-a sufletului crește. Se prea poate

Să te iubească azi cu o iubire
Curată și neprihănită. Dar
Tu trebui să te temi de-a lui mărire;
El însuși nu-i stăpîn pe voia lui,
Că e supusul obîrșiei sale
Și nu e slobod să-și croiască soarta
Ca orice om de rînd; și știi prea bine
De cununia lui că-i strîns legată
Statornicia-ntregii noastre țări,
Și-alegerea-i e-anume mărginită
De glasul și-nvoirea-acelui trup
Al cărui cap e el. Și dacă-ți spune
Că dragă-i ești, tu fii cuminte totuși
Și crede-l numai în măsura-n care
Din naltul loc și din a sa pornire
Îi poate fi îngăduit să-și schimbe
Cuvîntu-n faptă. Dar nu mai departe
Decît dă voie glasul Danemarcei.
Măsoară deci cît poate cinstea ta
Și inima să piardă și comoara
Făpturii tale, dacă s-ar supune
Nestăpînitei sale stăruinți.
Deci teme-te de el, o, dulce soră
Ofelia, și dorul tău ascunde-l
Departe de primejdia ispitei.
Și cea mai îndărătnică fecioară
Prea darnică-i cu frumusețea ei
Dezvăluind-o chiar și-n fața lunii.
Virtutea însăși pradă-i defăimării,
Lăstarul primăverii-e ros de viermi
Cînd muguru-i nici n-a prins încă viață
Și-n roua și în zorii tinereții
Ades se-abate-un vînt înveninat.

Ia seama deci; scăparea e-n veghere;
Duşmanul tinereții e-n ea însăşi,
Chiar şi cînd nimeni nu o amenință.

OFELIA

Povaţa ta-nțeleaptă-o voi păstra
Ca strajă inimii. Dar, bune frate,
Nu-mi arăta doar asprul drum spre ceruri
Asemeni preoţilor fără har
Pe cînd tu însuţi ca un desfrînat
Sătul şi fără grijă iei poteca
De flori împodobită-a desfătării,
Uitînd de-nvăţătura ta.

LAERTES

N-ai teamă!
Am zăbovit. Dar iată, vine tata.

(Intră Polonius.)

Prilejul îmi surîde la plecare
Şi-o îndoită binecuvîntare
Pogoară-asupră-mi har de două ori.

POLONIUS

Laert, ruşine! Tot aici? La navă!
Prielnic vînt se umflă-n pînza ei.
Eşti aşteptat. Te binecuvîntez,
Şi să-ţi întipăreşti aceste sfaturi
În mintea ta: să nu dai grai gîndirii
Nici împliniri smintitelor dorinţi.
Nu fi trufaş, dar nici nu te-njosi.
Prieteni încercaţi de ţi-ai ales,
De suflet prinde-i cu verigi de-oţel,

Dar palma nu-ți toci în cîrdăşie
Cu-orice fîrtat golaş de-abia ouat.
Fereşte-te de vrajbă, dar o dată
Intrat în ea, te poartă-n aşa chip
Încît duşmanului să-i pară rău.
Urechea ta ţi-o pleacă orişicui,
Dar să-ţi audă glasul doar aleşii.
Pe fiecare află-l ce gîndeşte,
Dar nu-i destăinui ce cugeți tu.
Te-mbracă-n scump veşmînt dacă-ți dă mîna,
Nu însă fistichiu: bogat, dar nu prea,
C-adesea judeci omul după port.
În Franța cei mai mari în rang şi-avere
Se-arată-n asta iscusiți şi darnici.
Nu da şi nu lua bani cu împrumut,
Că pierzi şi banii şi prietenia,
Căci împrumutul seacă buna stare.
Iar mai presus de-orice: nu te minți
Pe tine însuţi. Şi de-aci urmează,
Ca noaptea după zi, că nimănui
Nu vei putea să-i fii de rea-credință.
Drum bun. Şi binecuvîntarea mea
Rodească-n tine sfaturile-acestea.

LAERTES

Smerit îmi iau, stăpîne, bun rămas.

POLONIUS

Eşti aşteptat. Te du. E tocmai vremea.

LAERTES

Rămîi cu bine, soră. Ţine minte
Povaţa mea.

OFELIA

Mi-e-n cuget zăvorîtă,
Iar cheia ei o vei păstra chiar tu.

LAERTES

Adio.

(Iese.)

POLONIUS

Ce ţi-a spus Laert, Ofelia?

OFELIA

Cu voia ta, ceva despre Hamlet.

POLONIUS

E bine, zău, că mi-ai adus aminte.
Am prins de veste că de la o vreme
Domnia-sa ţi-nchină-ntreg răgazu-i,
Iar tu te-arăţi faţă de el cu mult
Prea darnică şi primitoare. Dacă-i
Aşa, şi-i chiar ce mi s-a spus, mă simt
Dator să-ţi spun că nu-ţi dai bine seama
De ceea ce se cade şi ce nu
Fiicei mele şi onoarei sale.
Să nu-mi ascunzi nimic: ce e-ntre voi?

OFELIA

Mi-a dat, stăpîne, nu demult, dovezi
De dragostea ce-mi poartă.

POLONIUS

De dragoste? Vorbeşti ca o fetiţă
Ce n-a trecut prin sitele primejdiei.
Te-ncrezi în ceea ce numeşti dovezi?

OFELIA

Nici eu, stăpîne, nu ştiu ce să cred.

POLONIUS

Te-nvăţ eu, zău! eşti chiar ca un copil!
Dovezile-astea tu le iei drept bune
Şi-s numai fleacuri. Ţine-te mai mîndră,
Altminteri, ca să nu-mi pierd şirul vorbei —
C-am luat-o razna — o să-mi pari o proastă.

OFELIA

Zoritu-m-a cu dragostea-ntr-un fel,
Stăpîne, plin de cuviinţă.

POLONIUS

Un fel sau altul, lasă, zi-i nainte!

OFELIA

Şi spusele-i şi le-a-ntărit, stăpîne,
Jurîndu-se pe toate cele sfinte.

POLONIUS

Hei, laţuri de prins prepeliţe. Ştiu,
Cînd sîngele e-n clocot, cît de darnic
E sufletul cu gura-n jurăminte.
Văpăile acestea, fata mea,
Ce strălucesc şi nu prea dau căldură,

Stingîndu-se cînd crezi că-s mai în toi,
Tu nu le lua drept foc. Fii mai zgîrcită
Cu feciorelnica-ți prezență; pune
Mai mult preț pe tovărăşia ta,
Încît să nu i-o dărui la poruncă.
Cît despre prințul Hamlet, să nu uiți
Că tînăr e şi-i este-ngăduit
Să joace-n ham mai slobod decît tine.
Pe scurt, Ofelia, nu te-ncrede-n el;
Căci jurămintele-i nu sînt misiții
Vopselii ce pe straie li se vede,
Ci soli ai unui gînd nelegiuit
Şoptind ca un codoş mironosit
Să poată păcăli mai bine. Atît.
De-acum încolo nu mai vreau s-aud
Că-ți înjoseşti pînă-ntr-atît răgazul
La vorbă şi la glumă cu Hamlet.
Ia seama,-ți poruncesc. Te du cu bine...

OFELIA

Stăpîne, am să te ascult.

(Ies.)

SCENA 4

Terasa. Intră *Hamlet, Horațio* şi *Marcellus.*

HAMLET

E-un frig cumplit şi aeru-i tăios.

HORAȚIO

E-un aer aprig şi pătrunzător.

HAMLET

O fi tîrziu?

HORAȚIO

E-aproape miezul nopții.

MARCELLUS

A și bătut.

HORAȚIO

Adevărat? N-am auzit. E vremea
Cînd duhu-obișnuiește-a rătăci.

(Fanfare. Salve de artilerie.)

HORAȚIO

Măria ta, ce-nseamnă asta?

HAMLET

În noaptea asta regele veghează.
Fălosul face chef, se-mpleticește,
Și cînd mai dă pe gît un vin de Rin,
Chimvalul și trompeta rag în cinstea
Măreței lui isprăvi.

HORAȚIO

E-o datină?

HAMLET

O, Doamne, da!
Dar eu socot, deși sînt băștinaș,

Cu datina crescut, c-ar fi mai bine
S-o rupi cu ea, decît s-o ții. Aceste
Chiolhanuri ne-au făcut de rîs și-ocară
La răsărit și-apus, la alte neamuri.
Ne zic bețivi și cîte alte vorbe
Porcești, spre-a ne mînji, și asta scade
Din meritu-ne-oricît de mare-ar fi,
Și măduva și miezul vredniciei.
Așa se-ntîmplă-ades cu unii oameni
Năpăstuiți de fire, din născare
Cu vreun cusur — de care nu-s de vină,
Căci nimeni nu-și alege obîrșia —
Prin chiar prisosul vr'unei însușiri
Ce rupe stăvilarul cumpătării,
Sau prin cîte-un nărav dospit în ei
Rupînd tiparul celor cuvenite —
Făpturile-astea, zic, purtînd pecetea
Metehnei lor, din soartă sau din fire,
Virtutea lor, de-ar fi ea preacurată
Ca sfîntul har, și-ar fi nemărginită
Cît poate firea omului s-o-ncapă,
Și lumea tot o va huli, că dramul
De rău, îi strică-ntregul, vrednic miez.

(Intră Duhul.)

HORAȚIO

Măria ta, privește!

HAMLET

Îngeri și soli cerești, păziți-ne!
De ești duh sfînt sau blestemat strigoi,
De-aduci duhori din iad sau o mireasmă
Din cer, de vii cu gînd milos sau vitreg —

Te-arăți c-un chip atît de-mbietor,
Încît îți voi vorbi. Îți spun Hamlet,
Părinte, rege-al țării. O, răspunde-mi!
Să nu mă lași să ard în neștiință;
De ce, sfințite, ale tale oase,
Culcate-n raclă, giulgiul și l-au rupt;
De ce mormîntu-n care te știam
Dormind în tihnă-ntocmai ca-ntr-o urnă,
Își cască fălcile de marmură
Zvîrlindu-te afară? Ce să-nsemne
Că tu, leș mort, împlătoșat cutreieri
Sub raza blîndă-a lunii, bîntui noaptea,
Pe cînd pe noi, paiațe ale firii,
Ne scuturi groaznic mintea cu gîndiri
Ce trec hotarul sufletelor noastre?
De ce acestea? Spune-mi, ce să fac?

(Duhul îi face semn lui Hamlet.)

HORAȚIO

Îți face semn să-l însoțești, de parca
Dorește să-ți vorbească numai ție.

MARCELLUS

Privește cu ce-ndemn curtenitor
Te-mbie spre un loc mai singuratic.
Dar nu te duce!

HORAȚIO

Nu, cu nici un chip!

HAMLET

Nu va vorbi; deci trebui' să-l urmez.

HORAŢIO

Stăpîne, nu-l urma!

HAMLET

De ce m-aş teme?
Nu dau pe viaţa-mi preţul unui ac,
Iar sufletului meu ce-i poate face
Cînd e nemuritor cum e şi el?
Mă-ndeamnă iar. Am să-l urmez.

HORAŢIO

Dar dacă
Te-atrage, o stăpîne, spre talazuri,
Sau către-ngrozitorul stîncii pisc
Ce-atîrnă aplecat deasupra mării
Şi-acolo, luînd vr'un alt chip, mai de spaimă,
Ce te-ar putea lipsi de-al minţii reazim,
Te va tîrî apoi în nebunie?
Gîndeşte: locul, numai, şi-i destul
Să işte jocurile deznădejdii
În orice cuget, dacă stă acolo
La înălţime de atîţia stînjeni
Să vadă marea şi să o audă
Cum urlă dedesubt.

HAMLET

Mă cheamă iar.
Porneşte! Te urmez!

MARCELLUS

Stăpîne, nu te duce!

HAMLET

Mîna jos!

HORAȚIO

Fii tare! Nu te du!

HAMLET

Mă strigă soarta,
În orice fir plăpînd al cestui trup
Turnînd puteri ca-n leul din Nemeea.
Mă cheamă iar. Jos mîna, domnii mei!
Fac un strigoi din cel ce-mi ține calea,
V-o jur. În lături! Te urmez! Pornește.

HORAȚIO

Închipuirea-l face-a-și pierde mintea.

MARCELLUS

Hai după el. Să nu-l fi ascultat!

HORAȚIO

Hai, luați-i urma. Unde-or duce-acestea?

MARCELLUS

Ceva în țara Danemarcii-i putred.

HORAȚIO

Păzească-l cerul!

HAMLET

Nu! Hai să-l urmăm.

(Ies.)

SCENA 5

Altă parte a terasei.

HAMLET

Unde mă duci? Vorbeşte! Mai departe
Nu merg!

DUHUL

Ascultă-mă.

HAMLET

Te-ascult.

DUHUL

Curînd
Îmi bate ceasu-ntoarcerii la chinuri
În flăcări şi pucioasă.

HAMLET

Duh sărman!

DUHUL

Să nu mă plîngi. Dar fii cu luare-aminte
La tot ce-ţi voi destăinui.

HAMLET

Vorbeşte!
Mi-e dat să te ascult...

DUHUL

Şi-ţi va fi dat
Apoi să mă răzbuni.

HAMLET

Ce vrei să spui?

DUHUL

Sînt duhul tatălui tău
Şi-s osîndit să rătăcesc prin noapte
O vreme, ziua să postesc în flăcări,
Păcatul vieţii-n foc să-mi curăţesc.
De mi-ar fi-ngăduit să cuvîntez,
De taina temniţii mele ţi-aş spune
Ceva din care-o vorbă-ar fi destul
Să-ţi răscolească sufletul, să-ngheţe
În tine tînărul tău sînge. Ochii
Ca două stele ţi-ar ţîşni din cap,
Zulufii-ţi cîrlionţaţi s-ar dezbina
Şi fir de fir ar sta zbîrliţi apoi
Ca ţepii-unui arici înspăimîntat.
Vecia însă nu-i pentru urechi
De carne şi de sînge. O, ascultă,
Pe tatăl tău de l-ai iubit cîndva...

HAMLET

O, Doamne!

DUHUL

Răzbună-i mîrşava ucidere.

HAMLET

Ucidere?

DUHUL

O mîrşavă ucidere, ca toate —
Aceasta însă mai presus de-oricare,
Ciudată, mîrşavă, -mpotriva firii.

HAMLET

Grăbeşte-te şi spune-mi. Să-mi iau zborul.
Cu aripi iuţi ca dorul şi ca gîndul
Să mă răzbun.

DUHUL

Eşti vrednic, văd. Şi-ai fi
Mai lînced decît buruiana grasă
Ce creşte-n ţărmul apelor uitării,
De nu te-ai îngrozi. Acum ascultă,
Hamlet. S-a spus că adormit fiind
Odată, în livadă, m-a muşcat
Un şarpe. Danemarca-ntreagă a fost
Prin ticluita veste-a morţii mele
Minţită grosolan. Dar afl-acum,
Nobile tînăr, şarpele acela
Ce tatălui tău viaţa i-a răpus-o
Îi poartă azi coroana.

HAMLET

Unchiul meu!
O, sufletu-mi profetic!

DUHUL

El, scîrnava şi desfrînata fiară
Cu duh de vrăjitor, viclene daruri —

O, josnic duh şi daruri ce-au putinţa
De a momi astfel — a-nduplecat
La pofta-i ruşinoasă pe regina-mi
Ce după chip părea virtutea însăşi!
Ce prăbuşire, o, Hamlet! s-ajungă
De la iubirea mea care-i păstrase
Sfinţenia jurată la altar,
De gîtul unui ticălos, ce-n daruri
Fireşti e-un nevoiaş pe lîngă mine.
Dar după cum virtutea nu se lasă
De viciu ispitită, chiar cînd pare
Ca un luceafăr — patima, în schimb,
De-ar fi c-un înger luminos unită,
Se satură de-un pat ceresc; o cheamă
Gunoiul. Dar tăcere. Parcă simt
Mireasma dimineţii. Să fiu scurt.
Dormeam ca de-obicei după-amiaza
Intr-o grădină, cînd, în tihna mea,
Cu zeamă blestemată de cucută
Într-o sticluţă, unchiul tău veni
Şi-n porţile urechii-mi deşertă
Acel venin, de lepră dătător,
Şi-atît de duşman sîngelui de om,
Că iute ca argintul viu pătrunde
Prin ale trupului poteci şi stavili
Şi cu năprasnică putere-nchează,
Precum oţetul picurat în lapte,
Un sînge limpede şi sănătos.
Aşa şi eu. Am fost, numaidecît,
Acoperit, asemenea lui Lazăr,
De o pecingine cu hîde coji,
Pe trupu-mi neted.
Astfel, în somn, un frate mi-a furat

Cu mîna lui regina, tronul, viața,
Și m-a trimis neuns, nespovedit,
Nepregătit, la marea judecată,
Tăiat cînd înflorea păcatu-n mine,
Cu nedesăvîrşirea-mi toată-asupră-mi.
O, groaznic, groaznic, groaznic, mult prea groaznic !
De-ai inimă în tine, nu răbda!
Nu-ngădui regescul pat al țării
Desfrîu s-adăpostească şi incest.
Da-n orice chip ai urmări păcatul
Nu-ți pîngări nici sufletul, nici gîndul,
Cercînd ceva-n potriva mamei tale.
Mai bine las-o Domnului şi-acelui
Spin care-n sîn o-nghimpă şi o-njunghie.
Rămîi cu bine-acum, că licuriciul
Vesteşte-apropierea dimineţii
Şi-şi stinge-ncet zadarnica văpaie.
Să nu mă uiţi. Adio, o adio.

(Iese.)

HAMLET

O, voi oștiri cerești! Pămînt! Ce încă?
S-adaug iadul? Inimă, fii tare!
Iar voi, puteri, nu-mbătrîniți deodată,
Mă țineți drept! Să nu te uit? Pe tine!
Cît timp în globu-acesta rătăcit
Va dăinui aducerea aminte,
Sărmane duh, n-am să te uit! Voi şterge
Din amintire orice dor mărunt,
Tot ce-am aflat din cărți, învățături
Și chipuri, cercetate-n tinerețe,
Și fără-amestec cu-alte griji de rînd
Trăi-va singură porunca ta
În cartea și-n cuprinsul minții mele.

Femeie, mult primejdioasă! O,
Mişel, o zîmbitor şi blestemat
Mişel! Tabletele! Să-nsemn că poţi
Zîmbi şi iar zîmbi şi fi mişel!
Aşa e, cel puţin, în Danemarca,
Sînt sigur. Unchiule, eşti al meu! Şi-acum
Lozinca mea-i: „Să nu mă uiţi! Adio,
Adio". Am jurat.

HORAŢIO şi MARCELLUS

Stăpîne Hamlet!

MARCELLUS

Hamlet!

HORAŢIO

Doamne-ajută-l!

HAMLET

Aşa să fie!

MARCELLUS

Hehehei! Lord Hamlet!

HAMLET

Hehehehei, băieţi! Hai, puişori!

(Intră Marcellus şi Horaţio.)

MARCELLUS

Mărite prinţ, ce e?

HORAŢIO

Ce-i nou, stăpîne?

HAMLET

O, minunat!

HORAŢIO

Ne spui, stăpîne?

HAMLET

Nu! Veţi da-n vileag.

HORAŢIO

Eu nu, stăpîne, jur!

MARCELLUS

Nici eu, stăpîne!

HAMLET

O, cine şi-ar fi-nchipuit? Ce ziceţi?
Dar veţi tăcea?

HORAŢIO şi MARCELLUS

Pe cer, stăpîne, da!

HAMLET

În toată Danemarca nu-i mişel
Ce ticălos de frunte să nu fie.

HORAŢIO

Nu trebuia să vie-un mort din groapă
Ca s-aflăm asta!

HAMLET

Sigur, ai dreptate
Şi fără multă vorbă, deci, mai bine-i
Să ne dăm mîna, să ne despărţim
Care-ncotro-l duc trebile şi dorul,
Că toţi avem dorinţe şi nevoi
De-un fel sau alt. Iar eu, vedeţi voi, eu
Mă duc, şi-am să mă rog.

HORAŢIO

Stăpîne, astea-s vorbe-n vînt şi goale...

HAMLET

Că te-au jignit, îmi pare rău din suflet,
Da, crede-mă...

HORAŢIO

Nici o jignire, prinţe!

HAMLET

Ba da, pe sfîntul Patrick, este una,
Horaţio, o jignire grea. Cît despre
Vedenie, îngăduie-mi să-ţi spun,
E-un duh cinstit. Iar nerăbdarea voastră
S-aflaţi ce-a fost între noi doi, frînaţi-o
Cum ştiţi. Şi-acum, prieteni dragi de-mi sînteţi,
Ca fraţi de arme şi de-nvăţătură,
Îndepliniţi-mi o umilă rugă.

HORAŢIO

Tot ce doreşti, stăpîne, spune!

HAMLET

Nici un cuvînt de cele ce-aţi văzut!

HORAŢIO şi MARCELLUS

Stăpîne, nu, nu vom vorbi!

HAMLET

Juraţi-mi!

HORAŢIO

Pe legea mea că nu!

MARCELLUS

Nici eu, vă jur!

HAMLET

Pe spada mea!

MARCELLUS

Dar am jurat, stăpîne!

HAMLET

Pe spadă totuşi, rogu-vă, pe spadă!

DUHUL

Juraţi!

HAMLET

Aha, băiete! spui şi tu la fel?
Aci mi-erai, comoara mea? Ei, haideţi,

— Îl auziți pe-acel fîrtat din beciuri —
Vă rog, jurați!

HORAȚIO

Cum sună jurămîntul?

HAMLET

A nu vorbi nicicînd de ce-ați văzut,
Jurați pe spada mea!

DUHUL
(Dedesubt.)

Jurați!

HAMLET

Hic et ubique? Să schimbăm deci locul;
Veniți pe lîngă mine, domnii mei,
Şi puneți mîna iar pe spada mea.

DUHUL

Jurați!

HAMLET

Că bine zici, sobol bătrîn. Poți oare
Să scormoni sub pămînt atît de grabnic?
Ce vrednic săpător! Încă o dată
Din loc să ne mişcăm, prieteni buni!

HORAȚIO

O, zi, o, noapte! Cît de stranii lucruri!

HAMLET

Întîmpină-le deci ca un străin,
Căci se petrec în cer şi pe pămînt
Mai multe lucruri de cîte-a visat
Horaţio, filozofia ta.
Veniţi dar, şi-mi juraţi aci din nou,
Pe Dumnezeu, că niciodat', oricît
Vi s-ar părea de ne'nţeles, ciudată,
Purtarea mea — căci s-ar putea-ntîmpla
Să mă arăt, cîndva, cam năzdrăvan —
Văzîndu-mă atunci, voi, niciodată,
Prin braţe-ncrucişate-aşa pe piept
Sau clătinări din cap, sau alte vorbe
De îndoială: „Da, se poate", sau:
„Sînt şi-unii ce-înţeleg", sau orice alte
Cuvinte în doi peri, să n-arătaţi
Că ştiţi ceva anume despre mine.
Aşa să vă ajute sfîntul har.
Juraţi!

DUHUL

Juraţi!

HAMLET

O, pace ţie, suflet chinuit!
Şi-acum, din toată inima, cu voi sînt,
Şi tot ce poate face, domnii mei,
Un om sărman ca mine, să v-arate
Iubirea lui, va face-o cu-nvoirea
Lui Dumnezeu. Să mergem împreună.

Şi ţineţi degetul, vă rog, pe buze,
Că vremile ieşitu-şi-au din matcă —
O, soartă blestemată, nenoroc
Să fiu născut ca să le-adun la loc.
Veniţi, să mergem împreună.

(Ies.)

CORTINA

ACTUL al II-lea

SCENA 1

O încăpere în casa lui Polonius. Intră *Polonius* și *Reynaldo*.

POLONIUS

Dă-i banii și scrisorile acestea,
Reynaldo.

REYNALDO

Da, stăpîne.

POLONIUS

Ar fi cuminte, dragul meu Reynaldo,
Înainte de-a-l vedea, să cercetezi
Cam cum se poartă.

REYNALDO

Chiar aveam de gînd.

POLONIUS

Nu, zău, că bine zici. Cată, Reynaldo,
De află ce danezi sînt la Paris,

Ce viață duc, ce cheltuială fac,
Din ce mijloace și cu cin' se-adună,
Și-aflînd prin întrebări meșteșugite
Că îl cunosc pe fiul meu, te-apropie
Mai mult decît dacă-i întrebi de-a dreptul.
Prefă-te că-l cunoști din auzite,
De pildă: „Mda,-l cunosc pe tatăl lui,
Și neamurile, poate și pe el"...
Reynaldo, înțelesu-m-ai tu bine?

REYNALDO

Stăpîne, de minune.

POLONIUS

„...Și poate și pe el"... și poți s-adaugi:
„Dar nu prea bine; și, de nu mă-nșel,
E cam nestăpînit, cam zvăpăiat".
Și dă-i nainte-așa cu născociri,
Dar cu măsură, nu-l făcea de-ocară,
Să bagi de seamă bine la aceasta.
Poți, domnul meu, vorbi despre crailîcuri,
Greșeli și pozne bine cunoscute
Ca fiind tovarășele tinereții
Lăsată-n voia ei.

REYNALDO

Jocul de cărți,
Stăpîne...

POLONIUS

Cheful, sfada sau duelul,
Muierile, firește, dar atît!

REYNALDO

Stăpîne, dar înseamn-a-l necinsti.

POLONIUS

Zău nu, de te pricepi a cumpăni
Să nu-l împovărezi cu alt cusur
Decît, de pildă, al nestăpînirii.
Nu asta-aveam de gînd, dar adu vorba
Atît de gingaş de-ale lui năravuri,
Încît să pară-un rod al libertăţii,
Scînteia şi zbucnirea minţii-n flăcări,
Dezlănţuirea sîngelui în clocot
Ce iureş dă.

REYNALDO

Dar, scumpul meu stăpîn...

POLONIUS

De ce anume-aşa?

REYNALDO

O, da, stăpîne,
Aş vrea să ştiu.

POLONIUS

E chiar ce urmăresc
Şi cred că planul meu e fără greş;
Că ponegrind niţel pe fiul meu
Şi-mpovărîndu-l cu uşoare-abateri,
Ia bine seama,
Acel pe care-l iscodeşti cu vorba

De l-a văzut cîndva păcătuind
Pe tînărul pe care l-ai bîrfit,
În strună-ți va cînta în felul ăsta:
„Prietene", sau: „domnul meu", „seniore",
Precum o cere buna-cuviință,
Sau graiul țării, sau al cestui om.

REYNALDO

Stăpîne, bine.

POLONIUS

Şi, pe urmă, domnul meu,
El o să te... el o să...
Pe sfînta liturghie, tocmai
Voiam să spun ceva. Unde rămăsesem?

REYNALDO

La: „O să-ți cînte-n strună",
La: „Domnul meu, prietene"... Sau așa ceva.

POLONIUS

Da, tocmai. „Cunosc pe domnu-acesta — o să-ți spună —
Şi l-am văzut chiar ieri-alaltăieri,
Sau altă dată cu vreun ins sau altul,
Şi-așa cum spui, juca la cărți sau bea
Din cale-afară", sau: „La joc cu mingea
Se-ncăiera cu toți", sau: „L-am văzut
Intrînd în cîte-o casă deocheată",
Adică la bordel, şi multe de-astea.
Ia seama, deci!
Momeala vicleşugurilor tale
Agață crapul adevărului,

Iar noi, cei cu pătrundere şi minte,
Prin sforării şi prin piezişe căi
Ajungem cu ocoluri drept la ţintă.
La fel şi tu, prin sfatul meu şi prin
Învăţătura dată, ai să te-apropii
De fiul meu. M-ai înţeles, aşa-i?

REYNALDO

Stăpîne-am înţeles.

POLONIUS

Drum bun, Reynaldo,
Şi mergi cu Dumnezeu.

REYNALDO

Stăpîne scump!

POLONIUS

Ia seama la năravu-i, pe tăcute.

REYNALDO

Stăpîne, da.

POLONIUS

Şi-l laşi să tot vorbească.

REYNALDO

Stăpîne-aşa voi face.

POLONIUS

Cale bună!

(Intră Ofelia.)

Ofelia, ce-i? Ţi s-a-ntîmplat ceva?

OFELIA

Stăpîne, m-am speriat atît de rău.

POLONIUS

În numele lui Dumnezeu, de ce?

OFELIA

Pe cînd coseam, stăpîne, în iatac,
Hamlet intră, cu capul gol, cu haina
În neorînduială, cu ciorapii
Desprinşi, căzuţi pe glezne, răsuciţi,
Şi alb la faţă cum îi e cămaşa;
Genunchii-i se ciocneau unul de altul
Şi-atît de jalnic la înfăţişare,
Că parc-atunci ar fi scăpat din iad
Să spună lumii groaza de acolo,
Încet venit-a pînă-n faţa mea.

POLONIUS

Nebun din dragoste?

OFELIA

Stăpîne, nu ştiu,
Dar, zău, mă tem că da.

POLONIUS

Şi ce ţi-a spus?

OFELIA

M-a prins şi strîns de-ncheietura mîinii
Şi dînd napoi lungime ca de-un braţ,
Cu palma pusă streaşină la frunte
Cu-atîta luare-aminte s-a uitat
La chipu-mi, parcă îmi făcea portretul;
A stat aşa-ndelung şi-ntr-un sfîrşit,
Uşor de tot m-a scuturat de mînă,
A dat din cap, la rînd, de vreo trei ori,
Şi-atît de-adînc a suspinat şi jalnic,
De parcă-ntregu-i trup se zguduia
Să-şi dea sfîrşitul. M-a lăsat, şi-apoi
Cu capu-ntors spre mine, peste umăr,
Părea că fără ochi îşi află calea,
Căci fără de-ajutorul lor ieşi
Pe uşă-afară, iar lumina lor
Asupră-mi şi-a ţintit-o pîn' la urmă.

POLONIUS

Mă duc la rege. Vino, hai cu mine.
E nebunia dragostei, fireşte,
A cărei însuşire-i să se piardă
Pe sine însăşi în mînia ei,
Mînînd pe calea deznădejdii vrerea
Mai mult ca orice patimă sub cer
Din cele ce ne bîntuie pe noi.
Îmi pare rău. Vorbitu-i-ai prea aspru?

OFELIA

Stăpîne-o, nu! dar cum mi-ai poruncit,
Întorsu-i-am scrisorile, oprindu-l
De-a mai veni.

POLONIUS

Dintr-asta-a-nnebunit!
Îmi pare rău că nu l-am cîntărit
Mai cu măsură și cu judecată.
Temutu-m-am c-a vrut doar să se joace
Și să se ducă astfel la pierzare.
O, blestemată fie-mi bănuiala!
Mă jur că e cusurul vîrstei noastre
Să judecăm prea aspru ce vedem,
Așa cum tinerețea se pripește
Ades și ea. Să ne grăbim la rege,
El trebuie să afle de-acest lucru
Ce-i mult mai primejdios ținut în taină
Decît dacă-l voi da-n vileag. Să mergem.

(Ies.)

SCENA 2

O sală în castel. Fanfară. Intră *regele*, *regina*, *Rosencrantz* și *Guildenstern*. *Curteni*.

REGELE

Dragi Rosencrantz și Guildenstern, salut.
Pe lîngă dorul de-a vă revedea,
Nevoia mea de ajutorul vostru
Mă-ndeamnă să vă chem în mare grabă.
Ați auzit ceva despre Hamlet
Și de schimbarea-i? O numesc așa,
Fiindcă nici lăuntric nici la față
El nu mai seamănă cu sine însuși.
Ce altă pricină l-a scos din fire,
Afară de-a părintelui său moarte,

Nu-mi pot închipui. Vă rog din suflet
Pe amîndoi, voi ce-ați crescut cu el
Din frageda copilărie și
Vă potriviți la vîrstă și la fire,
Binevoiți a sta un timp la curte.
Căci poate prin tovărășia voastră
Să-l ispitiți către petreceri iarăși
Și c-un prilej sau altul să culegeți
Din spicuiri, ca să puteți afla
Ce rău ascuns anume-l copleșește,
Ca dezvelindu-l, să-i găsim un leac.

REGINA

Aflați, o domnii mei, că mi-a vorbit
Așa de mult de voi, că nu-s pe lume
Alți doi ce pot să-i fie-atît de dragi.
De vreți a fi atît de buni cu noi,
Jertfindu-vă răgazu-aci-n folosul
Și-ndeplinirea-a ceea ce dorim,
Șederea voastră va fi răsplătită
Cu mulțumiri ce-s vrednice de-un rege.

ROSENCRANTZ

Putere-au ale voastre maiestăți
Prin dreptul suveran asupra noastră
De-a-și împlini temutele dorinți,
Dar nu prin rugăminți, ci prin poruncă.

GUILDENSTERN

De bună voie însă, amîndoi,
Măriei voastre punem la picioare
Supunerea deplină și-așteptăm
Poruncile.

REGELE

Prea scumpe Guildenstern
Şi Rosencrantz, vă mulţumim.

REGINA

Şi ţie,
Prea scumpe Rosencrantz şi Guildenstern,
Vă mulţumim şi vă rugăm din suflet
În chiar această clipă să-l vedeţi
Pe mult schimbatu-mi fiu. Iar dintre voi
Să-i ducă unul pe-aceşti domni la prinţ.

GUILDENSTERN

Şi facă cerul ca şederea noastră
Şi felul cum ne vom purta cu el
Să-i placă şi să-i folosească.

REGINA

Amin!

(Ies Rosencrantz, Guildenstern şi cîţiva curteni.
Intră Polonius.)

POLONIUS

Solia din Norvegia, stăpîne,
S-a-ntors cu voie bună.

REGELE

Ai fost mereu un tată de veşti bune.

POLONIUS

Stăpîne-aşa-i? Măria ta să ştie
Că sufletul şi datoria mea

Le-nchin pe amîndouă deopotrivă
Lui Dumnezeu şi bunului meu rege.
Şi cred, sau mintea-mi nu mai este-n stare
S-adulmece o urmă ca pe vremuri,
C-am desluşit pricina-adevărată
A nebuniei prinţului Hamlet.

REGELE

Te rog, vorbeşte-mi. Ard de nerăbdare.

POLONIUS

Întîi solia, sire. Ştirea mea
Va fi desert ospăţului acesta.

REGELE

Întîmpină-i şi adu-mi-i aci.

(Iese Polonius. Către regină.)

Îmi spune c-a găsit, regină scumpă,
Izvorul şi pricina tulburării
Care-a cuprins pe fiul tău Hamlet.

REGINA

Socot că alta nici nu poate fi,
Afară de a tatălui său moarte
Şi de zorita noastră cununie.

REGELE

Tot ce se poate. Îl voi cerceta.

(Reintră Polonius cu Voltimand şi Cornelius.)

Prietenii mei buni, bine-aţi venit!
Ce veşti de la-al meu frate din Norvegia
Mi-aduci tu, Voltimand?

VOLTIMAND

Cu bucurie
Salutul şi urarea ţi le-ntoarce.
A luat măsuri din chiar întîia zi
S-oprească ridicările de oşti
Făcute de nepotul său, de care
Credea că-i ameninţă pe poloni.
Dar mai de-aproape cercetînd află
Că-s împotriva înălţimii tale.
Mîhnit că vîrsta, boala şi sleirea-i
Au fost neomenos batjocorite,
A dat poruncă să-l întemniţeze
Pe Fortinbras. Pe scurt, el se supuse,
Primi dojana regelui, şi-n urmă
Făgădui, jurînd unchiului său
Că niciodată n-are să pornească
Război potrivnic înălţimii tale.
Atunci moşneagu-n culmea bucuriei
I-a dat în dar, venit, trei mii de galbeni
Şi-i porunci să-şi folosească-ostaşii
Din vreme strînşi, Poloniei împotrivă,
Cu ruga-nscrisă-aci, să-ngăduiţi
Cu ţelu-acesta, trecerea prin ţară,
Chezăşuind de linişte şi pace,
Precum arată-aci.

REGELE

Solia-mi place.
La cel dintîi răgaz o voi citi
Şi cumpănind asupra-acestei trebi
Voi da răspunsul. În acelaşi timp
Vă mulţumesc pentru strădania voastră.
Duceţi-vă acum de v-odihniţi.

Deseară ne vom ospăta-mpreună.
Cu bine.

(Ies Voltimand şi Cornelius.)

POLONIUS

Iată o ispravă bună.
Stăpîne-ocrotitor şi doamna mea,
De-ar fi să tălmăcesc ce-i maiestatea
Şi ce e datoria şi apoi
De ce e ziua zi, şi noaptea noapte,
Şi timpul timp — atunci ar însemna
Să pierd aşa şi timp şi zi şi noapte.
Fiind scurtimea sufletul gîndirii,
Iar vorba lungă trupul şi podoaba-i,
Voi fi deci scurt. Prea nobilul tău fiu
E chiar nebun şi spun că e nebun,
Căci nebunia ce poate să fie,
La drept vorbind, decît a fi nebun?
Să trecem mai departe.

REGINA

Miez mai mult
Te rog şi mai puţin-oratorie.

POLONIUS

Jur, doamnă, că nu fac oratorie.
Că e nebun, e drept. Că-i drept, păcat e,
Păcat că-i drept. Prostească vorbărie —
Adio ei: am să vorbesc deschis.
Nebun, să-i zicem. Şi ne mai rămîne
S-aflăm de unde vine-acest efect,
Sau mai degrabă de-unde-acest defect,
Efect-defect, ce-i vine de-undeva.

Rămîne asta şi o rămăşiţă,
Gîndiţi-vă:
O fată am — o am cît timp e-a mea —
Şi care-ascultătoare şi supusă
Mi-a dat, vedeţi? aceasta.
Culegeţi deci şi trageţi încheieri.

(Citeşte.)

„*Cereştei făpturi şi-al sufletului meu idol, mult prea frumoasei Ofelia*". E o vorbire schimonosită. E o vorbire urîtă. „*Mult prea frumoasă*", e o vorbire vulgară, dar ascultaţi ce vine. Iată:

(Citeşte.)

„*La sînul tău cel dalb şi fără seamăn, această...*" etc. etc.

REGINA

I-a scris Hamlet aceasta ei?

POLONIUS

O clipă, doamnă, n-am s-ascund nimic.

(Citeşte.)

„*Tu poţi să te-ndoieşti de soare,*
De focul ce scînteie-n stea,
De legile nemuritoare,
Dar nu şi de iubirea mea.

O, scumpă Ofelia, nu mă pricep la versuri, nu cunosc meşteşugul de-a-mi potrivi suspinele, dar crede-mă că te iubesc cu o dragoste adevărată. Adio. Al tău pe veci, doamna mea mult iubită, cîtă vreme lutul ăsta mai este încă al meu. H."

Deci iată ce anume fata mea
Mi-a-ncredințat, supusă și cuminte
Și încă și mai mult, destăinuindu-mi
În ce fel, cum și unde-a urmărit-o.

REGELE

Dar ea, Ofelia, i-a primit iubirea?

POLONIUS

Stăpîne, oare ce crezi despre mine?

REGELE

Ești om cinstit și de credință-n toate.

POLONIUS

Aș fi prea bucuros s-o dovedesc.
Ce-ai fi crezut de mine, însă, dacă
În fața-acestei dragoste-nfocate
Și-n plin avînt — că vă mărturisesc
C-am prins de ea de veste chiar nainte
Ca fata mea să-mi fi vorbit de el —
Ce-ai fi crezut măria ta de mine,
Și scumpa-ne regină-aci de față,
De-aș fi făcut pe surdul și pe mutul,
Ca un pupitru sau un catastif,
Făcîndu-mi inimii un semn cu ochiul
Și-aș fi privit cu nepăsare totul?
Ce-ai fi crezut? Dar nu, m-am pus pe lucru,
Vorbit-am astfel domnișoarei mele:
„Hamlet e prinț, nu ești de seama lui.
Ce-ar vrea el, nu se poate!" Poruncit-am
Să-și pună lacăt inimii și ușii,

Să nu primească daruri, nici solii.
Curînd culese-al sfatului meu rod.
Hamlet respins — să nu lungesc povestea —
Căzu-n tristețe-adîncă, flămînzi,
De-aci-n nesomn, apoi în vlăguire,
De-aici în aiureală, lunecînd
În nebunia în care-acum se zbate
Şi care ne-a-ntristat pe toţi.

REGELE

Crezi asta?

REGINA

Pare foarte cu putinţă.

POLONIUS

Aş vrea să ştiu de s-a-ntîmplat vreodată
Să spun eu cu tărie: este-aşa
Şi-altfel să fie?

REGELE

Nu, precît ştiu eu.

POLONIUS
(arătînd spre capul şi umerii săi)

Desparte ce-i aici de ce-i aici,
Dac-o fi altfel. Şi dacă m-ajută
Împrejurările-aflu adevărul
De-o fi ascuns şi-n iad.

REGELE

Atunci, cum facem?

POLONIUS

Hamlet, cum ştiţi, se plimbă uneori
Pe-aci, prin galerie, ore-ntregi.

REGELE

Într-adevăr, aşa e.

POLONIUS

Chiar atunci,
Pe fata mea o fac să-i iasă-n cale,
Iar noi pîndim de după o perdea
Tot ce se-ntîmplă. Dacă n-o iubeşte,
Şi dacă nici nu şi-a ieşit din minţi,
Mă las de sfetnicie şi mă fac
Plugar şi căruţaş.

REGELE

Să încercăm.

REGINA

Dar cît de trist, citind, vine sărmanul!

POLONIUS

În lături, rogu-vă pe amîndoi.
L-întîmpin eu. O, daţi-mi voie.

(Ies regele, regina şi curtenii. Intră Hamlet, citind.)

POLONIUS

Cum îi mai merge bunului meu stăpîn Hamlet?

HAMLET

Slavă Domnului, bine.

POLONIUS

Mă mai cunoşti, măria ta?

HAMLET

Cum să nu! Eşti un negustor de peşte.

POLONIUS

Eu nu, stăpîne.

HAMLET

Măcar de-ai fi atît de cinstit.

POLONIUS

Cinstit, stăpîne?

HAMLET

Ei, domnul meu, în lumea noastră a fi cinstit înseamnă a fi unul dintr-o mie.

POLONIUS

Adevărat, stăpîne.

HAMLET

Căci dacă soarele dă naştere la viermi într-un cîine mort, dar'mite cînd e vorba de un hoit bun de sărutat... Ai vreo fată?

POLONIUS

Am, măria ta.

HAMLET

Nu lăsa s-o bată soarele. A zămisli e un har al cerului, dar nu în felul în care ar putea zămisli fata domniei tale. Ia seama, prietene!

POLONIUS

Ce vrei să spui, măria ta? *(Aparte.)* Mereu cu gîndul la fata mea. Totuşi la început nu m-a recunoscut. Mă lua drept un negustor de peşte. A luat-o razna de tot. La drept vorbind, am îndurat şi eu în tinereţe multe necazuri din dragoste. Aproape tot ca şi el. Să-i mai spun ceva. *(Tare.)* Ce citeşti, măria ta?

HAMLET

Vorbe, vorbe, vorbe.

POLONIUS

Şi despre ce e vorba, stăpîne?

HAMLET

Între cine şi cine?

POLONIUS

Adică despre ce e vorba în cartea pe care o citeşti, măria ta.

HAMLET

Vorbe de clacă, domnul meu. Pamfletarul ăsta nemernic susţine că bătrînii au bărbi cărunte, obrazuri zbîrcite, că din ochi le curge un clei vîscos ca răşina prunului, că sînt cu totul slabi la minte şi totodată

au și încheieturile slăbite. Toate acestea, domnul meu, deși sînt pe deplin încredințat că așa și este — nu se cuvine totuși să fie așternute pe hîrtie, fiindcă și domnia ta, domnul meu, ai putea fi de vîrsta mea, dacă ai da înapoi ca racul.

POLONIUS

(aparte)

Oricît ar părea că e nebunie ceea ce spune, e totuși o nebunie bine chibzuită. *(Tare.)* Măria ta, nu ai vrea să pleci din aerul ăsta?

HAMLET

Unde? În mormînt?

POLONIUS

Da, în adevăr, înseamnă a pleca din aer. *(Aparte.)* Ce răspunsuri pline de înțeles are uneori. E un noroc pe care mai adesea are parte nebunia decît un cuget sănătos și chibzuit, care nu le nimerește așa de ușor. Să-l las singur. O să pun la cale îndată un prilej de întîlnire cu fata mea. *(Tare.)* Mărite stăpîne, îmi iau cu plecăciune bun rămas.

HAMLET

Nici nu poți, domnul meu, să-mi iei ceva de care să mă despart mai bucuros, în afară de viața mea, de viața mea, de viața mea.

POLONIUS

Rămîi cu bine, măria ta.

HAMLET

Plicticoşi mai sînt nebunii ăştia bătrîni!

(Intră Rosencrantz şi Guildenstern.)

POLONIUS

Îl căutaţi pe prinţul Hamlet? Iată-l aci.

ROSENCRANTZ

(către Polonius)

Domnul să te aibă în pază!

(Iese Polonius.)

GUILDENSTERN

Mărite stăpîne!

ROSENCRANTZ

Prea iubitul meu stăpîn!

HAMLET

Bunii mei prieteni! Cum îţi mai merge, Guildenstern? Şi Rosencrantz! Ce mai faceţi, dragii mei?

ROSENCRANTZ

Ce face orice copil al pămîntului.

GUILDENSTERN

Ferice de noi că nu sîntem prea fericiţi.

ROSENCRANTZ

Nu sîntem chiar mărgăritarul de pe tichia Norocului.

HAMLET

Dar nici sub talpa încălțărilor lui

ROSENCRANTZ

Nici acolo, măria ta.

HAMLET

Atunci vă aflați cam pe la brîu, în mijlocul plăcerilor.

GUILDENSTERN

Firește. Sîntem aleșii soartei.

HAMLET

În locurile ei cele mai tăinuite. Într-adevăr, soarta e o curtezană. Ce vești îmi aduceți?

ROSENCRANTZ

Nici una, stăpîne. Doar atît că lumea s-a făcut cinstită.

HAMLET

Atunci se apropie sfîrșitul lumii. Dar vestea voastră nu e adevărată. Lăsați-mă să vă întreb ceva ce vă privește îndeosebi: cu ce-ați greșit, prieteni, soartei voastre, de v-a trimis în această temniță?

GUILDENSTERN

Ce temniță, măria ta?

HAMLET

Danemarca e o temniță.

ROSENCRANTZ

Atunci și lumea întreagă e tot o temniță.

HAMLET

Și încă una strașnică, plină de cotloane, hrube și carcere. Danemarca e una dintre cele mai rele.

ROSENCRANTZ

Nouă nu ni se pare așa, stăpîne.

HAMLET

Atunci, pentru voi nici nu e temniță; fiindcă orice lucru e bun sau rău, numai după cum îl face închipuirea noastră. Pentru mine e o temniță.

ROSENCRANTZ

Doar ambiția te face s-o vezi așa. Danemarca e prea neîncăpătoare pentru mintea măriei tale.

HAMLET

O, Doamne! Aș putea fi închis într-o coajă de nucă și să mă socotesc un rege al văzduhului nemărginit, numai de n-aș avea visuri rele.

GUILDENSTERN

Visurile acestea nu sînt, firește, decît ambiție. Fiindcă cel ambițios se hrănește doar cu umbra unui vis.

HAMLET

Visul însuşi nu e decît o umbră.

ROSENCRANTZ

Adevărat; şi socotesc ambiţia un lucru atît de uşor şi de străveziu încît nu e decît umbra unei umbre.

HAMLET

Dacă e aşa, cerşetorii sînt trupuri, iar domnii şi vitejii cei vestiţi sînt doar umbra cerşetorilor. Mergem la curte? Pe legea mea, nu mai sînt în stare să judec.

GUILDENSTERN şi ROSENCRANTZ

Stăm la porunca măriei tale.

HAMLET

Nicidecum. Nu vreau să vă număr printre ceilalţi slujitori ai mei. Cinstit vă spun că sînt cumplit de prost slujit. Dar, în numele vechii noastre prietenii, ce căutaţi la Elsinor?

ROSENCRANTZ

Am venit să te vedem, stăpîne, nimic mai mult.

HAMLET

Un cerşetor ca mine e sărac pînă şi în mulţumiri. Vă mulţumesc, totuşi; de bună seamă, însă, mulţumirile mele nu fac nici două parale. Nu v-a chemat nimeni? Aţi venit din chiar îndemnul vostru? De bună voie? Hai! spuneţi drept. Haide, haide, vorbiţi o dată.

GUILDENSTERN

Ce-am putea spune, măria ta?

HAMLET

Orice, numai să-mi răspundă la întrebare. Ați fost chemați. E în ochii voștri ca o mărturisire pe care sfiala nu e în stare s-o ascundă. Știu că bunul nostru rege și regina au trimis după voi.

ROSENCRANTZ

În ce scop, măria ta?

HAMLET

Voi să mi-l spuneți. Dar, vă rog din suflet, cu dreptul pe care mi-l dă prietenia noastră și în numele înțelegerii depline din tinerețe, al făgăduințelor de nestrămutată dragoste și al tuturor nestematelor ce altul mai meșter la vorbă ca mine vi le-ar mai putea înșira, vorbiți deschis, fără înconjur: fost-ați chemați, sau nu?

ROSENCRANTZ
(către Guildenstern)

Tu ce zici?

HAMLET
(aparte)

Dacă e așa, n-am să vă slăbesc din ochi. (*Tare.*) Dacă mă iubiți, nu-mi ascundeți nimic.

GUILDENSTERN

Stăpîne, am fost chemați.

HAMLET

Să vă spun de ce. Astfel, cele ghicite de mine o să preîntîmpine mărturisirile voastre, iar taina voastră cu regele şi regina nu va fi jumulită de penele ei. De la o vreme — nu ştiu nici eu din ce pricină — mi-a pierit toată veselia şi m-am lăsat de toate deprinderile şi îndeletnicirile mele, şi mă simt atît de copleşit de această toană rea, încît şi minunata alcătuire care e pămîntul îmi pare doar o stîncă stearpă. Vedeţi voi, acel prea frumos baldachin, văzduhul, mîndra boltă ce atîrnă asupră-ne, ca un acoperămînt falnic, bătut în scîntei de aur, nu e pentru mine altceva decît un vălmăşag de miasme spurcate şi rău mirositoare. Ce lucru desăvîrşit e omul! Ce aleasă îi e cugetarea! Şi cît de nemăsurate însuşirile! Ce falnic şi minunat în portul şi mişcările sale! Întocmai ca un înger în fapte şi ca un zeu în năzuinţele lui. Podoaba luminii! Pildă a vietăţilor! Şi totuşi ce e pentru mine această mînă de lut? Bărbatul nu mă încîntă, nici măcar femeia, deşi zîmbetul domniei tale ar vrea să spună că da.

ROSENCRANTZ

Stăpîne, nu mi-a trecut prin gînd o astfel de nerozie.

HAMLET

Atunci de ce ai rîs cînd am spus că bărbatul nu mă încîntă?

ROSENCRANTZ

Mă gîndeam, stăpîne, ce primire de post îi aşteaptă pe actori din partea măriei tale, dacă spui că omul nu te încîntă. I-am lăsat în urmă; vin încoace să se pună în slujba măriei tale.

HAMLET

Cel ce joacă pe regele va fi bine primit. Am să-i plătesc tributul meu măriei sale. Cavalerul rătăcitor o să-şi poată folosi spada şi scutul, îndrăgostitul n-are să suspine de pomană, comicul o să-şi sfîrşească tirada lui nestingherit, măscăriciul o să stîrnească hohotele celor al căror rîs porneşte ca din praştie. Iar domniţa îşi va spune fără teamă gîndul întreg, ca să nu şchiopăteze versul. Dar despre ce actori e vorba?

ROSENCRANTZ

Sînt chiar cei care te făceau să petreci odinioară. Actorii de tragedie ai oraşului.

HAMLET

Prin ce întîmplare sînt pe drumuri? Nu le pria mai bine să stea locului, atît pentru renumele lor, cît şi pentru cîştig?

ROSENCRANTZ

Cred că piedica le vine de la o schimbare ivită în teatru de cîtăva vreme.

HAMLET

Faima le e aceeaşi ca atunci cînd eram eu în oraş? Tot mai au căutare?

ROSENCRANTZ

La drept vorbind, nu prea.

HAMLET

Cum se face? Au prins rugină?

ROSENCRANTZ

Ba de loc. Ei îşi dau toată silinţa. Dar s-au ivit, stăpîne, o droaie de copilandri care ţipă cît îi ţin gura în toiul jocului şi sînt aplaudaţi nebuneşte tocmai din pricina asta. Ei sînt acum la modă. Şi teatrele de rînd — cum le spun ei — sînt atît de defăimate, încît mulţi din cei ce poartă sabie, speriaţi de cei cu pene de gîscă, de-abia mai îndrăznesc să se arate pe-acolo.

HAMLET

Cum? Sînt doar nişte copilandri? Dar cine-i sprijină? Cu cine se însoţesc? N-au să se ţină de meseria asta decît atîta vreme cît pot cînta? N-au să spună mai tîrziu, ajungînd şi ei actori de rînd — cum o să li se întîmple dacă n-au alte mijloace — că le-au făcut mai mult decît bine scriitorii aceia care îi pun să ponegrească propria lor moştenire?

ROSENCRANTZ

Într-adevăr cele două tabere au avut de furcă împreună. Şi mulţimea socotea că nu-i un păcat să-i întărîte în cearta lor. Şi într-o vreme nu era rost de nici un cîştig de pe urma piesei pînă ce poetul şi actorii nu-şi cărau cîţiva pumni.

HAMLET

Cum e cu putinţă?

ROSENCRANTZ

Au fost multe capete sparte.

HAMLET

Şi au învins băiețandrii ăştia?

ROSENCRANTZ

Mai întrebi, stăpîne? Chiar şi pe Hercule cu globul său.

HAMLET

Nu e de mirare. Unchiul meu e regele Danemarcei; iar cei ce şi-ar fi bătut joc de el cîtă vreme trăia tatăl meu, dau astăzi douăzeci, patruzeci, cincizeci, o sută de ducați ca să-i aibă chipul zugrăvit. Pe legea mea, e ceva nefiresc într-asta, măcar de s-ar încumeta filozofia să-l dezlege.

(Sunet de trîmbițe înăuntru.)

GUILDENSTERN

Au sosit actorii.

HAMLET

Domnii mei, bine-ați venit la Elsinor! Hai, dați-mi mîna. Anumite forme şi ceremonii sînt nelipsite la o primire bună; dați-mi voie să mă supun acestui obicei în ce vă priveşte; ca nu cumva bunăvoința mea față de actori, care vă spun dinainte că trebuie să se vădească tuturor, să vă pară mai mare decît față de voi. Fiți bineveniți! Însă unchiul care mi-e tată şi mama care mi-e mătuşă se înşală.

GUILDENSTERN

Cum asta, scumpul meu stăpîn?

HAMLET

Nu sînt nebun decît dinspre nord-nord-vest; cînd adie vîntul de la miazăzi, pot să deosebesc un şoim de un cocostîrc.

(Intră Polonius.)

POLONIUS

Bine v-am găsit, domnii mei.

HAMLET

Ascultă, Guildenstern, şi tu de asemenea; la fiecare ureche un ascultător: pruncul ăsta bătrîn pe care îl vedeţi, încă nu a ieşit din scutecele cu care a fost înfăşat.

ROSENCRANTZ

Pesemne că s-a întors din nou în ele: se spune doar că orice bătrîn e copil a doua oară.

HAMLET

Vă fac o prorocire: vine să-mi spună despre actori. Băgaţi de seamă. Bine zici, domnul meu; luni de dimineaţă, aşa e, fără-ndoială.

POLONIUS

Stăpîne, ţi-aduc veşti.

HAMLET

Stăpîne... ţi-aduc veşti. Pe cînd Roscius era actor la Roma...

POLONIUS

Au sosit actorii, stăpîne.

HAMLET

Bîz... bîz...

POLONIUS

Pe cinstea mea!

HAMLET

Fiece actor pe un măgăruş călare...

POLONIUS

Cei mai buni actori din lume, fie în tragedie, în comedie, piese istorice, pastorale, pastorale comice, pastorale istorice, tragico-istorice, pastorale tragicomico-istorice, piese ce respectă regulile, şi poeme libere. Seneca nu poate fi prea greoi pentru ei, nici Plaut prea uşor. Sînt neîntrecuţi, atît în ce priveşte respectul celor scrise cît şi în uşurinţa exprimării.

HAMLET

„O, Iefta, judecător al Israelului" — ce comoară ai avut!

POLONIUS

Ce comoară a avut, măria ta?

HAMLET

„O fată încîntătoare şi alta nimic, la care ţinea ca la ochii din cap".

POLONIUS

(aparte)

Iar fata mea!

HAMLET

N-am dreptate, bătrîne Iefta?

POLONIUS

Dacă mie-mi zici Iefta, măria ta, apoi am o fată la care țin ca la ochii din cap.

HAMLET

Nu e asta urmarea.

POLONIUS

Dar care-i urmarea?

HAMLET

„Şi soarta a făcut
Şi Dumnezeu a ştiut,
Şi mai departe,
A fost să fie, aşa precum se ştie".

Primul stih al acestui cîntec bisericesc are să te lămurească mai bine. Fiindcă, iată, sînt silit să mă întrerup.

(Intră patru sau cinci actori.)

Meşterilor, bine-ați venit! Bine-ați venit cu toții! Mă bucur că vă văd sănătoşi. Bun venit dragii mei! Oho! Vechiul meu prieten! De cînd nu ne-am văzut, ți-ai pus o perdeluță la bărbie. Oare vii în Danemarca să-mi pui şi mie o barbă? Ce văd? Tînăra doamnă

și stăpînă! Sfîntă Născătoare! Înălțimea voastră e mai aproape de cer decît ultima oară cînd ne-am văzut: a crescut cu un toc de pantof. Deie Domnul ca glasul tău, ca un galben tocit, să nu-și fi schimbat sunetul. Meșterilor, fiți bineveniți cu toții! Să mergem drept la țintă, întocmai ca șoimarii din Franța, care se reped la tot ce le iese în cale. Să ascultăm pe loc o tiradă. Hai arătați-ne ce sînteți în stare. Haide, o tiradă plină de patimă.

ÎNTÎIUL ACTOR

Ce fel de tiradă, măria ta?

HAMLET

Te-am auzit spunînd de mult o tiradă, dar n-a fost jucată niciodată, sau să fi fost cel mult o dată, fiindcă, după cîte îmi amintesc, piesa nu plăcuse mulțimii. Era ca icrele negre pentru norodul de rînd. Dar după prețuirea mea și-a altora mai vrednici ca mine să-și spună răspicat părerea în astfel de pricini, era o piesă minunată, bine închegată, alcătuită cu măsură și iscusință. Se spunea — mi-aduc aminte — că nu are destulă sare printre rînduri, ca să dea gust lucrării, dar nici fraze greoaie care să-l facă vinovat pe autor de pedanterie. Socotea că felul lui de a scrie e cinstit, puternic și duios totodată, însă mai curînd măreț decît meșteșugit. Îmi plăcea mai cu seamă o parte: povestirea lui Eneas către Didona și îndeosebi acolo unde pomenește de uciderea lui Priam. Dacă-ți mai aduci aminte, începe cu stihul ăsta... Ia să văd... stai...

„Cumplitul Pirus, unei fiare-asemeni..."
Nu, nu-i aşa: se-ncepe chiar cu Pirus.
„Cumplitul Pirus cu-arme-ntunecate,
Ca gîndul lui de negre şi ca noaptea,
Pîndind pitit în blestematul cal,
Mînjitu-şi-a fioroasa-nfăţişare
Din cap în tălpi cu şi mai crunte steme.
Văpsit îngrozitor cu-atîta sînge
De mume, taţi, de fii şi de fiice,
Cojit şi ars de-al străzilor pîrjol
Ce-ntinde-o crîncenă de iad lumină
Pe cei ce şi-au măcelărit stăpînii,
De foc şi de mînie mistuit
Şi năclăit de sîngele-nchegat,
Cu ochii lui de jar, drăcescul Pirus
Îl căuta pe Priam cel bătrîn."
Acum, vi-e rîndul.

POLONIUS

Pe legea mea, stăpîne, bine recitat! Cu însufleţire şi cu pătrundere.

ÎNTÎIUL ACTOR

„Îl găseşte-ndată,
Izbind în greci nespornic. Vechea-i spadă,
Prea grea puterii lui, stă-nfiptă-n loc
Şi nu-l ascultă. O, nedreaptă luptă!
Dă iureş Pirus în bătrînul Priam,
Iar în turbarea lui, loveşte-n gol.
Dar vîntul cruntei săbii, şuierînd,
Trînti pe-acest moşneag fără de vlagă.
Atunci ne'nsufleţitul Ilium, parcă
Simţind lovirea, se surpă deodată

Cu creştetul în flăcări la pămînt,
Şi vuietul năprasnic prinse-auzul
Lui Pirus. Sabia lui ce s-abătea
Pe capul dalb al regelui, păru
Oprită în văzduh, şi astfel Pirus
Stătu ca un tiran scris în icoană
Şi cumpănit de faptă şi voinţă
Rămase-ncremenit.
Dar cum, ades, nainte de furtună
Vedem în cer tăcere, pace-n neguri
Şi vîntul aprig astfel, fără glas,
Pămîntul mut de-o linişte de moarte,
Apoi un trăsnet despicînd văzduhul,
La fel şi Pirus, după scurtu-i preget,
Răzbunător s-a pus pe lucru iar:
Şi niciodată n-a căzut ciocanul
Ciclopilor pe zalele lui Marte
Ce pentru veşnicie-s făurite,
Mai fără de cruţare decît spada
Cea crîncenă-a lui Pirus se-abătu
Pe creştetul lui Priam.
În lături, Soartă fără de ruşine,
Voi zei în plin zbor, să-i luaţi puterea,
Sfărmaţi-i spiţele şi-obada roţii,
Şi-i prăvăliţi de sus din cer butucul
Rotund în fundul iadului."

POLONIUS

Prea lung!

HAMLET

Am s-o trimit la bărbier cu barba domniei tale. Te rog, continuă! Nu-i plac decît măscările, cîntecele de

rușine și istorioarele piperate — altfel adoarme. Zi-i mai departe. Treci la Hecuba.

ÎNTÎIUL ACTOR

„Dar cine, o, cine a văzut regina
Îmbrobodită..."

HAMLET

Regina-mbrobodită?

POLONIUS

Bun! Regina-mbrobodită e foarte bine.

ÎNTÎIUL ACTOR

„Fugea desculță-amenințînd pîrjolul
Cu-al lacrimilor orbitor șuvoi,
Cu o basma pe capu-ncoronat
Odinioară, și purtînd drept straie
Pe trunchiu-i supt de-a fi rodit atît,
O scoarță smulsă-n grabă spaimei ei —
Acela care-ar fi văzut-o astfel,
Ar fi rostit cu glas înecat de ură
Că soarta-i vinovată de trădare:
Dar dacă înșiși zeii-ar fi văzut-o,
Privind cum Pirus în fiorosu-i joc
Pe soțul ei îl ciopîrțea cu sabia,
O, urletul ce i-a scăpat atunci —
Afară doar de nu-i înduioșează
Nimic din ce se-ntîmplă pe pămînt —
Ar fi făcut și stelele să plîngă
Și zeii să se-ndure."

POLONIUS

Uite cum s-a îngălbenit la faţă şi are ochii plini de lacrimi. Rogu-te, e deajuns.

HAMLET

Bun! ai să-mi reciţi în curînd şi ce urmează. Scumpul meu domn, ia seama să fie bine îngrijiţi actorii. M-ai auzit? Vezi să fie cinstiţi cum se cuvine; doar ei sînt cronica vie şi prescurtată a vremurilor. Mai bine să ai parte de un epitaf prost după moarte decît de bîrfeala lor cît eşti în viaţă.

POLONIUS

Stăpîne, am să-i cinstesc aşa cum merită.

HAMLET

La naiba, omule: cu mult mai bine. Dac-ai cinsti pe fiecare după merit, cine ar mai scăpa de bici? Poartă-te cu ei după cinstea şi nobleţea domniei tale. Cu cît merită mai puţin, cu atît mai vrednică de laudă ţi-e dărnicia. Arată-le calea.

POLONIUS

Poftiţi, domnii mei.

HAMLET

Urmaţi-l, prieteni. Mîine o să ne jucaţi o piesă.

(Ies Polonius şi toţi actorii, afară de primul.)

Ascultă, dragă prietene, ai putea juca *Omorul lui Gonzago*?

ÎNTÎIUL ACTOR

Da, stăpîne.

HAMLET

Să ni-l joci mîine seară. La nevoie, ai putea învăța o tiradă de vreo douăsprezece pînă la șaisprezece rînduri, pe care aș scri-o eu și pe care am adăuga-o la piesă? Ce crezi?

ÎNTÎIUL ACTOR

Cum nu, stăpîne.

HAMLET

Foarte bine. Du-te cu gentilomul acela. Dar vezi să nu-ți bați joc de el. *(Iese primul actor.)* Dragii mei *(către Rosencrantz și Guildenstern)*, vă las pînă deseară. Și bun venit la Elsinor.

ROSENCRANTZ

Scumpul meu stăpîn!

(Ies Rosencrantz și Guildenstern.)

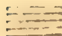
HAMLET

Domnul să vă aibă în pază. Așa, acum sînt singur.
Ce ticălos, ce sclav becisnic sînt!
Să nu te-nfiori cînd vezi un comediant
Doar într-un vis de chin, o-nchipuire,
Că-și poate sufletul supune minții
Atît de mult, că prin silința-i, chipul
De-a binelea-i pălește, ochii-i plîng

Şi pare rătăcită-nfăţişarea-i,
Şi glasu-i frînt e, şi cu-ntregu-i zbucium
El cugetului potriveşte chipuri,
Şi toate-acestea sînt pentru nimic!
Pentru Hecuba!
Ce-i lui Hecuba şi ce-i el Hecubei,
De-o poate plînge-aşa? Ce-ar face el
C-un gînd ş-o pricină de suferinţă
C-a mea? Ar potopi cu lacrimi scena
Şi l-ar înnebuni pe ucigaş,
Cel fără vină s-ar îngălbeni,
Pe cel neştiutor l-ar îngrozi
Şi-ar tulbura vederile şi-auzul
Oricui. Iar eu,
Un aiurit ş-un josnic ins, tînjesc,
Lunatic şi nevrednic de-al meu ţel,
Ne'nstare de-un cuvînt nici pentr-un rege
Al cărui tron şi viaţă-au fost răpite
Prin mîrşave mijloace. Nu cumva
Sînt un mişel? Şi cine oare-mi spune
Că-s doar un ticălos şi-mi sparge ţeasta
Şi-mi smulge barba şi mi-o zvîrle-n faţă,
Îmi dă un bobîrnac şi-mi bagă-n gît
Minciuna pînă-n piept, o, cine oare?
Ha!
Aşa mi-ar trebui, pe legea mea,
Căci nu-s decît un pui nesimţitor
De-amarul unei asupriri, fiindc-altminteri
Aş fi-ngrăşat ereţii-acestui cer
Cu măruntaiele tîlharului
Mişel, destrăbălat şi sîngeros,
Pizmaş şi trădător şi crud tîlhar,
O, răzbunare!

Asin ce sînt! O, ce mai vitejie:
Eu, fiul unui drag părinte-ucis,
Împins de cer în iad la răzbunarea-mi,
Să-mi vărs în vorbe focul, ca o tîrfă,
Să-njur întocmai ca o tîrîtură,
O slujnică!
Ruşine! Puah! Sus, cugete! Se zice
Că la teatru odată-un vinovat
A fost atît de răscolit de jocul
Actoricesc, încît mărturisit-a
Pe loc nelegiuirea săvîrşită.
Omorul limbă n-are, dar grăieşte
Prin alte mijloace mai minunate.
Voi pune-aceşti actori să-mi joace-o piesă,
Ceva cum tatăl meu a fost ucis,
În faţa regelui. Am să-l pîndesc,
Am să-l pătrund. Dacă măcar tresare,
Ştiu ce voi face. Duhul ce-am văzut
E poate diavolul, că-i stă-n putere
Să-şi dea cea mai plăcută-nfăţişare
Şi folosindu-se de-a mea tristeţe
Şi slăbiciune — că-i puternic foarte
Pe-astfel de suflete — să m-amăgească
Şi să mă ducă la pierzare. Vreau
Dovezi mult mai temeinice ca astea.
Iar piesa mea-i capcana ce-n curînd
Va prinde-n ea pe rege şi-al său gînd.

CORTINA

ACTUL AL III-lea

SCENA 1

O sală în castel. Intră *regina, regele, Polonius, Ofelia, Rosencrantz* şi *Guildenstern.*

REGELE

Şi n-aţi putea afla, făr-a-l sili,
De ce se înveşmîntă-n rătăcire
Şi tihna-acestor zile şi-o sfîşie
Cu-al nebuniei zbucium şi primejdie?

ROSENCRANTZ

El recunoaşte că e tulburat,
Dar pricina nu vrea s-o dea-n vileag.

GUILDENSTERN

Nici nu se lasă iscodit de noi,
Ci cu-aiurări şirete ne-ocoleşte
Cînd vrem să-l facem să mărturisească
Ceva-n privinţa lui.

REGINA

Şi v-a primit
Cu voie bună?

ROSENCRANTZ

Ca un gentilom.

GUILDENSTERN

Dar cu o silnică bunăvoinţă.

ROSENCRANTZ

Nimic nu-ntreabă, dar de-l întrebăm
Răspunde din belşug.

REGINA

Nu l-aţi poftit
La vreo petrecere?

ROSENCRANTZ

Întîmplător am întîlnit pe drum
O trupă, doamnă, de actori. I-am spus,
Şi parcă vestea l-a cam bucurat.
Ei sînt aici şi ştiu că au poruncă
Să joace-n faţa lui deseară.

POLONIUS

Aşa e
Şi m-a rugat să stărui să poftiţi
Măria voastră amîndoi de faţă.

REGELE

Din toată inima. Sînt bucuros
S-aud că se desfată.
Voi, domnii mei, mereu să-l îndemnați
Către plăceri călăuzindu-i gîndul.

ROSENCRANTZ

Prea bine, doamne.
(Ies Rosencrantz și Guildenstern.)

REGELE

Tu, regină, du-te,
Căci pe Hamlet chematu-l-am în taină
S-o poată întîlni aci pe-Ofelia,
Așa, ca dintr-o simplă întîmplare.
Eu însumi și-al ei tată, ca iscoade
Îndrituite-a ști, am pus la cale
Ca stînd la pîndă făr-a fi văzuți
Să judecăm în voie, după fapte
Și după vorba și purtarea lui,
De-s chinurile dragostei de vină,
Ori nu, în suferința-i.

REGINA

Mă supun.
Cît despre tine, aș dori, Ofelia,
Ca frumusețea ta să fie tîlcul
Durerii lui Hamlet. Și harul tău
Să-l ducă iar pe-adevărata-i cale,
Spre cinstea ta și-a lui.

OFELIA

De-ar fi aşa!

(Iese regina.)

POLONIUS

Ofelia, plimbă-te pe-aci. Stăpîne,
Cu voia ta, să ne pitim. *(Către Ofelia.)* Citeşte-n
Această carte,-a tà singurătate
Printr-o asemenea-ndeletnicire
Să pară cu atît mai potrivită.
Ades sîntem de-ocară pentru asta,
E mult prea dovedit că arătînd
Un chip smerit, cucernice purtări,
Putem să-l îndulcim chiar şi pe dracul.

REGELE
(aparte)

O, asta este prea adevărat,
Ce bici cumplit pe cuget, ţi-e cuvîntul!
Obrajii tîrfei dreşi cu iscusinţă
Nu-s mai urîţi sub sulimanul lor
Ca fapta mea sub vorbele-mi alese.
O, grea povară!

POLONIUS

L-aud venind. Să ne ascundem, sire!

(Ies regele şi Polonius, intră Hamlet.)

HAMLET

A fi sau a nu fi: iată-ntrebarea.
E oare mai de laudă să suferi

În sinea ta, săgețile și praștia
Norocului vrăjmaș, sau mai degrabă
Să te-narmezi în fața unei mări
De zbucium și prin luptă s-o răpui?
Să mori, să dormi... nimic mai mult. Să știi
Că printr-un somn poți pune-odată capăt
Durerii sufletești și-atîtor chinuri
Ce-s partea cărnii, iată o-ncheiere
Spre care năzuim. Să mori, să dormi;
Să dormi poate visînd? Aici stă totul.
Ce vise-n somnul morții poți visa
Cînd am scăpat vremelnicei strînsori?
E tocmai ce ne-ndeamnă-a pregeta,
Și-aici se află și acea-ndoială
Ce dă restriștii-o viață-atît de lungă.
O, cine-ar mai răbda disprețul, biciul
Acestor vremi și-obida asupririi,
Jignirea-adusă numelui de om,
Durerea dragostei ne'mpărtășite,
Trufia dregătorilor, dreptatea
Zăbavnică, bătaia din picior
Pe care vrednicia răbdătoare
O tot îndură de la nedestoinici,
Cînd liniștea și-ar căpăta-o singur
C-un vîrf de jungher. Cine-ar sta să-și ducă
Povara vieții-n geamăt și sudori,
De n-ar fi spaima de ceva de-apoi,
De țărmul neștiut de unde nimeni
N-a mai venit și care ne-ngrozește
Făcîndu-ne mai lesne să-ndurăm
Urgiile de-aici, decît să tindem
Spre altele pe care nu le știm.
Și cugetul ne schimbă-n bieți mișei,

Încît firescul chip al hotărîrii
Sub raza slabă-a gîndului păleşte,
Şi-avînturile cele mai mărețe
Sub semnu-acesta se abat din drum
Şi pier ca faptă. Dar tăcere, iat-o
Pe mîndra-Ofelia. Nimfă, pomeneşte
În ruga ta de mine, păcătosul.

OFELIA

Stăpîne scump, ce faci de-atîta vreme?

HAMLET

Smerite mulțumiri. Eu? Bine, bine...

OFELIA

Păstrez, măria ta, din parte-ți, daruri,
Şi vreau de mult să ți le-napoiez.
Primeşte-le, te rog.

HAMLET

Nu, nicidecum,
Eu niciodată nu ți-am dat nimic.

OFELIA

Mărite doamne, mi le-ai dat, ştii bine,
Şi însoțite de atît de dulci
Cuvinte,-ncît păreau şi mai bogate.
De vreme ce mireasma le-a pierit,
Ia-le napoi, căci pentru-o fire-aleasă
Bogatul dar îşi pierde-ntregul preț
Cînd cel ce-a dat se-arată rău la suflet.
Stăpîne, iată-le aci.

HAMLET

Ha! ha! Eşti cinstită?

OFELIA

Stăpîne?

HAMLET

Eşti frumoasă?

OFELIA

Ce vrei să spui, măria ta?

HAMLET

Că dacă eşti cinstită şi frumoasă, cinstea ta nu trebuie să stea la sfat cu frumuseţea.

OFELIA

Dar stăpîne, cu cine oare s-ar putea mai bine însoţi frumuseţea decît cu cinstea?

HAMLET

Adevărat! Fiindcă puterea frumuseţii e mai curînd în stare să facă o codoaşă din nevinovăţie, decît nevinovăţia să facă frumuseţea să-i semene. Lucrul acesta părea cîndva un paradox, însă vremurile de azi îi dau dreptate. Te-am iubit odată...

OFELIA

Cel puţin, stăpîne, aşa m-ai făcut să cred.

HAMLET

N-ar fi trebuit să mă crezi. Fiindcă virtutea nu poate altoi un trunchi bătrîn pînă într-atît, încît să nu se mai simtă nici urmă din ce-a fost înainte.

Nu te-am iubit.

OFELIA

Cu atît mai rău m-am înşelat.

HAMLET

Du-te la mănăstire! De ce să dai naştere unor păcătoşi? Eu însumi sînt oarecum cinstit, totuşi m-aş putea învinui de asemenea fapte, încît ar fi fost mai bine de nu mă aducea mama pe lume. Sînt prea semeț, răzbunător, ambițios şi atîtea păcate îmi stau la îndemînă, cîte nu am gînduri să le cuprind, închipuire să le dau viață, sau răgaz să le înfăptuiesc. La ce bun să se mai tîrască între cer şi pămînt unul ca mine? Toţi sîntem nişte păcătoşi nemaipomeniți. Să nu-l crezi pe nici unul dintre noi. Du-te la mănăstire! Unde e tatăl tău?

OFELIA

Acasă, măria ta.

HAMLET

Închideți uşile peste el, ca să nu facă pe nerodul decît la el acasă. Rămîi cu bine!

OFELIA

O, Doamne sfinte, ajută-i!

HAMLET

Dacă te măriți, îți dau ca zestre acest blestem: de-ai fi ca gheața de curată, ca zăpada de neprihănită și de bîrfeală tot să nu scapi. Du-te la mănăstire! Du-te! Adio! Sau dacă trebuie să te măriți cu orice preț, ia un nerod, căci oamenii cu cap știu prea bine ce dihănii faceți din ei. La mănăstire! Du-te, cît mai repede. Drum bun!

OFELIA

O, puteri cerești! Tămăduiți-l!

HAMLET

Am auzit vorbindu-se destule și despre sulimanurile voastre. Dumnezeu v-a dat un chip și voi vă faceți altul; țopăiți, umblați în buiestru, pociți cuvintele, dați felurite porecle făpturilor Domnului și vă prefaceți poftele în nevinovăție. Pleacă. Nu mai vreau să aud nimic; m-ați înnebunit. Îți spun că n-o să mai fie căsnicii. Toți cei care au apucat să se însoare mai demult o să trăiască, afară de unul. Ceilalți să rămînă așa cum se află. Du-te la mănăstire!

(Iese.)

OFELIA

Ce minte-aleasă se destramă-aici!
El, ochi și grai și spadă totodată,
Curtean și cărturar și-ostaș. Nădejdea
Și floarea-acestei mîndre țări. Oglinda
Și pilda frumuseții-n chip și port.
El, pilda tuturor, s-a prăbușit!
Iar eu, din doamne cea mai oropsită,

Ce supt-am mierea, cîntul şoaptei lui,
Văd azi cum mintea-i ieri atotstăpînă,
Cu aspru glas, din tonul lui clintit,
Răsună-asemeni unui clopot spart.
Făptura-i fără seamăn şi în floare
De suflul nebuniei veştejită-i.
Vai mie, c-am văzut ce am văzut
Şi văd acum ce mi-a fost dat să văd.

(Reintră Regele şi Polonius.)

REGELE

Iubire? Alta-i suferinţa lui,
Iar spusele-i, deşi-s cam fără şir,
Nu-s tocmai de nebun. În al său suflet
Tristeţea lui cloceşte-un gînd ascuns.
Şi de-o rodi, mă tem de vreo primejdie.
Ca s-o pre'ntîmpin deci, am hotărît
Să plece-n mare grabă-n Englitera
Să ceară-ntîrziatul ei tribut.
Şi poate-atîtea mări şi ţări străine
Cu noua lor privelişte s-alunge
Din inimă-i acel ceva ce-l roade
Şi-l scoate din sărite. Ce crezi oare?

POLONIUS

Că bine-ar fi! Cred totuşi că-nceputul
Şi-izvorul suferinţei lui porneşte
Dintr-o iubire neîmpărtăşită.
Ofelia, tu nu mai eşti ţinută
Să-mi povesteşti ce spusu-ţi-a Hamlet;
Aflat-am totul. Sire, cum ţi-e voia,
Dar dacă socoteşti că-i nimerit,
Îngăduie-i reginei, mamei lui,

Ca singură, după sfîrșitul piesei,
Să-l întîlnească, să-i asculte păsul.
Reginei spune-i să-i vorbească neted.
Voi sta la pîndă, cu-nvoirea ta,
S-aud tot ce-or vorbi. De nici regina
Nu poate să-l descoase, atunci trimite-l
În Anglia, sau poate-ntemnițează-l
Oriunde gîndul tău cel prea-nțelept
Va hotărî.

REGELE

Să fie precum zici.
Sminteala cînd la cei de sus s-arată
Nu trebuie în voia ei lăsată.

(Ies.)

SCENA 2

O sală în castel. Intră *Hamlet* și *actorii.*

HAMLET

Te rog spune tirada răspicat și curgător, așa cum am rostit-o eu; dacă însă te-apuci să răcnești, cum fac mulți actori de-ai voștri, pun mai bine pe crainicul tîrgului să-mi strige stihurile. Nici să nu dai din mîini prea tare, așa de pildă ca și cum ai tăia aerul cu ferăstrăul. Fii cît mai potolit. Chiar în mijlocul noianului, al furtunii — ca să zic așa — în vîrtejul pasiunii, trebuie să cauți să păstrezi o măsură care s-o mai astîmpere puțin. Oh! Mă doare în suflet cînd aud vreun vlăjgan cu căpățîna vîrîtă într-o perucă, sfîșiind o

pasiune în bucăţi, făcînd-o zdrenţe, şi spărgînd urechile spectatorilor de la parter, care, de cele mai multe ori, nu sînt în stare să preţuiască altceva decît pantomime de neînţeles şi gălăgia. Pe unul ca ăsta, ce se crede mai grozav decît Termagant şi mai Irod decît Irod-Împărat, aş pune să-l bată cu biciul. Te rog, fereşte-te de astfel de lucruri.

ÎNTÎIUL ACTOR

Îţi făgăduiesc, măria ta.

HAMLET

Să nu fii totuşi nici prea molatic. Dar lasă-te călăuzit de bunul simţ. Potriveşte fapta cu vorba şi vorba cu fapta; ia aminte numai să nu depăşeşti măsura; fiindcă tot ce întrece măsura se abate de la scopul teatrului, acest scop fiind încă de la începuturile sale şi pînă astăzi să se păstreze ca o oglindă a firii; să arate virtuţii adevăratele ei trăsături, păcatului icoana lui şi tuturor vremilor şi vîrstelor tiparul lor. Dacă depăşeşti acest ţel, sau dacă nu-l poţi atinge, chiar de-ai face să rîdă pe prostănaci, nu poţi decît să nemulţumeşti un om cu mintea întreagă. Iar părerea unuia ca acesta trebuie, în preţuirea voastră, să atîrne tot atît de greu cît mulţimea întreagă care umple teatrul. Sînt şi unii actori, i-am văzut jucînd şi am auzit pe alţii ridicîndu-i în slava cerului, n-aş vrea să vorbesc cu patimă, care nu mai aveau nimic creştinesc în spusa lor, nici măcar înfăţişarea de creştin, de păgîn, sau chiar de om n-o mai aveau. Se umflau în pene şi rageau de am ajuns să cred că i-a făcut oameni vreun salahor de-al creaţiunii şi că i-a făcut greşit, aşa de cumplit maimuţăreau tot ce e omenesc.

ÎNTÎIUL ACTOR

Trag nădejde că noi am îndreptat oarecum cusurul ăsta.

HAMLET

Îndreptați-l cu totul. Și nu îngăduiți celor ce fac pe paiatele să spună mai mult decît e scris pentru ei. Sînt unii care se pornesc pe rîs, ca să facă să rîdă cîțiva spectatori nerozi, deși între timp se joacă vreo scenă însemnată, pe care ar trebui s-o asculte. Urît obicei! Și trădează o ambiție vrednică de milă la caraghiosul care se folosește de asemenea mijloace. Duceți-vă să vă pregătiți!

(Ies actorii, intră Polonius, Rosencrantz și Guildenstern.)

HAMLET

Ce s-a întîmplat, domnul meu? Dorește regele să asculte piesa?

POLONIUS

Da. Și regina de asemenea. Chiar acum.

HAMLET

Roagă-i pe actori să se grăbească. *(Iese Polonius.)* Voi doi vreți să le dați ajutor ca să fie gata mai repede?

ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN

Negreșit, măria ta.

(Rosencrantz și Guildenstern ies.)

HAMLET

Hei, Horaţio!

(Intră Horaţio.)

HORAŢIO

Aici sînt, stăpîne drag, la porunca măriei tale.

HAMLET

Horaţio, tu eşti omul cel mai drept
Cu care am avut vreodat-a face —

HORAŢIO

O, scumpul meu stăpîn...

HAMLET

Nu-i măgulire,
Căci ce folos aş trage de la tine,
Tu care-ai numai voia ta cea bună
Drept hrană şi veştmînt? Ce linguşire
Cuvine-se săracului? Mai bine
Mieroasa limbă s-o lăsăm să lingă
Deşarta şi neroada strălucire,
Genunchii să se-ndoaie din ţîţîni
Cîştigului adus prin linguşire.
M-auzi? De cînd mi-e sufletul stăpîn,
Şi ştie osebi pe-un om de altul,
Pe tine te-am pecetluit şi-ales;
Ai fost ca unul ce tot suferind,
Nu suferă nimic, bărbatul care
Primea lovirea sau surîsul soartei
Si mulţumea la fel pentru-amîndouă.
Să fie binecuvîntaţi acei

În care sîngele şi judecata
Se află-atît de bine contopite
Încît ei nu-s asemeni unui fluier
Ce-n degetele soartei va să cînte
Ce-i place ei. Dă-mi omul care
Nu-i robul patimei, şi-l voi purta
În miezul inimii,-n străfundul ei,
Precum te port pe tine. Dar destul.
Desear-n faţa regelui se joacă
O piesă amintind împrejurarea
De care ţi-am vorbit, aşa cum fost-a
Ucis al meu părinte. Rogu-te,
Pe cînd vei urmări desfăşurarea,
Din răsputerea sufletului tău,
Pîndeşte-l pe-al meu unchi. Şi dac-ascunsa
Nelegiuire nu va fi stîrnită,
Ca un vînat, de-anume amănunte,
Atunci e necurată arătarea
Pe care am văzut-o amîndoi,
Iar ale mele-nchipuiri sînt negre
Precum cuptorul lui Vulcan. Ia seama
La el, că ochii mei nu-l vor slăbi,
Şi-apoi ne vom împărtăşi gîndirea,
Să tălmăcim înfăţişarea lui.

HORAŢIO

Bine, stăpîne. Dacă mi-o fura
Un cît de cît, pe cînd se joacă piesa
Şi-mi scapă ochilor, atunci plătesc
Eu paguba.

HAMLET

Ia-ţi locul. Iată-i, vin.
Eu trebuie acum să fiu nebun.

(Marș danez. Fanfară. Intră regele, regina, Polonius, Ofelia, Rosencrantz, Guildenstern și alții.)

REGELE

Cum îi mai merge vărului nostru Hamlet?

HAMLET

Cum nu se poate mai bine, pe legea mea! Mă înfrupt din hrana cameleonului: mă îndop cu aer, care e plin de făgăduințe. N-ai putea îngrășa astfel un clapon.

REGELE

Răspunsul acesta nu mă atinge, Hamlet. Asemenea cuvinte nu sînt ale mele.

HAMLET

Nici ale mele nu mai sînt. *(Către Polonius.)* Domnul meu, după cîte mi-ai spus, ai jucat teatru pe vremuri, la universitate?

POLONIUS

Am jucat, măria ta, și treceam drept un actor bun.

HAMLET

Și ce rol ai jucat?

POLONIUS

Rolul lui Iuliu Cezar. Am fost ucis în Capitol. Mă ucidea Brutus.

HAMLET

Ce brutal din partea lui să omoare un cogeamite vițel. Sînt gata actorii?

ROSENCRANTZ

Da, stăpîne. Așteaptă porunca voastră.

REGINA

Vino încoace, scumpul meu Hamlet. Stai lîngă mine.

HAMLET

Nu, mamă dragă, e aici un magnet care mă atrage mai mult.

POLONIUS
(către rege)

Oho! Ai auzit, măria ta?

HAMLET

Domniță, mă pot culca în poala ta?
(Se așază la picioarele Ofeliei.)

OFELIA

Nu, măria ta.

HAMLET

Vreau să zic, cu capul pe genunchii tăi?

OFELIA

Da, măria ta.

HAMLET

Crezi că m-am gîndit la lucruri necuviincioase?

OFELIA

Nu cred nimic, măria ta.

HAMLET

Strașnic gînd, să stai între picioarele unei fecioare.

OFELIA

Ce anume, stăpîne?

HAMLET

Nimic.

OFELIA

Ești vesel, stăpîne.

HAMLET

Cine, eu?

OFELIA

Da, stăpîne.

HAMLET

Oh! Nu sînt decît paiața ta. Ce poate face un om pe lume decît să se bucure? Uită-te numai ce veselă arată mama. Și tatăl meu a murit numai de două ceasuri.

OFELIA

Cum? sînt de două ori două luni, stăpîne.

HAMLET

E aşa de mult de-atunci? Dacă-i aşa, dracul să mai poarte doliu, eu am să mă-mbrac în negru. O! Ceruri! E răposat de două luni şi încă n-a fost uitat. Atunci poţi să tragi nădejde că amintirea unui om mare va dăinui o jumătate de an după săvîrşirea sa din viaţă. Dar, pe Sfînta Născătoare, doar dacă a ctitorit biserici. Altminteri, o să aibă parte de uitarea tuturora, la fel cu calul de lemn, care poartă epitaful: Vai! vai! uitat e bietul căluşel!

(Trîmbiţele, sună. Urmează pantomima. Intră un rege şi o regină ce par foarte îndrăgostiţi. Regina îl îmbrăţişează şi el pe dînsa. Apoi ea îngenunchează şi arată că-i face făgăduieli. El o ridică şi-şi pune capul pe umărul ei. Pe urmă, el se culcă pe o pajişte înflorită. Cum îl vede adormit, ea îl lasă singur. Îndată după ea intră un bărbat, care-i scoate lui coroana şi o sărută, toarnă otravă în urechea regelui şi iese. Regina se întoarce, îl găseşte pe rege mort şi dă semne de deznădejde. Ucigaşul, împreună cu vreo două-trei personaje mute, se întoarce şi el şi pare că plînge alături de ea. Cadavrul este scos afară. Otrăvitorul o îmbie pe regină cu daruri; ea se împotriveşte la început şi pare că-l dispreţuieşte, dar se înduplecă în cele din urmă şi îi primeşte dragostea. Actorii ies.)

OFELIA

Ce înseamnă asta, măria ta?

HAMLET

Hei, asta e *miching mallecho*, şi înseamnă nelegiuire.

OFELIA

Pesemne că ni s-a înfăţişat subiectul piesei.

(Intră Prologul.)

HAMLET

O să aflăm acum de la actorul acesta. Actorii nu pot păstra nici o taină. Spun totul.

OFELIA

O să ne spună ce însemnează scena aceea mută?

HAMLET

Da. Şi orice altă scenă mută pe care i-ai înfăţişa-o. Să nu te ruşinezi să-i arăţi orice şi nici el n-are să se ruşineze să-ţi spună ce înseamnă.

OFELIA

Eşti răutăcios, eşti răutăcios. Vreau să ascult piesa.

PROLOG

Pentru a noastră tragedie
Rugămu-ne de îndurare
Şi vă cerem ascultare.

(Iese.)

HAMLET

E oare un prolog sau deviza de pe un inel?

OFELIA

E scurt, măria ta.

HAMLET

Ca şi dragostea femeii.

(Intră doi actori: un rege şi o regină.)

REGELE DIN PIESĂ

De treizeci de ori al lui Apollo car
A dat ocol abisului sărat
Al lui Neptun precum şi l-al lui Tellus
Tărîm rotund. Şi treizeci de duzini
De luni, cu-a lor lumină de-mprumut
Trecut-au tot de-atîtea ori prin lume
De cînd prin dragoste-ale noastre inimi
Şi mîinile prin nuntă ni-s unite
Cu cele mai sfinţite legături.

REGINA DIN PIESĂ

O, soarele şi luna de ne-ar da
Să numărăm ocolurile lor,
De tot atîtea ori ca pîn-acum,
Nainte de-a se stinge dorul nostru!
Vai mie, însă: eşti bolnav de-o vreme
Şi-atît de abătut şi de schimbat,
Că mă-nspăimînt. Şi totuşi, spaima mea
Nu trebuie, stăpîne, să-ţi dea grijă;
Că frica şi iubirea la femei
Se cumpănesc întru nimic şi-n totul.
Tu ştii, iubirea mea ţi-a dat dovezi,
De-o seamă-mi sînt şi dragostea şi frica
Şi-acolo unde dragostea e mare
Se schimbă-n teamă cea mai mică grijă
Şi-acolo unde temerile cresc
Sporeşte şi iubirea deopotrivă.

REGELE DIN PIESĂ

Simt, dragoste, c-am să te las curînd;
Puterile treptat mă părăsesc,
Iar după moartea mea tu vei trăi

Pe lumea asta mîndră, prea cinstită
Şi răsfăţată. Poate s-ai şi parte
De-un soţ blajin.

REGINA DIN PIESĂ

O, cruţă-mă, te rog!
O nouă dragoste ar fi trădare,
Blestem asupră-mi soţ urmaş de-mi iau,
Că nimeni nu nunteşte-a doua oară
De n-a ucis pe mirele dintîi.

HAMLET

(aparte)

Amar pelin, amar pelin.

REGINA DIN PIESĂ

Temeiu unei cununii de-a doua
Nu-i dragostea, ci numai socoteala,
Pe soţul mort l-ucid a doua oară
Cînd celalt soţ în pat m-o săruta.

REGELE DIN PIESĂ

Te cred că spui doar gîndul ce-l gîndeşti;
Dar noi uităm ades ce-am hotărît.
Căci scopu-e doar un rob al amintirii;
Pornit cu-avînt, dar prea plăpînd din fire:
Un fruct necopt, legat de creanga sa,
Ce cade singur cînd a dat în pîrg.
Căci noi pe noi uităm a ne plăti
De datoria ce ne-o datorăm.
Ce-n toiul patimii ne-am pus în gînd,
Cînd patima s-a stins, s-a dus şi gîndul.

În focul lor, dureri şi bucurii
Îşi mistuie şi tîlcul şi fiinţa:
Cînd bucuria-n voie se răsfaţă,
Atunci durerea mai amarnic plînge,
Iar jalea rîde, rîsul jeluieşte
La cea mai ne-nsemnată întîmplare.
Pămîntul nu-i ciudat, nici veşnic nu-i;
Cum trece dragostea, norocul trece,
Nu ştim care din noi călăuzeşte.
Cînd cade-un om de seamă, ai lui zboară;
Calicu-ajuns, duşmanii-l îndrăgesc.
Iar dragostea se ţine de noroc:
Nu duce lipsă de prieteni omul
Cînd el nevoie n-are de nimic,
Dar cel ce-i pune totuşi la-ncercare
Cînd e-n impas, duşmani şi i-a făcut.
Dar vorba ca să n-o schimb şi să-ncheí,
Voinţa, soarta-aşa ni-s dezbinate:
Întîi zadarnic stăm şi plănuim
Că tot ce plănuim e spulberat;
Al nostru-i gîndul, nu şi-nfăptuirea-i.
Dar moară-ţi soţul, mort îţi e şi gîndul.

REGINA DIN PIESĂ

Să n-am de pîine şi lumină parte,
De somn şi voioşie zi şi noapte,
Să-mi fie crez şi dor doar deznădejdea,
Şi-un trai de schivnic pus în fiare soarta-mi.
Năpasta-n faţa căreia păleşte
Al bucuriei chip, să iasă-n calea
A tot ce mi-am dorit, să-l nimicească.
Pedeapsă veşnică să cadă-asupră-mi
Aci şi dincolo de lume, dacă
O dată văduvă, mă fac mireasă.

HAMLET

Dar dacă nu se ţine de cuvînt!

REGELE DIN PIESĂ

Greu jurămînt. Mă lasă, dragă, singur,
Mi-e duhul tulbure şi-aş vrea o clipă
Să uit în somn povara zilei.

REGINA DIN PIESĂ

Dormi
Şi fie somnul leagăn minţii tale
Iar ceasul rău, departe-n veci de noi.

(Iese.)

HAMLET

Cum vi se pare piesa, doamnă?

REGINA

Cred că regina face prea multe jurăminte.

HAMLET

Da, dar îşi va ţine cuvîntul.

REGELE

Cunoşti subiectul piesei? Nu e nimic supărător?

HAMLET

Nu, nu, ei nu fac altceva decît să glumească. O otrăvire în glumă. Nu poate jigni pe nimeni.

REGELE

Cum se numeşte piesa?

HAMLET

Capcana de şoareci. Cum? Bineînțeles la figurat. Piesa înfăţişează un omor ce s-a întîmplat la Viena. Pe duce îl cheamă Gonzago şi pe soția sa Baptista. Veți vedea îndată că e o ticăloşie fără seamăn. Dar ce ne pasă nouă? Pe maiestatea voastră şi pe noi, cei cu suflete curate, nu ne atinge cu nimic. Gloaba împunsă n-are decît să zvîrle, noi ne ţinem bine în şa.

(Intră Lucianus.)

Acesta e un oarecare Lucianus, nepotul regelui.

OFELIA

Ce bine joci rolul corului, măria ta.

HAMLET

Aş putea tălmăci ce se petrece între tine şi iubitul tău numai de-aş vedea jocul păpuşilor.

OFELIA

Vai! ce înțepător eşti, stăpîne! Ce înţepător!

HAMLET

Te-ar costa un geamăt ca să-mi toceşti vîrful.

OFELIA

Încă şi mai bine şi mai rău.

HAMLET

Aşa sînt soţii... Începe o dată, ucigaşule! Lasă strîmbăturile astea blestemate şi începe! Haide! Corbul răguşit cronecăne a răzbunare.

LUCIANUS

Gînd negru, aprigi mîini, prielnic ceas,
Prilej sosit, otravă descîntată,
Şi-n preajmă nici un suflet viu rămas.
Tu, zeamă puhavă şi-amestecată,
Din buruieni culese-n miez de noapte,
De trei afurisenii-nveninată
Şi de trei ori spurcată de Hecate,
Cumplita-ţi vrajă-n trup şi sănătate.

(Toarnă otravă în urechea celui adormit.)

HAMLET

Îl otrăveşte în grădină, ca să-i ia coroana. Îl cheamă Gonzago. Povestea e adevărată şi scrisă într-o italiană aleasă. Veţi vedea îndată cum cîştigă ucigaşul iubirea soţiei lui Gonzago.

OFELIA

Regele se ridică.

HAMLET

Cum? Se sperie de un foc de paie?

REGINA

Cum se simte stăpînul meu?

POLONIUS

Încetaţi jocul!

REGELE

Aduceţi lumini! Haideţi!

POLONIUS

Lumină, lumină, lumină!

(Ies cu toţii în afară de Hamlet şi Horaţio.)

HAMLET

Tu laşi să geamă ciuta săgetată,
Să zburde cerbul teafăr cît o vrea.
Pe cînd plîng unii, alţii se desfată:
Aşa e lumea de cînd este ea.

Dacă soarta va fi vitregă cu mine de aci încolo, nu crezi oare, domnul meu, că stihurile acestea cu o pădure de pene la pălărie şi cu doi trandafiri de Provenţa pe pantofii mei m-ar putea face să fiu primit într-o trupă de actori?

HORAŢIO

La partea jumătate.

HAMLET

Ba pe de-a-ntregul.
Că tu, prietene, mă crezi,
Acest regat părăginit
Ce-a fost de Dumnezeu iubit
E stăpînit de-o... bufniţă.

HORAȚIO

Nu strica dacă-i punea-i o rimă.

HAMLET

O, dragul meu Horațio, pun rămășag o mie de galbeni pe spusele stafiei. Văzut-ai ceva?

HORAȚIO

Foarte bine, măria ta.

HAMLET

Cînd a fost vorba de otravă.

HORAȚIO

Am băgat de seamă.

HAMLET

Aha! Haide, să vină muzica! Să vie flautiștii!
Căci piesa dacă regelui nu-i place
Desigur că i-a displăcut și pace!
Să vie muzica!

(Intră Rosencrantz și Guildenstern.)

GUILDENSTERN

Bunul meu stăpîn, îngăduie-mi să-ți spun un cuvînt.

HAMLET

Și o întreagă poveste, domnul meu.

GUILDENSTERN

Regele, stăpîne...

HAMLET

Ce i s-a întîmplat, domnul meu?

GUILDENSTERN

S-a retras în odăile sale nespus de tulburat.

HAMLET

Din pricina băuturii?

GUILDENSTERN

Nu, măria ta, din pricina mîniei.

HAMLET

Ai fi fost cu mult mai înțelept dacă ai fi împărtășit aceasta medicului său, fiindcă nu m-aș încumeta eu să-i dau o curățenie, s-ar putea să se înfurie și mai rău.

GUILDENSTERN

Stăpîne, fii bun și pune oarecare rînduială în vorbă și nu te abate atît de tare de la cele ce am să-ți spun.

HAMLET

Iată, m-am domolit, domnul meu; vorbește.

GUILDENSTERN

Regina, mama măriei tale, cu sufletul plin de durere, m-a trimis încoace.

HAMLET

Fii binevenit!

GUILDENSTERN

Nu, bunul meu stăpîn, curtenia aceasta nu e tocmai nimerită. Dacă binevoieşti să-mi dai un răspuns bine chibzuit, am să împlinesc porunca mamei măriei tale; iar dacă nu, să-mi fie cu iertare, am să mă înapoiez, punînd capăt însărcinării mele.

HAMLET

Nu pot, domnul meu.

GUILDENSTERN

Ce anume, stăpîne?

HAMLET

Să-ţi dau un răspuns bine chibzuit. Nu sînt teafăr la minte. Dar, domnul meu, dacă-i vorba de un răspuns aşa cum sînt eu în stare, oricît la porunca domniei tale, sau, mai bine zis, a mamei. Destul acum, să trecem la fapte. Ziceai că mama...

ROSENCRANTZ

Purtarea măriei tale a uimit-o şi a umplut-o de mîhnire.

HAMLET

Nemaipomenit e fiul ăsta care e în stare să-şi uimească în aşa hal mama! Dar această uimire a mamei nu are nici o urmare? Spune!

ROSENCRANTZ

Doreşte să stea de vorbă cu măria ta în iatacul său, înainte de culcare.

HAMLET

Ne vom supune, chiar de-ar fi de zece ori mama noastră. Mai doreşti şi altceva?

ROSENCRANTZ

Stăpîne, într-o vreme ţineai la mine.

HAMLET

Şi mai ţin şi acum, o jur pe aceste scule apucătoare şi hoaţe.

(Îşi arată mîinile.)

ROSENCRANTZ

Bunul meu stăpîn, care e pricina tulburării tale? Îţi fereci singur lanţurile, cînd îţi ascunzi necazurile faţă de un prieten.

HAMLET

Nu înaintez de loc, domnul meu.

ROSENCRANTZ

Cum se poate? Cînd regele însuşi te numeşte moştenitor la tronul Danemarcei?

HAMLET

Da, domnul meu, dar pînă ce creşte iarba... zicătoarea s-a cam învechit.

(Intră actorii cu flaute.)

HAMLET

Ah, flaute! Dați-mi unul să-l văd. Și, ca să isprăvesc cu voi... *(lui Guildenstern)*. De ce tot îmi dai tîrcoale, de parcă-ai vrea să mă prinzi în laț?

GUILDENSTERN

O, dacă datoria mă face prea îndrăzneț, dragostea mă face nepoliticos?

HAMLET

Nu prea înțeleg. Vrei să cînți cu flautul ăsta?

GUILDENSTERN

Nu pot, stăpîne.

HAMLET

Te rog eu.

GUILDENSTERN

Crede-mă că nu pot.

HAMLET

Te rog din suflet.

GUILDENSTERN

Nu știu nici măcar să-l mînuiesc, măria ta.

HAMLET

E la fel de ușor cum ar fi să minți. Potrivește degetul cel mare și celelalte patru degete pe aceste găurele;

pune-l la gură şi suflă în el; şi flautul va viersui cea mai încîntătoare muzică. Uite, acestea sînt clapele.

GUILDENSTERN

Dar nu-i pot smulge nici un sunet armonios.

HAMLET

Vrei să mă faci să cînt, vrei să arăți că-mi cunoști strunele; vrei să smulgi pînă şi inima tainei mele, vrei să mă faci să vibrez de la nota cea mai joasă pînă la cea mai înaltă. Acest micuţ instrument e plin de melodii, de sunete minunate, şi totuşi nu-l poți face să vorbească. La naiba, cum îți închipui că sînt mai uşor de mînuit decît un fluier? Poţi să mă iei drept orice fel de instrument, oricît m-ai suci, tot n-ai să mă faci să cînt. Dumnezeu să te aibă în pază, domnul meu.

(Reintră Polonius.)

POLONIUS

Stăpîne, regina vrea să-ţi vorbească numaidecît.

HAMLET

Vezi norul acela în chip de cămilă?

POLONIUS

Pe sfînta liturghie, într-adevăr, e întocmai ca o cămilă.

HAMLET

Eu găsesc că seamănă cu o nevăstuică.

POLONIUS

Este adus de spate ca o nevăstuică.

HAMLET

Sau ca o balenă?

POLONIUS

Chiar ca o balenă.

HAMLET

Atunci, am să vin îndată la mama. Oamenii ăştia mă scot din sărite. Vin îndată.

POLONIUS

Mă duc să-i spun.

(Iese Polonius.)

HAMLET

Îndată, e uşor de zis. Prieteni, lăsaţi-mă singur.

(Ies Rosencrantz, Guildenstern, Horaţio etc.)

HAMLET

Acum e ceasul vrăjilor de noapte,
Cînd cască cimitirele, cînd iadul
Răsuflă-a molimă-ntr-această lum
Acum aş bea şi sînge cald, aş face
Vreo faptă-atît de rea, că ziua însăşi,
Văzînd-o, s-ar cutremura. Tăcere.
M-aşteaptă mama. Inimă, nu-ţi pierde
Adevărata fire. Nu lăsa
Să intre sufletul lui Nero-n pieptu-mi.

Pot fi chiar crud, dar nu neomenos:
Să am pumnale-n glas, dar nu şi-n mîini.
Făţarnic fie-mi sufletul şi graiul
Şi-oricît de aspru-n vorbe-aş veşteji-o,
Tu, suflete, nu-ngădui vreodată
Cuvîntu-mi să-l pecetluiesc prin faptă.

(Iese.)

SCENA 3

O sală în castel. Intră *regele, Rosencrantz* şi *Guildenstern*

REGELE

Nu-mi place şi găsesc că nu-i cuminte
Să las frîu slobod nebuniei lui.
Fiţi gata deci. Vă pregătesc solia,
Iar el vă va-nsoţi în Englitera;
Nu pot să-ngădui ceas de ceas în preajmă-mi
Ameninţările smintelii lui.

GUILDENSTERN

Ne pregătim de drum. E pentru noi
O sfîntă şi pioasă datorie
Să ne-ngrijim de mîntuirea-atîtor
Şi-atîtor inşi a căror vieţi şi pîine
Sînt strîns legate de măria ta.

ROSENCRANTZ

Şi-un om de rînd şi singur e ţinut
Din toată vlaga sufletului său
Să-şi apere de nimicire viaţa.

Cu-atît mai mult acelui de-a cărui soartă
Ființa tuturora-i strîns legată.
Cînd moare-un rege, el nu moare singur;
Ca o vîltoare, trage după sine
Tot ce-i prin jur. E-o roată uriaşă
De culmea celui mai nalt munte prinsă
Şi de-ale cărei spițe mari lipite-s
Mărunte amănunte fără număr.
Cînd cade roata, micile făpturi
Se prăvălesc — urmare ne'nsemnată —
În vuietul ruinii. Totdeauna,
Cînd regele suspină, țara geme.

REGELE

Gătiți-vă pentru-acest grabnic drum,
Vă rog; am hotărît să stăvilesc
Această spaimă care prea de tot
A luat-o razna.

ROSENCRANTZ şi GUILDENSTERN

Vom fi gata, sire.

(Rosencrantz şi Guildenstern ies. Intră Polonius.)

POLONIUS

Se-ndreaptă spre iatacul mamei sale,
Stăpîne. Eu voi sta după perdea
S-aud tot ce-şi vorbesc. Mă țin chezaş
Că ea-l va dojeni cu mare-asprime.
Dar cum ai spus — şi prea-nțelept grăit-ai —
Un alt ascultător, nu numai mama
— Căci mama e firesc părtinitoare —
Să tragă cu urechea din loc sigur.

Rămîi cu bine, ocrotitorul meu:
Nainte de ora stingerii mă-ntorc
Să-ți spun tot ce-am aflat.

REGELE

Îți mulțumesc.

(Iese Polonius.)

Păcatu-mi rîncezit la cer duhnește.
Blestemul cel mai vechi apasă asupră-i:
Uciderea de frate! Să mă rog
Aș vrea și nu pot. Tare mi-e dorința
Și vrerea mi-e la fel de tare, totuși
Păcatul îmi înfrînge năzuința
Și ca un om aflat între ispite
Potrivnice, nu-ncep nimic și preget,
Din două n-alegînd nici una. Cum?
De-ar fi această blestemată mînă
De sîngele de frate îngroșată,
Au n-are cerul blînd destule ploi
S-o spele albă ca zăpada? Oare
La ce-o fi bună mila dacă nu
Să-nfrunte chipul crimei? Ce e ruga,
De nu-i puterea ceea îndoită
De-a ne feri nainte de păcat
Și-a ne ierta apoi după cădere?
Să cercetez. Am săvîrșit păcatul.
Ce fel de rugă mi se potrivește?
„Și iartă-mi, Doamne, mîrșava mea crimă".
Dar asta nu se poate, cîtă vreme
Mai sînt în stăpînirea-acelor lucruri
Ce-mpinsu-m-au să fac omor, și-anume
Regina mea, trufia-mi și coroana.
Poți fi iertat păstrîndu-ți rodul crimei?

Pe căile piezişe ale lumii
Păcatul poate, cu-aurita-i mînă,
S-abată şi dreptatea de la ţelu-i,
Şi-ades văzut-am mîrşavu-i cîştig
A legii hotărîre cumpărînd-o.
Acolo sus nu-i însă tot aşa,
Nu-ncap acolo măsluieli, acolo
Se merge fără greş cu cercetarea,
Iar noi, de faţă cu-ale noastre fapte
Ce rînjetul şi chipul şi-l arată,
Siliţi sîntem a ne mărturisi.
Atuncea? Ce mai am? Doar pocăinţa?
S-o-ncerc ce poate. Ce nu poate oare?
De însă nu mă pot căi, e vană.
Cît sînt de slab! O, gînd ca moartea negru,
O, suflet încleiat care te zbaţi
Să scapi, şi totuşi tot mai mult te-nclei!
O, îngeri, ajutor! fie-vă milă;
Jos, voi, genunchi semeţi, pînă-n pămînt,
Tu inimă de-oţel, te fă plăpîndă
Ca trupuşorul unui nou-născut.
Dar poate totul va fi bine.

(Îngenunche şi se roagă. Intră Hamlet.)

HAMLET

Acum ar fi s-o fac. E-n rugăciune.
Acum e clipa. Şi se duce-n ceruri.
Şi astfel mă răzbun. Să chibzuiesc.
Un ticălos ucisu-l-a pe tata
Şi singurul său fiu, eu, îl trimit
Pe ticălos în cer.
Nu-i răzbunare asta, ci răsplată.
El l-a răpus, cumplit, pe tatăl meu

Îngreuiat de masă, cu păcate
În plină floare, ca-nflorirea-n mai,
Şi cît de mari, o ştie numai cerul,
Dar după-mprejurări şi-a mea părere
Sînt grele foarte,-atunci, drept răzbunare,
Cînd tocmai sufletu-i, curat prin rugă,
De moarte-i pregătit, eu îl ucid.
Nu. . . . . . .
Stai, spadă, că vei fi cu mult mai crudă
Beat-mort sau în turbare cînd o fi,
În patu-i de incest şi desfătare
La jocuri, blestemînd, şi-n orice stări
Ce nu-l gătesc de mîntuire, - atunci îl
Izbeşti să dea cu tălpile de cer,
Iar sufletu-i cel blestemat să fie
Mai negru decît iadu-n care intră.
M-aşteaptă mama. Leacul ăsta doar
De-ţi mai lungeşte zilele bolnave.

(Iese.)

REGELE

(ridicîndu-se)

Cuvîntu-mi zboară, gîndul mi-e stingher,
Cuvinte fără gînd n-ajung la cer.

(Iese.)

SCENA 4

Iatacul reginei. Intră *regina* şi *Polonius.*

POLONIUS

Soseşte-ndată. Spune-i răspicat
Că poznele-i au întrecut măsura,

Că scut ai stat între-a măriei sale
Mînie şi Hamlet. M-ascund acolo.
Te rog, fii aspră.

HAMLET

(în culise)

Mamă, mamă, mamă!

REGINA

N-ai grijă. Ţi-am făgăduit. Acum
Retrage-te. L-aud că vine.

(Polonius se ascunde după perdea. Intră Hamlet.)

HAMLET

Ei, mamă, despre ce e vorba?

REGINA

Hamlet, jignit-ai greu pe tatăl tău.

HAMLET

Jignit-ai, mamă, greu, pe tatăl meu.

REGINA

Ia seama, nu-mi răspunde fără rost.

HAMLET

Ia seama, nu-ntreba fără ruşine.

REGINA

Hamlet, ce-nseamnă asta?

HAMLET

Care asta?

REGINA

Uiţi cine sînt?

HAMLET

Pe sfînta cruce, nu!
Regină eşti, iar azi nevasta chiar
A fratelui bărbatului dintîi,
Iar din păcate, însăşi mama mea.

REGINA

Prea bine, atunci am să-ţi trimit pe cei
Ce se pricep cum trebui să-ţi vorbească.

HAMLET

Şezi jos şi n-ai să mişti din loc nainte
Să-ţi pun în faţă o oglindă-n care
Ai să te vezi aproape-aşa cum eşti.

REGINA

Ce vrei să faci? Să mă omori? Săriţi, săriţi!

POLONIUS

Ce s-a-ntîmplat? Săriţi, săriţi!

HAMLET
(scoţînd sabia)

Un şobolan! Pe-un galben, că e mort!

(Împunge cu sabia prin draperie.)

POLONIUS

Am fost ucis!

REGINA

O, Doamne, ce-ai făcut?

HAMLET

Nici eu nu ştiu. Nu-i regele, cumva?

REGINA

Ce crîncenă şi ce cumplită faptă!

HAMLET

Aproape-aidoma, o, scumpă mamă,
Cît să ucizi un rege şi pe urmă
Să te măriţi cu însuşi al său frate.

REGINA

Cît să ucizi un rege!

HAMLET

Doamnă, da,
Aşa am spus. Iar tu, rămîi cu bine,
Biet prost, cutezător şi nepoftit.
Te-am luat drept altul, care ţi-e stăpînul.
Primeşte-ţi soarta. Te-ai încredinţat
Că-i primejdios să prea te afli-n treabă.
De ce-ţi frîngi, mamă, mîinile? Destul.
Şezi la un loc, şi lasă-mă să-ţi frîng

Eu inima. Şi-aşa voi face dacă
Făcută nu-i din prea vîrtos aluat
Şi dacă blestemata-obişnuinţă
N-a oţelit-o în aşa măsură
Că nu-i fior s-o poată-nduioşa.

REGINA

Dar ce-am făcut că-ngădui limbii tale
Să-mproaşte-n mine cu venin?

HAMLET

O faptă
Ce veştejeşte harul şi bujorii
Sfielii, iar virtutea o numeşte
Făţărnicie, smulge şi coroana
De trandafiri a dragostei curate
Şi-n locul ei aşază doar buboaie.
Din sfîntul legămînt al cununiei
Un jurămînt de cartofor ea face,
E-o faptă care smulge însuşi duhul
Din trupul legii, şi-n şirag de vorbe
Credinţa ne-o preschimbă. Se-nroşeşte
Şi faţa cerului şi chiar această
Plămadă deasă cu-al ei jalnic chin
Doar auzind de ea se-mbolnăveşte
Ca-n faţa judecăţii de apoi.

REGINA

Vai mie, oare ce am săvîrşit,
De tuni şi fulgeri astfel împotrivă-mi?

HAMLET

Priveşte-acest portret şi-acestălalt,
În care cei doi fraţi sînt zugrăviţi.

Cît farmec, vezi-l, e pe chipu-acesta:
Cu părul inelat al lui Hiperion,
Cu fruntea parcă a lui Jupiter,
Cu ai lui Marte ochi poruncitori
Şi plini de-amenințare, şi-o statură
Asemeni celei a lui Hermes, crainic
Văzut sub cer, pe-o culme pogorît.
O-ntruchipare şi o plăsmuire
De parcă zeii toţi şi-au pus pecetea
S-arate lumii ce-nseamnează-un om.
Acesta fost-a soțul tău. Şi-acum
Priveşte-l şi pe celalt: ca neghina-i
Ce creşte-n spicul-frate şi-l usucă.
N-ai ochi? Ai fost în stare să cobori
Măreţul munte dătător de viaţă
Şi-n mlaştina-asta să te-nfunzi? N-ai ochi?
Nu poţi să spui că-i vorba de iubire,
C-al sîngelui pojar la vîrsta ta
S-a stins, s-a cuminţit. Ce cuminţenie
E asta însă care te-a-ndemnat
Să cazi de unde-ai fost la ce-ai ajuns?
Desigur, ai simţire, căci altminteri
Nu te-ai putea mişca. Simţirea-ţi însă
Lovită-i de dambla. Nici nebunia
Nu poate rătăci-n aşa măsură,
Căci niciodată simţul nu-i robit
Cu totul, ci-şi păstrează oarecare
Putinţă de-a alege, ce-i slujeşte
Să poată osebi măcar atît.
Ce drac a fost cel ce te-a păcălit
De parcă te-ai jucat de-a baba oarba?
Ochi fără simţuri, simţuri fără văz,
Auz lipsit de mîini, de ochi, mirosul

Lipsit de toate, nici chiar un crîmpei
Beteag al unui simţ nevătămat
Nu poate-n gropi să dea aşa!
O, tu, ruşine! unde ţi-e roşeaţa?
Tu, iad în răzvrătire, dacă poţi
Şi-n oasele unei femei trecute
Să clocoteşti aşa, dă voie-atunci
Şi-nflăcăratei tinereţi, în focu-i,
Virtutea ca pe-o ceară s-o topească.
Ruşinea nu mai este nicăieri
Cînd patima-asmuţită, dînd năvală,
Aprinde chiar şi gheaţa, care arde
Atît de tare-ncît din judecată
Îşi face o codoaşă.

REGINA

Încetează,
Hamlet. Ai îndreptat a mea privire
Spre-adîncurile sufletului meu
Şi văd în el atîtea negre pete,
Ce n-au să iasă.

HAMLET

Nu, dar să trăieşti
În rînceda sudoare-a unui pat
Soios şi puhav, să mi te dezmierzi,
Să te desfeţi în cocina spurcată...

REGINA

Nu-mi mai vorbi aşa, Hamlet, o, nu!
În sufletu-mi cuvintele-ţi pătrund,
De parcă sînt pumnale ascuţite.
O, drag Hamlet, nu-mi mai vorbi aşa!

HAMLET

Un ticălos şi-un ucigaş, un rob
Ce nici a mia parte nu-i din cel
Ce-a fost stăpînul tău. Un măscărici
De regi, pungaş de sceptre şi de tronuri,
Şi care fură de pe raft coroana
Cea fără preţ şi-o bagă-n buzunar!

REGINA

O, cruţă-mă, Hamlet!

HAMLET

Un rege
De Vicleim, în petice şi zdrenţe...

(Intră Duhul.)

O, scapă-mă, şi-asupra mea deschide-ţi
Aripile, ceresc ocrotitor.
Sfinţita-ţi faţă, spune-mi, ce doreşte?

REGINA

Vai mie, e nebun.

HAMLET

Nu vii cumva să-ţi mustri fiul care
Tot zăbovind îşi iroseşte vremea
Şi patima, lăsînd ne'ndeplinită
Cumplita fapta a poruncii tale?
O, spune-mi!

DUHUL

Nu uita că vin la tine
Doar ca s-ascut imboldul tău tocit.

Dar iată deznădejdea mamei tale:
Fii scut între-al ei suflet zbuciumat
Şi-a ei fiinţă. În trupurile slabe
Gîndirea bîntuie mai cu putere.
Vorbeşte-i, Hamlet.

HAMLET

Ce-i cu tine, mamă?

REGINA

Cu tine ce-i, vai mie!
Că stai aşa cu ochii ţintă-n gol
Vorbind văzduhului cel fără trup?
Sălbatic gînd în ochii tăi pîndeşte
Şi ca ostaşii-n somn cînd sună-alarma
Stau firele-ţi de păr în cap zbîrlite.
De parcă-au prins viaţă. Dragă Hamlet,
Pe arşiţa şi focul urii tale
Revarsă unda rece a răbdării.
La ce te uiţi?

HAMLET

La el mă uit, la el!
Priveşte-l cum ne fulgeră din ochi
Şi cît de palid e! Dreptatea lui
Unită cu-al său chip, ar fi în stare,
De ar vorbi, să mişte şi o piatră.
O, nu, nu te uita la mine. Nu vreau
Să fiu clintit din aspra-mi hotărîre
De ochii-ţi trişti. Iar ce-am de gînd să fac
Şi-ar pierde-atunci adevărata-i faţă,
Şi-n loc de sînge-ar curge numai lacrimi.

REGINA

Dar cui îi spui acestea toate, Hamlet?

HAMLET

Nu vezi nimic?

REGINA

Nimic, şi totuşi văd
În jurul nostru tot ce-i de văzut.

HAMLET

Şi nici n-ai auzit nimic?

REGINA

Nimic,
Afară de noi înşine şi-atît.

HAMLET

Dar uite-l, vezi-l cum se depărtează,
Pe tatăl meu, ca-n viaţă-nveşmîntat,
Şi cum se duce, iată-l, prin portal.

(Iese Duhul.)

REGINA

E născocirea minţii tale doar:
În astfel de deşarte plăsmuiri
E foarte iscusită nebunia.

HAMLET

Cum? Nebunia?
Dar pulsu-mi bate aidoma cu-al tău,

Măsura lui e-a însăşi sănătăţii
Şi ce-am rostit nu-s vorbe de nebun;
Încearcă-mă, să vezi că-ţi spun din nou
Aceleaşi spuse fără să-mi pierd şirul.
Pe sfîntul har, o, mamă, nu-ţi aşterne
Acest balsam adormitor pe suflet,
Că nu păcatul tău, ci nebunia-mi
Vorbeşte-aşa. Pe locu-nsîngerat
O pieliţă subţire-ar prinde coajă,
Sub care însă nevăzut puroiul
Ar cotropi lăuntrul putrezit.
Tu spovedeşte-te dumnezeirii,
Fereşte-te de-a mai cădea-n ispită
Şi pocăieşte-te. Gunoiul nu-l întinde
Pe bălării ca să le-ngraşi mai tare.
Şi, mamă, îţi mai cer să-mi ierţi virtutea,
Că-n aste vremi ce gîfîie-n plăceri,
Virtutea însăşi trebuie să ceară
Iertare viciului şi să-ngenunche
În faţa lui s-o lase să-l ajute.

REGINA

O, Hamlet, mi-ai frînt inima în două.

HAMLET

Aruncă partea-i rea, ca să trăieşti
O viaţă mai curată cu cealaltă.
Deci, noapte bună. Nu te duce însă
În patul unchiului. Fii ca şi cum
Ai fi virtuoasă, chiar de n-ai virtute,
Căci monstru-acesta-obişnuinţa, care
Simţirea toată ne-o mănîncă, este
Un diavol nărăvit, dar şi un înger,

Ce faptelor frumoase deopotrivă
Le dă veşminte lesne de purtat.
Tu stăpîneşte-te la noapte. Mîine
Cu-atît mai lesne te vei stăpîni,
Şi-aşa-ţi va fi mereu tot mai uşor,
Căci stă-n puterile obişnuinţii
Să schimbe-aproape şi tiparul firii,
Chiar şi pe diavol să îl stăpînească,
Sau ca prin farmec chiar să îl alunge.
Deci înc-o dată, noapte bună, mamă,
Iar cînd nevoia binecuvîntării
Se va trezi şi-n tine, am să-ţi cer
La rîndu-mi binecuvîntarea ta.

(Arătîndu-l pe Polonius.)

Cît despre domnu-acesta, mă căiesc;
Dar asta-a fost a cerului voinţă:
Prin el pe mine şi pe el prin mine
Să ne lovească. Fost-am slujitorul
Şi biciul hotărîrilor cereşti.
Mă voi griji de el şi-am să răspund
De moartea lui. Deci noapte bună iar,
Şi de-am fost crud, am fost spre-a fi milos.
Începe rău — dar fi-va şi mai rău.
O vorbă încă, mamă.

REGINA

Ce să fac?

HAMLET

Nimic din tot ce te-am rugat, fireşte.
Tu lasă-l iar pe regele cel puhav
În patul său să te ademenească,

De-obraji să te ciupească ştrengăreşte,
Să-ţi zică şoricelul lui iubit,
Şi-n schimbul unor scîrnave săruturi
Sau pipăieli prelinse pe grumaz
Cu degetele lui afurisite,
Destăinuieşte-i adevărul tot
Şi-anume că nu sînt nebun de loc,
Ci numai mă prefac. I-ar prinde bine.
Căci numai o regină cumpătată,
Frumoasă şi cuminte, n-ar fi în stare
S-ascundă de-un motan, de un liliac
Şi de-un broscoi o ştire ca aceasta.
Că altul cine-ar mai putea s-o facă?
Şi-n ciuda judecăţii şi a tainei
De care eşti şi tu legată, suie
Pe-acoperişuri şi deschide coşul,
Dă drumul păsărilor să-şi ia zborul
Şi-asemenea maimuţii din poveste
Tu bagă-te în coş, să vezi cum e,
Şi frînge-ţi gîtul.

REGINA

Fii sigur: dacă vorbele-s făcute
Din răsuflare, iar suflarea dacă
Din viaţă e făcută, nu am viaţă
Să pot sufla o vorbă din ce-ai spus.

HAMLET

Eu trebuie să plec în Englitera.
Ştiai?

REGINA

Uitasem, vai! S-a hotărît aşa.

HAMLET

Scrisorile au fost pecetluite,
Cei doi colegi ai mei, în cari mă-ncred
Ca-n două vipere colțate, duc solia.
Ei trebuie să-mi netezească drumul
De-a dreptul în capcană. Treaba lor.
Căci jocul e să-i faci să sară-n aer
Cu pocnitoarea lor cu tot pe meşteri
Şi rău mi-ar merge de n-aş izbuti
Să sap de-un cot pe dedesubtul minei
Şi-n lună pe mineri să-i năpustesc.
O, ce plăcut să vezi că se-ntîlnesc
Pe-aceeaşi matcă două vicleşuguri!

(Arată spre Polonius.)

Cu omul ăsta-ncep să-mi fac de drum,
Să-l duc tîrîş deci pe burtos alături.
Cu bine, mamă. Sfetnicul acesta
Ce-n viață-a fost flecar şi nătărău
Şi cam mişel, acum, într-adevăr,
E liniştit, tăcut şi foarte grav.
Pofteşte, domnul meu, să isprăvim.
Iar ție, noapte bună, mamă.

(Ies unul într-o parte, celălalt într-alta, Hamlet tîrîndu-l pe Polonius.)

CORTINA

ACTUL AL IV-lea

SCENA 1

O sală în castel. Intră *regele*, *regina*, *Rosencrantz* și *Guildenstern*

REGELE

Suspinele și gemetele tale
Au tîlc. Împărtășește-mi-l și mie:
Sînt dornic să-nțeleg. Dar fiu-ți unde-i?

REGINA

(către Rosencrantz și Guildenstern)

Lăsați-ne, vă rog, o clipă singuri.

(Rosencrantz și Guildenstern ies.)

Stăpîne drag, ah, ce-am văzut azi-noapte!

REGELE

Gertrudo, ce-ai văzut? Hamlet ce face?

REGINA

Nebun ca marea şi ca vîntul cînd
Dezlănţuite se măsoară-n luptă:
În furia lui oarbă, auzind
Ceva mişcîndu-se după perdele,
Şi-a tras din teacă sabia strigînd:
„Un şobolan, un şobolan!“ şi-n spaima-i
Descreierată. l-a ucis pe bietul
Bătrîn, pe care nici nu l-a văzut.

REGELE

Cumplită faptă,-aveam aceeaşi soartă
În locul lui dacă eram acolo.
Dar libertatea lui ne ameninţă
Pe amîndoi, pe mine, pe-orişicine.
Cum oare voi răspunde de această
Ispravă sîngeroasă? Toată vina
Asupră-mi va cădea, că n-am ştiut
Să-l ţin din scurt, să-l depărtez la vreme
Pe tînărul acesta scos din minţi.
Dar dragostea mi-era atît de mare,
Că seama nu mi-am dat ce trebuia
Să fac. Întocmai cum un om bolnav
De-o boală ruşinoasă şi-o ascunde
Pe cînd ea-i roade măduva fiinţei.
Dar unde oare s-o fi dus Hamlet?

REGINA

S-ascundă trupul cel ucis de el,
Pe care-l plînge-n nebunia lui;
Căci sufletul, ca aurul în zgură,
Se-arată-n toată curăţia lui.

REGELE

Să mergem, o, Gertruda mea,
Şi-n zori îl vom porni de-aci-n corabie,
Cînd soarele de munte se atinge,
Iar fapta-i mîrşavă o voi ierta
Şi-o voi acoperi cu dibăcia
Şi cu puterea-mi toată. Guildenstern!

(Reintră Rosencrantz şi Guildenstern.)

Prieteni, mergeţi, luaţi-vă-ajutoare:
Hamlet, în nebunia-i, pe Polonius
L-a omorît şi l-a tîrît afară
Din camera reginei. Căutaţi-l,
Vorbiţi-i blînd şi duceţi mortul trup în
Capelă. Dar vă rog, cît mai degrabă.
Şi-acum, Gertrudo, cheamă din prieteni
Pe cei mai înţelepţi, să le-arătăm
Ce-avem de gînd şi ce s-a întîmplat
Atît de făr'de veste. Defăimarea,
A cărei şoaptă lumea o străbate
Precum şi-atinge tunul ţinta lui
Cu-mpuşcătura sa ucigătoare,
De data asta numele să-mi cruţe,
Lovind zadarnic în văzduh. O, vino;
Mi-e sufletu-ngrozit şi dezbinat.

(Ies.)

SCENA 2

O altă sală în castel. Intră *Hamlet.*

HAMLET

L-am pus la păstrare.

ROSENCRANTZ, GUILDENSTERN
(de afară)

Hamlet! Prinţe Hamlet!

HAMLET

Ce e larma asta? Cine-l strigă pe Hamlet? A! Iată-i că vin.

(Intră Rosencrantz şi Guildenstern.)

ROSENCRANTZ

Stăpîne ce-ai făcut cu trupul mort?

HAMLET

Ce? Una cu pămîntul; era rudă
Cu pulberea, căci se trăgea din ea.

ROSENCRANTZ

Ne spune unde e, să-l luăm de acolo
Şi să-l depunem în capelă.

HAMLET

Să nu credeţi...

ROSENCRANTZ

Ce anume?

HAMLET

Că aş putea urma sfatul vostru şi nu pe al meu. Şi de altfel, la întrebarea unui burete, ce răspuns poate da fiul unui rege?

ROSENCRANTZ

Mă iei drept un burete, măria ta?

HAMLET

Da, domnul meu; ceva care suge hatîrurile, răsplata şi puterea de la rege. La urma urmelor, astfel de curteni îl slujesc cel mai bine pe rege. Îi ţine între fălci, cum ţine o maimuţă nucile; mai întîi îi mestecă şi mai pe urmă îi înghite. Cînd are nevoie de ce aţi cules, vă stoarce puţin, şi voi, ca bureţii, o să fiţi iar uscaţi.

ROSENCRANTZ

Nu te înţeleg, stăpîne.

HAMLET

Mă bucur. O vorbă isteaţă adoarme într-o ureche bleagă.

ROSENCRANTZ

Măria ta, trebuie să ne spui unde e trupul şi să mergi cu noi la rege.

HAMLET

Trupul e cu regele, dar regele nu e cu trupul. Măria sa e un lucru mic.

GUILDENSTERN

Un lucru mic, stăpîne?

HAMLET

Mic şi de nimic. Duceţi-mă la el. Hai să ne jucăm de-a v-aţiascunselea. Gata!

(Ies cu toţii.)

SCENA 3

O sală în castel. Intră *regele* însoțit de *curteni*.

REGELE

Porunc-am dat să fie căutat
Şi leşul să mi-l afle. Ce primejdie!
Un om ca el e rău să fie slobod.
Şi nu-l putem supune asprei legi:
Căci prea e drag nesocotitei gloate,
Ce nu cu minte-alege, ci cu ochii.
Şi dac-aşa-i, nu vina, ci pedeapsa
Acestui vinovat atîrnă greu.
Dar ca s-o liniştim şi s-o-mpăcăm,
Această grabnică plecare-i bine
Să pară chibzuită pe-ndelete.
Iar răul ce-a crescut fără cruțare
Se vindecă prin leac necruțător,
Sau nu se vindecă de loc.

(Intră Rosencrantz.)

Ce este?

ROSENCRANTZ

Nu vrea să spună unde-i leşu-ascuns.

REGELE

Dar unde-i el?

ROSENCRANTZ

Stăpîne, aşteaptă-afară a ta poruncă.

REGELE

Aduceți-l aici.

ROSENCRANTZ

Ei! Guildenstern! Să vie prințul!

(Intră Hamlet și Guildenstern.)

REGELE

Ei, Hamlet, unde e Polonius?

HAMLET

La ospăț.

RLGELE

La care ospăț?

HAMLET

Acolo unde nu mănîncă, ci e mîncat: o anumită adunare de viermi politici e împrejurul lui. Viermele e împăratul mîncăilor. Îngrășăm toate viețuitoarele, ca să ne îngrășăm noi. Și noi ne îndopăm pentru viermi. Un rege pîntecos și un cerșetor costeliv nu sînt decît două feluri de mîncare, servite deosebit la același ospăț. Acesta-i sfîrșitul.

REGELE

Vai! Vai!

HAMLET

Un om poate pescui cu un vierme care a mîncat dintr-un rege; și poate mînca apoi din peștele care s-a hrănit cu acel vierme.

REGELE

Ce vrei să spui?

HAMLET

Nimic decît să vă arăt cum poate un rege să facă o călătorie în măruntaiele unui cerşetor.

REGELE

Unde e Polonius?

HAMLET

În ceruri. Trimite să vezi. Dacă solul tău nu-l găseşte pe acolo, caută-l singur prin partea cealaltă. Dar, de bună seamă, dacă nu-l descoperi pînă într-o lună, ai să-i simţi mirosul cînd urci scările spre galerie.

REGELE
(către slujitori)

Duceţi-vă şi-l căutaţi acolo.

HAMLET

Vă aşteaptă pînă ce veniţi.

(Slujitorii ies.

REGELE

Hamlet, a ta scăpare după fapta-ţi
Ce-adînc ne-a îndurerat, precum şi grija
Ce-avem de paza ta, ne porunceşte
Să pleci la drum ca fulgerul de iute.
Fii gata deci. Te-aşteaptă la corabie
Însoţitorii tăi. Şi-un vînt prielnic
Spre Anglia vă va purta.

HAMLET

Spre Anglia?

REGELE

Da, Hamlet.

HAMLET

Bine.

REGELE

Tot bine ai zice, de mi-ai cunoaşte gîndul tot.

HAMLET

Eu văd un înger care-l vede. Rămîi cu bine, mamă dragă. Deci, haidem, în Anglia!

REGELE

Tatăl tău care te iubeşte, Hamlet.

HAMLET

Ba mamă! Tatăl şi mama sînt soţ şi soţie; soţul şi soţia sînt un singur trup. Deci, îmi eşti mamă. Să mergem în Anglia.

(Iese.)

REGELE

Urmaţi-l pas cu pas. Şi la corabie
L-ademeniţi degrab'! Nu pregetaţi.
Să-l ştiu la noapte chiar pornit de-aci.
La drum! Căci totul pentru-această faptă
E bine ticluit şi sub pecete.
Vă rog să vă grăbiţi!

(Ies Rosencrantz şi Guildenstern.)

Tu, Engliteră!
De pui vreun preț pe-a mea prietenie,
Aşa precum puterea mea o cere
Şi rana ta ce încă sîngerează
De paloşul danez pricinuită
Şi teama ce mi te-a îngenuncheat,
Să nu respingi porunca-mi suverană,
Cuprinsul căreia stă în scrisori
Stăruitoare, care cer ca Hamlet
Să piară de îndată. Engliteră,
Fă ce îți cer, căci Hamlet, ca o boală
Îmi clocoteşte-n sînge; să mă vindeci!
Eu nu am parte, pîn's-o-nfăptui,
De nici o bucurie, orice-ar fi.

(Iese.)

SCENA 4

O cîmpie în Danemarca. Intră *Fortinbras*, un *căpitan* şi *soldați* în marş

FORTINBRAS

Du regelui danez salutul meu
Şi spune-i, căpitane, că, cu voia
Măriei sale, Fortinbras îi cere
Făgăduita încuviințare
De-a trece prin împărăția lui.
Ştii unde-i locul de-ntîlnire. Dacă
Măria sa doreşte să mă vadă,
Sosesc în grabă-n fața-i să mă-nchin.
Aşa să-i spui.

CĂPITANUL

Stăpîne, la poruncă!

FORTINBRAS

Să fii cu luare-aminte.

(Ies. Intră Hamlet, Rosencrantz, Guildenstern și alții.)

HAMLET

A cui e oastea-aceasta, domnul meu?

CĂPITANUL

E, domnul meu, a regelui norveg.

HAMLET

Şi, rogu-te, în ce scop e-adunată?

CĂPITANUL

În contra-unui ținut de prin Polonia.

HAMLET

Şi, cine-i, domnul meu, în fruntea ei?

CĂPITANUL

E Fortinbras, al regelui nepot.

HAMLET

Se-ndreaptă chiar spre inima Poloniei?
Sau spre-un ținut al ei de la hotar?

CĂPITANUL

La drept vorbind, și ca să nu mă laud,
Vrem doar să luăm un petic de pămînt,

Nu pentru vreun cîştig, ci pentru faimă.
N-aş da pe el nici cinci ducaţi arendă.
Polonul sau norvegul n-ar lua
Mai mult pe el vînzîndu-l chiar pe veci.

HAMLET

Atunci polonul nu-l va apăra.

CĂPITANUL

A şi trimis acolo întăriri.

HAMLET

Nici două mii de morţi, nici două zeci
De mii de galbeni nu vor fi de-ajuns
Acestei vrăjbi pentru-o nimica toată.
Aceasta-i buba care obrinteşte
Din pace şi prea mult belşug şi sparge
Pe dinăuntru făr-a da alt semn
Decît prin moartea omului bolnav.
Smerite mulţumiri, cinstite domn.

CĂPITANUL

Cu Dumnezeu nainte, domnul meu.

ROSENCRANTZ

Stăpîne, pot pleca?

HAMLET

Porniţi, v-ajung.

(Ies cu toţii, afară de Hamlet.)

Cum fiece prilej mă-nvinuieşte
Dînd pinteni răzbunări-mi amorţite!

Ce-i omul, dacă n-are alt gînd pe lume
Decît să doarmă şi să se hrănească?
Un dobitoc şi alt nimic mai mult.
Desigur, cel ce ne-a făcut cu-atîta
Cuprindere de minte să vedem
Ce-a fost şi ce va fi, nu ne-a-nzestrat
Cu-această judecată şi putere
Dumnezeiască, pentru-a le lăsa
Să prindă mucegai în sinea noastră.
Şi fie că-i becisnică uitare,
Sau poate doar sfială mişelească
Aceea ce mă face-a cumpăni
Prea mult asupra faptei plănuite,
Un gînd ce-i doar pe-un sfert înțelepciune,
Şi numai mişelie pe trei sferturi,
Nici eu nu ştiu de ce trăiesc spunîndu-mi:
„Lucrul acesta trebuie să-l fac
Şi am de ce să-l fac, şi îl voiesc
Şi am puteri şi mijloace să-l fac.
Mă-ndeamnă pilde mari cît tot pămîntul.
Şi-această oaste-mi stă de mărturie
Cu numărul şi greutatea ei,
C-un prinț firav şi blînd care-o comandă,
Al cărui duh purtat de-o sfîntă rîvnă
Îşi bate joc de piedicile sorții,
Iar tot ce-i nestatornic şi vremelnic
Într-însul, el le-aruncă-acum în fața
Norocului, primejdiei şi-a morții,
Spre cucerirea unei coji de ou".
A fi om mare într-adevăr nu-nseamnă
Să te frămînți doar pentru pricini mari,
Ci să te bați chiar pentr-un fir de pai,
Atunci cînd cinstea-ți însăşi este-n joc.

De ce mai stau pe gînduri, cînd un tată
Ucis şi-o mamă pîngărită sînt
Îndemn pentru-al meu gînd şi pentru sînge,
Şi las s-adoarmă tot, pe cînd privesc —
Spre-a mea ruşine — douăzeci de mii
De-ostaşi ameninţaţi să moară-ndată
Şi care numai pentru-o-nchipuire
Şi numai pentru umbra unei glorii
Se duc la groapă cum s-ar duce-n pat,
Se bat pentru un petic de pămînt
În care nici n-au loc toţi să se lupte,
Şi-n care nu-s nici locuri de mormînt
Destule să-şi înmormînteze morţii.
O, de-azi nainte, gîndurile-mi pline
Să-mi fie, ori de sînge-ori de ruşine.

(Iese.)

SCENA 5

La Elsinor. O sală în castel. Intră *regina*, *Horaţio*.

REGINA

Nu vreau s-o văd.

HORAŢIO

Dar stăruie. I-e mintea-i rătăcită;
S-o vezi, mai mare mila.

REGINA

Ce doreşte?

HORAȚIO

Vorbeşte mult de tatăl ei şi spune
Că lumea-i trădătoare, şi oftează,
Îşi dă mereu cu pumnii-n piept, se-ncruntă
Şi bate din picior pentru nimica,
Vorbeşte în doi peri şi fără şir,
Dar cei care-o aud răstălmăcesc
Cuvintele-i lipsite de-nțeles,
Le cercetează şi le potrivesc
Cu-adaosuri pe bănuiala lor.
Cum dă din mîini, din cap, şi cum clipeşte,
Îți vine-a crede-n minte-i că se iscă
Şi gînduri limpezi, totuşi tare triste.
Şi bine-ar fi să i se mai vorbească,
Ca nu cumva să semene gînd rău
La cei cu-nchipuiri răuvoitoare.

REGINA

Lăsați-o să se-apropie.

(Iese Horațio.)

Mi-e sufletul bolnav. Cel cu păcat
În orice semn se vede-amenințat;
De-o veşnică nelinişte cuprins,
Fugar mereu, se lasă singur prins.

(Intră Horațio şi Ofelia.)

OFELIA

Dar unde e regina prea frumoasă
A Danemarcei?

REGINA

Draga mea Ofelia!

OFELIA

(cîntă)

Cine-i vieţii tale drag
Ţi-l ghicesc după toiag,
După cuşma-i cu mărgele
Şi-ncălţarea-i de-opincele.

REGINA

Domniţa mea, ce rost au vorbele-astea?

OFELIA

Ai spus ceva? ascultă numai:
A murit şi mi s-a dus,
Iarbă i s-a pus la căpătîi,
A murit şi mi s-a dus,
I s-a pus o piatră la călcîi.
Of, of!

REGINA

Dar, dragă Ofelia...

OFELIA

Rogu-te, ascultă:
Cu giulgiu-i alb ca neaua de pe munte...

(Intră regele.)

REGINA

Priveşte-o, vai, stăpîne...

OFELIA

Cu flori dalbe-mpodobit
Şi la groapă, plîns, l-au dus
Şi cu lacrimi l-au stropit.

REGELE

Ce-ai tu, gingaşă domniţă?

OFELIA

Mulţumesc. Domnul vă aibă în pază. Se zice că bufniţa a fost odată fată de brutar. Doamne, noi ştim ce sîntem, dar nu ştim ce putem fi. Domnul fie-ţi oaspete.

REGELE

Tot cu gîndul la tatăl ei.

OFELIA

Rogu-te, nici un cuvînt despre asta. Dar dacă te-ntreabă cineva ceva, spune-i aşa:

Mîine-i sfîntul Valentin
Dis-de-dimineaţă,
La fereastră-ţi iată vin
Ca să-ţi fiu mireasă.
S-a sculat, s-a îmbrăcat,
I-a deschis îndată,
Fata-n casă i-a intrat,
N-a mai ieşit fată.

REGELE

Draga de Ofelia!

OFELIA

Într-adevăr, să nu vorbesc cu păcat, mai are şi-un sfîrşit:

Pe domnul nostru Isus Hristos,
E vai şi-amar de mine,
Băieţii toţi sînt nişte hoţi,

Zău, fie-le rușine.
Mi-a spus nevastă c-am să-i fiu
Și m-a pus jos, și-i prea tîrziu.
Iar el îi răspunde:
Pe soare jur că te-aș fi luat,
Dar ce-ai cătat la mine-n pat?

REGELE

De cînd e-n starea asta?

OFELIA

Nădăjduiesc că totul va fi bine. Trebuie s-avem răbdare, dar nu pot să nu plîng la gîndul că o să-l culce în pămîntul rece. Fratele meu o să afle și el: așa că vă mulțumesc pentru bunele voastre sfaturi. Să-mi vie trăsura. Noapte bună, doamnelor, noapte bună, dragele mele doamne, noapte bună, noapte bună.

(Iese Ofelia.)

REGELE

Vă rog, purtați-i grijă. Urmăriți-o
De-aproape. (Iese Horațio.) O, acesta e veninul
Durerii ei adînci. El izvorăște
Din moartea lui Polonius. O, Gertrudo,
Cînd vin răstriștile, nu vin în chip
De singuratice iscoade, ci-n legiuni.
Bătrînul omorît. Iar fiul tău,
Năprasnic vinovat de ce pățește,
E surghiunit. Și drojdia răscolită
A gloatei șușotește niște gînduri
Urîte despre moartea lui Polonius;
Cît despre noi, am fost prea ușuratici

Cînd ne-am pripit să-l ducem pe furiş
La groapă. Şi Ofelia, rătăcită
De sine şi de mintea-i fără care
Un om e doar chip zugrăvit sau fiară.
La urmă, şi-asta pune vîrf la toate,
Întors pe-ascuns din Franţa, fratele-i,
De veste zăpăcit, cu capu-n nori,
E-ntărîtat de fel de fel de zvonuri
Şi vorbe care-i ţiuie-n urechi
De moartea lui Polonius şi tinzînd,
Din gură-n gură, să mă-nvinuiască
Pe mine însumi. O, regină scumpă,
Asemeni unei ţinte vii-n bătaia
Necontenită-a unei guri de foc,
Mă simt ucis de mii şi mii de ori.

REGINA

Vai mie, ce e larma asta-afară?

REGELE

Închideţi poarta. Unde mi-este garda?

(Intră un gentilom.)

Dar ce se-ntîmplă?

GENTILOMUL

Fugi, măria ta.
Nici marea revărsată peste ţărmuri
Nu cotropeşte-ogoarele mai lacom
În graba-i aprigă, decît Laertes
Ce-n fruntea unor cete răzvrătite
Răstoarnă-mpotrivirea gărzii tale.
În cale, gloata şi l-a pus stăpîn,

Şi ca şi cum cu ea se-ncepe lumea,
Uitînd de datină şi de trecut,
Ea strigă: „L-am ales! Laerte-i rege!"
Căciuli şi guri şi mîini îl saltă-n slavă:
„Laert să fie rege, el e rege!"

REGINA

Ce vesel strigă ei pe căi greşite!
Aţi luat-o razna, cîinilor danezi!

REGELE

Au spart şi porţile.

(Zgomot. Intră Laertes înarmat şi cîţiva danezi cu el.)

LAERTES

Dar unde-i regele? Staţi, domnii mei,
Vă rog afară.

DANEZUL

Nu, mai bine-aici.

LAERTES

Vă rog, lăsaţi-mă o clipă.

DANEZUL

Bine, bine.

(Ies pe uşă.)

LAERTES

Vă mulțumesc. De pază stați la poartă.
O, rege josnic, dă-mi pe tatăl meu!

REGINA

O, fii pe pace, dragul meu Laertes.

LAERTES

De-ar fi în mine doar un pic de sînge
Împăciuit, el mi-ar striga: „Bastard!"
Pe tatăl meu, încornorat l-ar face,
Iar dalba şi neprihănita frunte
A mamei mele-atît de credincioase,
Ar înfiera-o ca pe-a unei tîrfe.

REGELE

Ce te-a făcut, Laert, să te ridici
Cu răzvrătire-atît de uriaşă?
Gertrudo, lasă-l. Pentru viaţa mea
Nu-ţi fie teamă. De atîta har
Dumnezeiesc e apărat un rege,
Încît trădarea nu poate răzbi
La el, ci doar să îl întrezărească.
Laertes, spune-mi, ce te-a-nverşunat?
Gertrudo, lasă-l. Vino, drag prieten,
Şi spune-mi mie...

LAERTES

Unde-i tatăl meu?

REGELE

E mort.

REGINA

Dar nu din vina lui.

REGELE

Tu, lasă-l
Să-ntrebe tot ce are de-ntrebat.

LAERTES

De ce-a murit? Cu mine nu te joci!
În iad cu legămîntul de-nchinare,
Şi ducă-se la dracu ce-am jurat!
Străfund de-abis să-nghită har şi suflet,
Să fiu afurisit: că de-unde sînt,
Înfrunt osînda veşnică, nu-mi pasă
Nici de-astă lume, nici de cea de-apoi,
Întîmplă-se ce s-o-ntîmpla! Vreau numai
Pe tatăl meu să mi-l răzbun, şi-atît!

REGELE

Şi cine oare te-ar putea opri?

LAERTES

Nici lumea toată, doar voinţa mea.
Mijloacele-mi, ca să vorbim de ele,
Le voi gospodări atît de bine
Că mult-puţine-mi voi atinge ţinta.

REGELE

Prietene, de vreme ce doreşti
Să afli adevăru-adevărat
Asupra morţii scumpului tău tată,
De ce stau scrişi în răzbunarea ta
Şi cei ce pierd şi cei ce trag foloase,
Şi duşmani şi prieteni deopotrivă,
Şi-i faci la fel răspunzători?

LAERTES

Pe duşmani doar!

REGELE

Atunci, vrei să-i cunoşti?

LAERTES

Acelor care mi-s prieteni buni
Atît de drag eu braţele-mi deschid
Şi-asemeni pelicanului milos
De viaţă dătător, am să le dărui
Şi sîngele din vîne.

REGELE

Ai vorbit
Ca nobil gentilom şi vrednic fiu.
Că vină n-am în moartea lui Polonius
De care sînt adînc îndurerat,
Vei înţelege tot atît de bine
Cum vezi cu ochii tăi lumina zilei.

(Zgomot în culise.)

DANEZUL

Deschideţi-i să intre.

LAERTES

Asta ce-i?
Ce-nseamnă zgomotul acesta iar?

(Intră Ofelia.)

O, arşiţă, usucă-mi mintea! Lacrimi
De şapte ori sărate-orbiţi-mi ochii,
Să nu mai ştiu, să nu mai văd cu ei.

Pe cer, sminteala ta va fi plătită
În cumpăna dreptății-atît de greu,
Că talerul va-ncovoia vergeaua.
O, floare-a primăverii, scumpă fată,
Duioasă soră, dulcea mea Ofelia!
O, ceruri, cum e oare cu putință,
Lumina duhului unei fecioare
Să fie pieritoare tot atît
Ca suflul vieții unui om bătrîn?
Că firea omului se subțiază
În dragoste și-n destrămarea ei
Trimite pe-urma celui prea iubit
Tot ce-i de preț în sine-și.

OFELIA

(cîntă)

Cu capul gol în raclă mi l-au pus,
Vai, puiu mamii, nani, nani, nani,
Și-n groapă lacrimi multe-au curs.
Rămîi cu bine, porumbelul meu.

LAERTES

Și-n toate mințile de-ai fi, și-ai vrea
Să-mi dai imbold n-ai izbuti mai bine!

OFELIA

(cîntă)

Să-i tot cînți, vin' jos, vin' jos,
Și să-i strigi să cadă jos.

O, cît e de potrivit refrenul ăsta: E povestea unchiului necredincios care a furat pe fata stăpînului.

LAERTES

Nimicurile astea au totuşi un tîlc.

OFELIA

Uite flori de rosmarin ca să-ţi aduci aminte; te rog, iubitule, să nu mă uiţi. Şi iată şi panseluţe, florile gîndului, ca să te gîndeşti.

LAERTES

Învăţătură trasă din nebunie: gîndul şi amintirea îmbinate.

OFELIA

Uite şi sulfină pentru tine şi căldăruşe, uite şi floarea raiului pentru tine. Şi uite am ceva şi pentru mine, să le zicem florile harului sfintei duminici. Şi tu trebuie să porţi floarea raiului, dar nu ca mine. Uite şi o mărgărită. Aş fi dorit să-ţi dau şi cîteva viorele, dar toate s-au veştejit cînd a murit tata: Se zice că a murit de moarte bună.

(cîntă)

Că doar dragul de Robin e bucuria mea...

LAERTES

Durere, patimi, gînd şi chiar şi iadul
Prin ea se schimbă-n har şi-n gingăşie.

OFELIA

(cîntă)

Şi n-are să mai vie?
Şi n-are să mai vie?

E mort și îngropat,
Culcat pe-al morții pat.
Nicicînd n-o să mai vie.
Cu barba-i colilie,
Cu pletele lui sure,
Departe mi s-a dus;
Amarul mi-e nespus
Și domnul pază-i fie.

Și tuturor sufletelor creștinești! Pre tine, Doamne, te rog. Domnul fie cu voi.

LAERTES

Vezi tu asta, Dumnezeule?

REGELE

Laertes, vreau să-mpărtășesc durerea-ți,
Altminteri îmi tăgăduiești un drept;
Te du acum, și-alege-ți din prieteni
Pe cei ce-i socotești mai înțelepți
S-asculte și să judece-ntre noi.
Și de-or găsi că am avut amestec
Cu mîna mea sau printr-o altă mînă,
Îți dau regatul meu, coroana, viața,
Și tot ce am, spre-a te despăgubi.
Dar dacă nu, spre mine-atunci îndreaptă-ți
Cu mulțumire-a ta răbdare-ntreagă,
Și-mi voi uni strădania cu-al tău suflet
Să-i pot da cuvenita mîngîiere.

LAERTES

Așa să fie. Moartea lui ciudată,
Și tainica-i înmormîntare, fără
Podoabe, spadă, stemă pe-al lui trup,

Şi nici alai măreţ şi nici prohod,
Îmi strigă de se-aude ca un glas
Pornit din ceruri pînă la pămînt
Că trebuie să aflu.

REGELE

Vei afla.
Şi unde-i vina, cadă şi securea!
Te rog, urmează-mă.

(Ies.)

SCENA 6

Altă sală în castel. Intră *Horaţio* şi un *slujitor.*

HORAŢIO

Cine sînt cei care vor să-mi vorbească?

SLUJITORUL

Nişte marinari, stăpîne; şi spun că ar avea scrisori pentru domnia ta.

HORAŢIO

Lasă-i să intre.

(Slujitorul iese.)

N-aş şti din care parte-a lumii pot
Primi salut, de nu-i de la Hamlet.

(Intră marinarii.)

ÎNTÎIUL MARINAR

Domnul să te binecuvînteze, stăpîne.

HORAȚIO

Și pe tine de asemenea.

ÎNTÎIUL MARINAR

Așa o să și facă, stăpîne, dacă vrea el. Am o scrisoare pentru domnia ta — e de la solul trimis în Englitera — dacă te cheamă Horațio, după cum mi s-a spus.

HORAȚIO

(citește)

„Horațio, după ce vei fi citit acestea, înlesnește acestor oameni să ajungă pînă la rege; îi aduc niște scrisori. Eram abia de două zile în largul mării cînd se luă după noi o corabie de pirați, bine înarmată. Și cum înaintam destul de încet, n-am avut altă scăpare decît în vitejie. În încăierare, am sărit pe puntea lor. Dar chiar în clipa aceea s-au desprins de corabia noastră și astfel, singur, am rămas prizonier. S-au purtat cu mine ca niște tîlhari plini de omenie. Știau ei ce fac! Le dau prilejul să încheie un tîrg bun. Fă în așa fel ca să-i ajungă regelui scrisorile ce i-am trimis și aleargă la mine cu graba cu care ai fugi de moarte. Am să-ți șoptesc la ureche cîteva vorbe care au să te lase mut. Sînt totuși prea nevinovate pentru greutatea faptelor. Oamenii aceștia de treabă te vor aduce la mine. Rosencrantz și Guildenstern călătoresc înainte spre Englitera. Am multe să-ți spun despre ei.

Rămîi cu bine.
Acela pe care-l știi al tău,
Hamlet"

Veniți cu mine și-nmînați degrabă
Scrisorile, și fiți-mi călăuze
Spre cel ce v-a trimis.

(Ies.)

SCENA 7

O sală în castel. Intră *regele* şi *Laertes*

REGELE

Acuma conştiinţa ta nu poate
Să nu-mi pecetluiască izbăvirea.
Păstrează-mi deci în inimă un loc
De bun prieten, căci ai auzit
Şi te-ai încredinţat că omul care
L-a omorît pe tatăl tău a vrut
Să-mi ia viaţa.

LAERTES

Pare-a fi aşa.
Dar spune-mi din ce pricină n-ai luat
Măsuri în contr-acestor fapte-atît
De sîngeroase şi nelegiuite,
Aşa cum grija ta de tine însuţi
Si gîndu-ţi înţelept şi cîte toate
Ţi le cereau?

REGELE

Din două-anume pricini
Ce poate-ţi vor părea neînsemnate,
Dar pentru mine-s foarte cu temei.
Regina, mama lui, prin el trăieşte,
Cît despre mine — pacoste, sau poate
Norocul meu — mi-s sufletul şi viaţa
De ea legate atît de strîns, încît,
Ca steaua ce nu-şi iese din orbită,
Nu pot fără de ea. Pe lîngă asta —
Şi-i tocmai ce mă-mpiedică să-i cer

În public socoteală — e iubirea
Pe care tot poporul meu i-o poartă
Şi scaldă-n ea greşelile-i, scoţînd
Ca apa ce preschimbă lemnu-n piatră
Podoabe din chiar lanţurile lui.
Aşa încît săgeţile-mi, tăiate
Din lemn prea slab să-şi poată face drum
Pe-un vînt năprasnic, s-ar întoarce-n arcu-mi,
În loc s-ajungă unde le-am ţintit.

LAERTES

Eu am pierdut un tată-atît de vrednic
Şi-o soră-n stare deznădăjduită,
Şi care — dacă lauda mai poate
Să-ntoarcă-n loc ce nu mai e — a fost
În vremea de-azi o pildă fără seamăn
Prin meritu-i. Dar răzbunarea vine!

REGELE

Să nu-ţi strici somnul pentru grija asta.
Nu trebuie să crezi că sînt croit
Dintr-un ţesut atît de rar şi moale
Că pot fi zdravăn zgîlţîit de barbă
Şi să îmi pară glumă. Mai mult încă:
Iubeam pe tatăl tău; dar mă iubesc
Pe mine însumi. Şi nădăjduiesc
Că asta te va face să-nţelegi...

(Intră un sol cu scrisori.)

Ce veşti?

SOLUL

Scrisori de la Hamlet, stăpîne.
Reginei, una. Regelui, cealaltă.

REGELE

Scrisori de la Hamlet? Dar cin' le-aduce?

SOLUL

Se zice că-s matrozi. Nu i-am văzut.
Horaţio mi le-a dat. El le-a primit
Din mîna celui care le-a adus.

REGELE

Laertes, vei şti tot. *(Către sol.)* Ne lasă singuri.

(Citeşte.)

„Înalt prea puternic stăpîne, află că am fost lăsat gol şi despuiat pe ţărm, în regatul tău. Mîine voi cerşi învoirea să pot vedea regeasca-ţi faţă: şi după ce mai întîi îţi voi fi cerut iertare, îţi voi povesti pricina neaşteptatei şi prea ciudatei mele întoarceri. Hamlet."

Ce-nseamnă asta? 'Ntorsu-s-au cu toţii?
Să fie-nşelăciune, sau nimic?

LAERTES

Scrisu-l cunoşti?

REGELE

E al lui Hamlet:
Iar sub iscălitură scrie „singur".
Ce sfat îmi dai?

LAERTES

Nici eu nu ştiu. Însă lasă-l să vie,
Că inima-mi bolnavă clocoteşte
La gîndul că-i voi spune în obraz:
„Ştiu, tu ai făcut asta!"

REGELE

De-i aşa —
Şi cum n-ar fi aşa, şi cum, altminteri? —
Vrei tu s-asculţi de sfatul meu, Laertes?

LAERTES

Stăpîne, doar de nu mă-ndemni la pace.

REGELE

La pacea sufletului tău, Laertes.
De Hamlet s-a întors din drum cu gînd
Să nu mai plece, atunci îl voi supune
La o-ncercare ce-mi mijeşte-n minte
Şi-n care fără greş îşi află moartea.
Şi nici un zvon nu va zvoni de rău
La moartea-i. Însăşi mama lui va spune
Că nimeni alt n-a fost de vină, afara
De ceasul rău.

LAERTES

Stăpîne-am să te-ascult.
Cu-atît mai mult, de faci aşa încît
Să-ţi fiu unealtă.

REGELE

Se şi potriveşte.
De cînd cu lipsa ta, s-a tot vorbit,
De faţă cu Hamlet, de-o-ndemînare
În care, zice-se, că n-ai pereche.
Din meritele-ţi toate laolaltă
Pe-acesta numai ţi-l invidiază,
Şi-i tocmai cel mai ne-nsemnat în ochii mi.

LAERTES

Stăpîne, care-i meritul acesta?

REGELE

O panglică-n tichia tinereții,
Dar şi folositoare; tineretul
Se-mbracă în veşmîntul cel uşor
Al nepăsării, cum cei vîrstnici poartă
Samuru-ntunecat, în potrivire
Cu sănătatea şi-ncruntarea lor.
Sînt două luni de cînd a fost pe-aci
Un gentilom normand. Eu pe francezi
I-am cunoscut, m-am războit cu ei:
Sînt straşnici călăreți. Viteazul ăsta
Părea un vrăjitor; înfipt în şa,
Ştia să-şi joace-atît de minunat
Frumosu-i cal, încît părea crescut
Şi ca turnat pe el. Eram atît
De uluit, că tot ce născoceam:
Galopuri, salturi, jocuri, să-l întrec,
Era-n zadar.

LAERTES

Şi zici, era normand?

REGELE

Normand era.

LAERTES

Pe viaţa mea,-i Lamord!

REGELE

Chiar el!

LAERTES

Îl știu de mult. E-ntr-adevăr podoaba
Şi piatra nestemat-a-ntregii nații.

REGELE

Ne-a spus ce crede despre tine,
Că ai atîta măiestrie-n jocul
Şi meşteşugul luptei, mai ales
La spadă-ncît a spus în gura mare
C-ar fi nemaivăzut să fie vr'unul
Să-ți ție piept. Şi s-a jurat că-n țară
La el nu se găsește spadasin
Cu ochiul, garda, şi-agerimea-n stare
Să-ți stea-mpotrivă. Iar de-aceste spuse,
Hamlet, în pizma lui, e-atît de-acrit,
Că nu mai are-alt dor și altă rugă
Decît să vii-napoi cît mai curind,
Cu tine să se poată măsura.
Din treaba asta...

LAERTES

Care ni-i folosul?

REGELE

Laert, iubitu-l-ai pe tatăl tău?
Sau ești doar o icoană a durerii,
Un chip lipsit de suflet...

LAERTES

Ce mă-ntrebi?

REGELE

Nu vreau să spun că pun la îndoială
Că l-ai iubit pe tatăl tău. Dar ştiu
Că dragostea se naşte-n timp şi văd
Din fel de fel de fapte cu temei
Că timpu-i suflă-n focu-i şi-n scînteia-i.
În chiar văpaia dragostei trăieşte
Ceva pe care vremea-ncet îl stinge;
Nimic nu-i tot mereu desăvîrşit;
Desăvîrşirea-mpinsă prea departe
Sortită-i morţii prin prea plinul ei.
Iar ceea ce noi vrem să facem, trebui
Făcut atunci cînd vrem. Iar „vrem" acesta,
Se schimbă, şovăie,-ntîlneşte piedici
La fel de multe cîte braţe, guri
Şi cîte lucruri se găsesc pe lume,
Iar „trebuie" acesta este-asemeni
Suspinului bolnav care te doare
În clipa cînd răsufli. Dar să punem
Pe rană degetul: Hamlet se-ntoarce.
Tu ce-ai de gînd să faci ca să te-arăţi
Al tatălui tău fiu cu-adevărat,
Nu numai în cuvinte?

LAERTES

Să-i tai gîtul
În timpul sfintei slujbe.

REGELE

Pentru-omor
Altar pe lume nu-i ca să-l oprească
Nici stavili nu-s în faţa răzbunării.
Dar, dragul meu Laert, de vrei s-asculţi,

Închide-te o vreme-n casă. Hamlet
Întors aci, va şti că eşti în ţară,
Voi face să fii ridicat în slăvi
Cu el de faţă, ca maestru al spadei,
Ca faima ta, făcută de francez,
Să strălucească înc-o dat-atîta
Şi faţă-n faţă-ajunşi, într-un sfîrşit
Vom pune rămăşag pe capul vostru.
Mărinimos şi lăsător din fire,
Hamlet, nebănuind nimic, nu are
Să cerceteze spadele, şi-atunci
Va fi uşor, cu vreo scamatorie,
S-alegi o sabie cu vîrful slobod
Şi dintr-o lovitură măiestrită,
Plăteşte-i!

LAERTES

Îi plătesc — şi pentru asta
Voi unge spada mea cu o unsoare
Pe vremuri cumpărată la un vraci,
Atît de-otrăvitoare-ncît de-nmoi
În ea un ascuţiş, cînd dă de sînge,
Nu-s oblojeli pe lume-alcătuite
Din ierbi de leac culese-n nopţi cu lună,
Să vindece pe-un ins de-abia zgîriat.
Îmi ung al spadei vîrf cu-acea unsoare,
Uşor apoi îl zgîrii şi e mort.

REGELE

La treaba asta să ne mai gîndim,
Să cumpănim şi mijlocul şi clipa
Prielnice ca să ne-atingem ţinta.
Că greş de-om da şi sîntem luaţi la ochi,

Mai bine nici să nu mai fi-ncercat.
De-aceea s-ar cădea la planul nostru
Să adăugăm un altul, ca să poată
Să fie-nlocuit la trebuinţă.
Ia stai. Ia să vedem. Un rămăşag
De mare preţ vom pune pe voi doi;
Da, asta-i:
În focul luptei, cînd veţi fi-nsetaţi,
— Tu vei zori din răsputeri spre asta —
Şi-o cere de băut, eu voi fi gata
Cu-o cupă anume. E de ajuns o gură,
Şi de-a scăpat de spada-ţi otrăvită,
Noi treaba ne-am făcut-o. Ce se-aude?

(Intră regina.)

Regină scumpă, ce s-a întîmplat?

REGINA

Nenorocire una după alta.
Laertes, sora ta s-a înecat.

LAERTES

S-a înecat? Cum? Unde?

REGINA

E lîngă rîu o salcie plecată
Ce frunza-i sură-n ape şi-oglindeşte.
Purtînd cununi ciudate de urzici,
De margarete şi de gălbinele
Şi floarea roşie căreia păstorii
Îi zic c-un nume de ruşine, dar
Fecioarele sfioase-i spun cervană —
Acolo ea-ncercînd să se agaţe,

S-anine ierburile-i împletite
De ramurile plîngătoare,-o creangă
Vrăjmaşă ruptu-s-a şi dintr-o dată,
Cu-ale ei podoabe cîmpeneşti
Cu tot, căzut-a-n rîul plin de lacrimi.
Veşmintele-i, umflîndu-se de ape,
O duseră, o vreme, ca pe-o nimfă.
Cînta-ntre timp frînturi de cîntec vechi
Nedîndu-şi seama de răstrişte, ea,
De parcă se găsea în lumea ei
Născută şi crescută chiar acolo.
Dar asta nu putea să ţină mult.
La urmă, vălurile-i, grele de-apă,
Au tras la fund în nămolos mormînt
Pe biata fată, smulsă de la cîntu-i
Cel prea duios.

LAERTES

Vai mie, s-a-necat?

REGINA

Da, s-a-necat!

LAERTES

Te plîng destule ape-acum, Ofelia,
Şi lacrimile mele-s de prisos.
Aşa ni-i dat. Şi chiar de ni-i ruşine,
Îşi are firea legile. Mă duc
Să plîng, s-alung din mine slăbiciunea.
Adio, rege. Vorbele-mi de foc
Ar izbucni să pîrjolească totul,
De nu le-ar stinge deznădejdea mea.

(Iese.)

REGELE

Să-l urmărim, Gertrudo. Anevoie
Am potolit cumplita lui mînie
Şi teamă mi-i că izbucneşte iar.
De-aceea, să-l urmăm.

(Ies.)

CORTINA

ACTUL AL V-lea

SCENA 1

La Elsinor. Un cimitir. Intră doi *gropari* cu hîrlețe.

ÎNTÎIUL GROPAR

Și-o să mai aibă ea parte de înmormîntare creștinească, dacă și-a făcut seama singură?

AL DOILEA GROPAR

Păi dacă-ți spun eu! Așa că apucă-te de-i sapă groapa. Judecătorul a văzut cum stau lucrurile și a găsit că trebuie s-o îngroape creștinește.

ÎNTÎIUL GROPAR

Cum se poate una ca asta? Doar dacă s-a înecat fără să vrea, apărîndu-și viața.

AL DOILEA GROPAR

Așa o fi.

ÎNTÎIUL GROPAR

Mai degrabă și-a făcut seama, altcum nu se poate. Aci stă tot șiretlicul: dacă mă înec de bună voie, s-a

intîmplat o faptă. Şi o faptă are trei părţi: adică să înfăptuieşti, să împlineşti, şi să duci la bun sfîrşit. Aşa că tragem confuzia că s-a înecat de bună voie.

AL DOILEA GROPAR

Ia ascultă, cumetre...

ÎNTÎIUL GROPAR

Stai să vezi! Apa e aici. Bun!... Omu-i acolo? Bun!... Dacă omul merge spre apă şi se îneacă, asta înseamnă, vrînd-nevrînd, că el singur s-a dus. Bagă la cap! Dar dacă apa vine la el şi-l îneacă, va să zică nu s-a înecat singur. În confuzie, acela nu-i vinovat de moartea sa, nu-şi scurtează viaţa.

AL DOILEA GROPAR

Oare aşa sună legea?

ÎNTÎIUL GROPAR

Păi sigur. Legea judecătorului de construcţie.

AL DOILEA GROPAR

Vrei să ştii cum vine treaba? Dacă n-ar fi fost femeie de neam mare, n-ar fi îngropat-o în pămînt sfinţit.

ÎNTÎIUL GROPAR

Că bine zici! Ţi-e mai mare mila să vezi că cei suspuşi pe lumea asta au mai mult drept să se înece sau să se spînzure decît bieţii creştini de rînd. Hai! Dă-mi lopata. Nici nu-i pe lume nobil mai de soi decît grădinarul, muncitorul cu sapa şi groparul. Ei au moştenit meseria lui Adam.

AL DOILEA GROPAR

Şi ce, Adam era boier de neam?

ÎNTÎIUL GROPAR

A fost cel dintîi care a purtat arme ca nobilii.

AL DOILEA GROPAR

Cum asta? Că n-avea arme de loc.

ÎNTÎIUL GROPAR

Ce, eşti păgîn? Cum tălmăceşti sfînta scriptură? Scriptura spune că Adam săpa. Dar ce, sapa nu-i o armă? Să te mai întreb ceva; dacă nu eşti în stare să-mi răspunzi la întrebare, spune-o fără înconjur.

AL DOILEA GROPAR

Zi!

ÎNTÎIUL GROPAR

Cine clădeşte mai trainic decît zidarul, dulgherul şi meşterul de corăbii?

AL DOILEA GROPAR

Cel care face spînzurători. Prin clădirea lui se perindă chiriaşii cu miile.

ÎNTÎIUL GROPAR

Pe legea mea, îmi place că eşti deştept. Bună-i spînzurătoarea, dar în ce fel e bună? E bună pentru cei care fac rău. Tu rău faci cînd spui că spînzurătoarea e mai trainic zidită decît biserica: în confuzie, spînzurătoarea ar fi bună şi pentru tine. Hai, mai caută.

AL DOILEA GROPAR

Cine clădeşte mai trainic ca zidarul, meşterul de corăbii şi dulgherul?

ÎNTÎIUL GROPAR

Dar spune o dată, fără glumă.

AL DOILEA GROPAR

Iaca, acuma spun...

ÎNTÎIUL GROPAR

Ei?

AL DOILEA GROPAR

Zău că nu pot!

(Intră Hamlet şi Horaţio, care rămîn la o parte.)

ÎNTÎIUL GROPAR

Nu-ţi mai frămînta creierii de pomană. Că măgarul îndărătnic tot nu-şi schimbă năravul dacă-l baţi. Cînd ţi-o mai pune cineva întrebarea asta, să-i spui că groparul. Locuinţele pe care le face el ţin pînă la judecata de apoi. Hai, du-te pîn' la cîrciumă de adă o cană de rachiu.

(Iese al doilea gropar.)

ÎNTÎIUL GROPAR

(sapă şi cîntă)

În tinereţe cînd iubeam, iubeam,
Ce dulce în braţe strîngeam,

Ce vremuri pline de folos,
Cînd pe toate le întorceam pe dos.

HAMLET

Omul ăsta nu-şi dă seama ce face? Cîntă în timp ce sapă un mormînt.

HORAȚIO

Obişnuința l-a făcut nepăsător.

HAMLET

Aşa e! Mîna nemuncită e mai simțitoare.

ÎNTÎIUL GROPAR

(cîntă)

Dar bătrînețea cu pas mic
În gheara ei m-a înhățat
Şi sub pămînt m-a îngropat
Ca pe un lucru de nimic.

HAMLET

Hîrca aceasta avea şi ea o limbă şi putea cînta. Şi cum o mai dă de-a rostogolul nemernicul cela, de parcă ar fi falca lui Cain, cel care a săvîrşit întîiul omor. Şi asta, de care îşi bate acum joc dobitocul, poate că o fi căpățîna unui politician; vreunul care era în stare să-l tragă pe sfoară şi pe bunul Dumnezeu.

HORAȚIO

Se prea poate, măria ta.

Sau al vreunui curtean, care se pricepea să zică: „Bine v-am găsit, scumpul meu stăpîn! Cum vă mai merge, bunul meu stăpîn?" Ar putea fi al seniorului cutare, care lăuda calul seniorului cutare, cu gîndul că o să-i fie dăruit. Şi de ce nu?

HORAŢIO

Fără îndoială, măria ta.

HAMLET

Chiar aşa e. Iar acum a luat-o în primire jupînul Vierme, scofîlcită şi lovită peste falcă de sapa unui gropar. Ce adîncă prefacere, dacă am fi noi destul de iscusiţi ca s-o vedem. Oare aceste oseminte nu au preţuit nimic atunci cînd au fost făcute, dacă ajungi să joci arşice cu ele? Numai la gîndul ăsta, ale mele mă dor.

ÎNTÎIUL GROPAR

Sapa şi hîrleţul, şi hîrleţul,
Şi giulgiul...
O groapă-n cimitir
E de-ajuns pentru-aşa musafir.

(Scoate la iveală o hîrcă.)

HAMLET

Încă una! De ce n-ar fi aceasta căpăţîna unui avocat? Unde i-or fi acum vicleşugurile, chiţibuşurile, pricinile, cîştigurile, şi toată iscusinţa? Cum de poate îndura ca ticălosul cela mojic să-l pocnească peste scăfîrlie cu lopata lui murdară şi nu-l dă în judecată pentru loviri şi răniri? Hm! Fîrtatul ăsta poate că era pe

vremuri un mare cumpărător de pămînturi, cu zapise, ţidule, amenzi, privilegii şi garanţii. Cu atîta privilegiu s-a ales din toate privilegiile lui: capul lui care nu visa decît pămînturi, îi e plin cu pămînt. Oare martorii şi răsmartorii lui o să-i poată garanta din toată agonisita lui măcar atît cît ai întinde cîteva contracte? Toate actele moşiilor sale ar încăpea cu greu în cutia asta. Şi sigur că nici chiar moştenitorul n-o să aibă parte de mai mult. Hai, ce zici?

HORAŢIO

Nici o iotă mai mult, măria ta.

HAMLET

Oare nu se fac pergamentele din piele de oaie?

HORAŢIO

Da stăpîne, ca şi din piele de viţel.

HAMLET

Oi şi viţei sînt cei ce-şi pun încrederea în ele. Am să vorbesc cu omul cela. A cui e groapa asta, prietene?

ÎNTÎIUL GROPAR

A mea, domnule.

(cîntă)

O groapă-n cimitir
E de-ajuns pentru-ăst musafir.

HAMLET

Adevărat o fi a ta. Doar stai într-însa.

ÎNTÎIUL GROPAR

Dumneata stai deasupra, domnule, aşa că nu e a dumitale. Cît despre mine, chiar dacă nu stau în ea, tot a mea e.

HAMLET

Stai în ea, fiindcă eşti în ea şi zici că e a ta. Doar e pentru morţi nu pentru cei vii. Aşa că minţi!

ÎNTÎIUL GROPAR

Şi minciuna mea e vie, domnule, o să vie înapoi de la mine la dumneata.

HAMLET

Cine-i omul căruia îi sapi groapa?

ÎNTÎIUL GROPAR

Nu-i nici un om.

HAMLET

Atunci, cine-i femeia?

ÎNTÎIUL GROPAR

Nu-i nici o femeie.

HAMLET

Atunci, cine o să fie îngropat într-însa?

ÎNTÎIUL GROPAR

Cineva care a fost o femeie, domnule; dar a răposat Dumnezeu s-o odihnească.

HAMLET

Încăpățînat mai e hoțomanul! Trebuie să-i vorbești ca din carte, altfel te omoară cu glumele lui în doi peri. Doamne, Horațio, am băgat de seamă de trei ani încoace că vremea noastră s-a făcut atît de subțire, încît țăranul se ține în pas cu nobilul de la curte și-l calcă pe picioare. De cîtă vreme ești gropar?

ÎNTÎIUL GROPAR

Din toate zilele anului. Am început să sap în ziua în care răposatul rege Hamlet l-a învins pe Fortinbras.

HAMLET

Cît e de-atunci?

ÎNTÎIUL GROPAR

Nici atîta lucru nu știi? Orice nătărău știe asta. Era în ziua cînd s-a născut Hamlet cel tînăr, cel care-i nebun și l-au trimis în Englitera.

HAMLET

Ce spui? Și de ce l-au trimis în Englitera?

ÎNTÎIUL GROPAR

Ei, fiindcă era nebun; acolo o să-i vină mintea la cap; și dacă nu-i vine, nu e nici o pagubă.

HAMLET

De ce?

ÎNTÎIUL GROPAR

Acolo n-o să se bage de seamă, fiindcă pe-acolo oamenii sînt tot aşa de nebuni ca el.

HAMLET

Şi cum de-a înnebunit?

ÎNTÎIUL GROPAR

Se zice că într-un chip foarte ciudat.

HAMLET

Cum anume?

ÎNTÎIUL GROPAR

Păi... pierzîndu-şi minţile.

HAMLET

Dar de unde i-a venit nebunia?

ÎNTÎIUL GROPAR

De unde să-i vie? De aici, din Danemarca. Am fost aci gropar, ca om în toată firea şi ca băiat tînăr, vreme de treizeci de ani.

HAMLET

Cît timp zace un om în pămînt, pînă ce putrezeşte?

ÎNTÎIUL GROPAR

De! Cînd nu e gata putrezit înainte de moarte — că vedem în zilele noastre multe mortăciuni descărnate

care abia de mai țin pînă le bagi în pămînt — apoi trebuie că ține vreo opt, nouă ani. Un tăbăcar ține nouă ani.

HAMLET

De ce el mai mult decît altul?

ÎNTÎIUL GROPAR

Apăi, domnule, pielea îi e așa de argăsită de meseria lui, că nu primește apa multă vreme. Și apa e prăpădul cel mai grozav pentru păcătoasele astea de hoituri. Uite o căpățînă! Căpățîna aceasta a stat în pămînt douăzeci și trei de ani.

HAMLET

A cui era?

ÎNTÎIUL GROPAR

A unui smintit de fecior de lele. A cui crezi?

HAMLET

Habar n-am.

ÎNTÎIUL GROPAR

Mînca-l-ar ciuma de zănatec! O dată mi-a turnat în cap o sticlă cu vin de Rin. Hîrca asta, domnule, e a lui Yorick măscăriciul regelui.

HAMLET

Asta?

ÎNTÎIUL GROPAR

Chiar asta!

HAMLET

Dă-o încoace! *(Ia hîrca în mînă.)* Vai, bietul Yorick! L-am cunoscut, Horaţio. Era un om plin de haz şi de o minunată fantezie. De mii de ori m-a dus în cîrcă şi acum cît mi se îngrozeşte mintea! Îmi vine rău. Aci se deschideau buzele, pe care le-am sărutat de atîtea ori. Unde-ţi sînt poznele? Tumbele? Cîntecele? Sclipirile acelea de veselie, care stîrneau hohote la masă? N-a mai rămas nici una, ca să-şi rîdă de strîmbătura ta de-acum? Stai cu fălcile încleştate? Du-te pînă în iatacul frumoasei doamne şi spune-i că, chiar de i-ar fi sulimanul de un deget de gros, tot aci o să ajungă. Fă-o să rîdă de gluma asta bună. Dar, te rog, Horaţio, spune-mi un lucru.

HORAŢIO

Ce anume, măria ta?

HAMLET

Crezi oare că Alexandru arăta la fel în pămînt?

HORAŢIO

Întocmai.

HAMLET

Şi tot aşa mirosea? Puah!

(Pune jos tidva.)

HORAŢIO

Tot aşa, stăpîne.

HAMLET

La ce josnice întrebuinţări putem coborî, Horaţio! Şi de ce n-am putea să căutăm cu închipuirea urma nobilei ţărîne a lui Alexandru, pînă ce o găsim astupînd o vrană de butoi?

HORAŢIO

Ar însemna să priveşti lucrurile într-un chip prea neobişnuit.

HAMLET

Nicidecum, pe legea mea. Poţi urmări asta, cu gîndul plin de sfială şi ţinînd seama de ceea ce pare cu putinţă. Cam în felul acesta: Alexandru a murit, Alexandru a fost îngropat, Alexandru s-a prefăcut în ţărînă. Ţărîna e pămînt. Din pămînt facem lut. Şi cu lutul acesta în care s-a preschimbat el, de ce n-ar putea cineva să astupe un butoi cu bere?

Cezarul mort şi-ajuns niţel pămînt
Azi umple-o bortă şi-apără de vînt.
Ăst pumn de lut, mai ieri a lumii fală,
Cu viscolul se luptă-n tencuială!

Dar sst! La o parte: vine regele.

(Intră o procesiune de preoţi. Trupul Ofeliei purtat în sicriu deschis, urmat de Laertes şi de bocitoare. Regele, regina, suita lor etc.)

HAMLET

Regina, curtea. Cine-i dus la groapă
Şi c-un tipic atît de mult trunchiat?

Pesemne răposatul şi-a pus singur,
Cu mîna deznădejdii, capăt vieţii,
Era un om de seamă. Să ne-ascundem,
Şi să vedem.

(Hamlet şi Horaţio se ascund.)

LAERTES

Ce rugăciuni urmează?

HAMLET

E Laertes,
Un foarte vrednic tînăr. Să vedem.

LAERTES

Ce rugăciuni urmează?

ÎNTÎIUL PREOT

I s-a slujit atît cît s-a putut.
Căci moartea ei a dat de bănuit,
Şi dacă n-ar fi fost porunca-naltă
Ce-a-nfrînt canonul cel bisericesc,
În groapă nesfinţită-ar fi fost pusă
S-aştepte pîn'la trîmbiţa de-apoi.
În loc de milostive rugăciuni,
Pietriş, tăciuni şi cremeni ar fi fost
Asupră-i aruncate. Iată însă
Că feciorelnicele-i cununii
I-au fost îngăduite şi tot astfel
Podoabele-i de fată şi-nsoţirea
Cu clopote la locul cel de veci.

LAERTES

Atît şi alt nimic?

ÎNTÎIUL PREOT

Atîta tot.
Ar fi să pîngărim sfinţita slujbă
A morţilor, de i-am cînta prohodul
Ca celor duşi cu sufletu-mpăcat.

LAERTES

Culcaţi-mi-o-n pămînt dacă-i aşa
Şi din frumosu-i trup neprihănit
Să crească viorele. Află-acum,
Tu, preot nemilos, că sora mea
Un înger fi-va-n cer cînd ai să urli
Tu-n iad.

HAMLET

Cum, e chiar Ofelia?

REGINA

(punîndu-i flori

Plăpînde flori pentru plăpînda floare:
Rămîi cu bine. Am nădăjduit
Să fii a lui Hamlet al meu soţie.
Credeam s-aştern cu flori un pat de nuntă,
Iar nu mormîntul tău, fecioară blîndă.

LAERTES

Năpastă întreită să se-abată
De zeci de ori pe blestematul cap

A cărui faptă ucigaşă-a scos
Din minţi gîndirea ta cea cumpătată!
O clipă încă, n-aruncaţi pămînt
Asupră-i. S-o mai ţin o dată-n braţe.

(Sare-n groapă.)

Acum zvîrliţi pe mort şi viu ţărînă,
De şesu-acest un munte să-nălţaţi
Mai sus ca Pelionul sau cerescul
Şi-albastrul vîrf al muntelui Olimp.

HAMLET

(înaintînd)

Dar cine-i cel ce-n marea lui durere
Se vaită în cuvinte-atît de-umflate,
Cel care-amestecă-n jelania lui
Chiar stelele pribege şi le-opreşte
Ca să-l asculte buimăcite? Iată,
Sînt eu, Hamlet al Danemarcii.

(Sare în mormînt.)

LAERTES

Dracul
Să-ţi ieie sufletul.

(Se încaieră cu el)

HAMLET

Ce strîmb te rogi.
Ia-ţi mîna, rogu-te, din gîtul meu,
Că făr-a fi aprins, nici mînios,
Ceva e-n mine totuşi de primejdie,
Şi-ai fi cuminte dacă ţi-ar fi teamă.
Jos mîna!

REGELE

Despărțiți-i.

REGINA

O, Hamlet...

TOȚI

Dar, domnilor...

HORAȚIO

Fii liniștit, stăpîne!

(Îi despart. Hamlet și Laertes ies din groapă.)

HAMLET

Mă voi lupta cu el pentru acest lucru
Cît timp din pleoape-am să mai pot clipi.

REGINA

Să lupți, dar pentru ce?

HAMLET

Eu o iubeam
Pe Ofelia. Chiar zece mii de frați
Și n-ar iubi-o tot atît ca mine.
Ce-ai fi tu-n stare-a face pentru ea?

REGELE

E, vai, nebun!

REGINA

Pe Dumnezeu, lăsați-l!

HAMLET

La naiba, spune-mi ce-ai de gînd să faci?
Să plîngi, să lupţi, să te sfîşii? Faci post?
Sau bei oţet? Înghiţi un crocodil?
Şi eu! Sau vii să gemi? Sau să mă-nfrunţi
Sărind în groapa-i? Fii-ngropat de viu
Cu ea cu tot: voi fi şi eu! Şi dacă
Îndrugi de munţi, lasă-i să îşi prăvale
Asupră-ne pogoane-ntregi, să-şi ardă
Mormanu nostru piscu-n soare,-ncît
Pe lîngă el, un neg să pară Ossa,
Iar dacă zbieri, am să răcnesc şi eu!

REGINA

Aceasta e curată nebunie.
Aşa-l apucă şi-l frămînt-o vreme,
Şi-apoi mai blînd decît o porumbiţă
Cînd puii ei de aur ies din ou,
Reintră-n mohorîta lui tăcere.

HAMLET

Ascultă, domnul meu, pe ce temei
Te porţi cu mine-aşa? Eu te-am iubit
Întotdeauna — ce folos — cînd Hercul
El însuşi n-ar putea nimic: pisica
Tot miorlăie, iar cîinele tot muşcă.

(Iese.)

REGELE

Fii bun, te rog, Horaţio, însoţeşte-l.

(Horaţio iese.)

Laertes, ai răbdare. Nu uita
Şi crede-n cele hotărîte-azi noapte,

Grăbi-voi totul către-un bun sfîrşit,
Gertrudă dragă-ai grijă de-al tău fiu.
Pe-acest mormînt se cade să-nălţăm
Un falnic monument spre pomenire.
Curînd ne sună ceasul de odihnă;
Dar pîn-atunci, răbdare şi veghere.

(Ies amîndoi.)

SCENA 2

O sală în castel. Intră *Hamlet* şi *Horaţio.*

HAMLET

Destul cu asta. Trecem la cealaltă.
Ţii minte-mprejurarea?

HORAŢIO

Da, stăpîne.

HAMLET

În mine se dădea un fel de luptă
Ce somnul mi-alunga. Mă frămîntam
Ca răzvrătiţii-n lanţurile lor,
În chip pripit — şi fie lăudată
Pripeala mea, că uneori, ia seama,
Nesocotinţa ne slujeşte bine
Atunci cînd socotelile dau greş,
Şi-ar trebui de-aicea să-nţelegem
Că soarta ni-i de Dumnezeu croită,
Oricît ne-am strădui s-o peticim...

HORAŢIO

Nu-ncape îndoială.

HAMLET

Sării din pat
Înfăşurat în manta-mi şi prin beznă
Pe dibuite-i caut, îi găsesc,
Înşfac pachetul şi-n sfîrşit mă-ntorc
La locul meu. Mi-am îngăduit,
Căci temerile m-au făcut să uit
De buna-cuviinţă,-am rupt pecetea
Cumplitei lor solii. Şi-n ea găsit-am —
Horaţio, vai, regească mişelie —
Poruncă straşnică şi împănată
Cu fel de fel de argumente despre
A Engliterii şi a Danemarcii
Prosperitate, iar pe seama mea
Atîtea sperietori şi scîrnăvii,
Încît fără o clipă de zăbavă
Nu, nici măcar pentru-ascuţit securea —
Să mi se taie capul.

HORAŢIO

Cu putinţă-i!

HAMLET

Porunca iat-o. Cînd ai timp, citeşte-o.
Dar vrei acum să ştii ce-am mai făcut?
Cuprins într-o reţea de mîrşăvii
Pe care nici n-o bănuiam, cînd ei
Se şi puseseră pe lucru, eu
M-aşez şi ticluiesc un nou răvaş

Şi-l scriu frumos. Pe vremuri socoteam,
Ca orice om de stat, că-i de ruşine
Să scrii frumos, şi deci m-am străduit
Să uit ce-am învăţat — dar, domnul meu,
Am tras, acum, din asta mari foloase.
Nu vrei să ştii cuprinsul celor scrise?

HORAŢIO

Stăpîne-ascult.

HAMLET

O cerere fierbinte
A regelui, cum că, „de vreme ce"
Englezu-i este tributar supus;
„De vreme ce" iubirea care-i leagă
Menită-i a-nflori; „de vreme ce"
Sub spicele-mpletite ale păcii
Unirea lor sortită-i veşniciei,
Şi cîte altele „de vreme ce"
De mare-nsemnătate, e ţinut
De-ndată ce-a văzut şi a citit
Acest cuprins, la moarte să-i trimită
Pe-aducătorii lui, fără-ntrebare
Şi nici răgaz de a se spovedi.

HORAŢIO

Şi ce pecete pus-ai?

HAMLET

Cerul, iată,
Mi-a fost din nou prielnic. Am în pungă

Sigiliul tatei, după care-a fost
Turnată şi pecetea Danemarcei.
Îndoi scrisoarea-asemeni celeilalte,
Semnez, pecetluiesc, o pun la loc,
Şi nimeni n-a băgat de seamă pruncul
C-a fost schimbat. A doua zi s-a dat
Pe mare, lupta. Ce-a urmat, ştii tot.

HORAŢIO

Deci Guildenstern şi Rosencrantz... s-au dus!

HAMLET

Ei, frate, au cerşit această slujbă;
Nu-i am pe suflet. Ce-au căutat, găsit-au.
E vai de-un om mărunt prins între două
Cumplite săbii ale-unor vrăjmaşi
Puternici.

HORAŢIO

Dar, ce fel de rege-i ăsta?

HAMLET

Nu crezi că sînt dator să pedepsesc
Cu braţul meu pe cel ce-a omorît
Pe regele-mi şi-a pîngărit pe mama,
Pe cel ce-a stat între nădejdea mea
Şi tron, şi-a-ntins o cursă vieţii mele
Cu-atîta viclenie — nu-i drept oare?
Şi n-aş fi bun de-osînda cea de veci
Să las un vierme de-ăsta-n trupul meu
Să roadă mai departe?

HORAȚIO

Curînd el va afla din Englitera
Deznodămîntu-acestei întîmplări.

HAMLET

Curînd va ști: răstimpul însă-al meu e,
Și-o viață de-om se curmă cît zici „unu".
Horațio, însă-mi pare rău c-am fost
Nestăpînit în fața lui Laertes;
În propriul meu chin eu văd icoana
Durerii lui; cerca-voi să-l îmbun,
Dar, sigur, plînsul lui plin de-nfruntare
M-a scos din minți. Tăcere. Cine vine?

(Intră Osric.)

OSRIC

Fii binevenită înălțimea ta întoarsă în Danemarca.

HAMLET

Smerite mulțumiri, domnul meu. Îl cunoști pe țînțarul ăsta?

HORAȚIO

Nu, bunul meu stăpîn.

HAMLET

Ferice de tine; e păcat să-l cunoști. Are moșii multe și foarte mănoase: o vită ajunsă stăpînă peste vițel, vălăul lui e la masa regelui. E un filfizon; dar, cum îți spun, e stăpîn peste mari întinderi de noroaie.

OSRIC

Scumpul meu stăpîn, dacă înălțimea ta îmi dă răgaz, îi voi împărtăşi ceva din partea măriei sale.

HAMLET

Am să ascult, domnul meu, cu toată agerimea minții mele. Pune pălăria la locul ei, e făcută pentru cap.

OSRIC

Mulțumesc înălțimii tale dar e foarte cald.

HAMLET

Nu, crede-mă, e foarte frig. Vîntul bate de la miazănoapte.

OSRIC

Adevărat, stăpîne, e cam frig.

HAMLET

Şi totuşi, mi se pare că e zăpuşeală şi cald, sau poate firea mea...

OSRIC

Din cale-afară, stăpîne; este mare zăpuşeală, de... parcă nici nu ştiu cum să spun. Dar, stăpîne, măria sa m-a trimis să te înştiințez că a pus o prinsoare mare pe capul înălțimii tale: iată despre ce e vorba...

(Hamlet îl pofteşte să-şi pună pălăria.)

HAMLET

Te rog din suflet, nu uita...

OSRIC

Nu, pe legea mea; mă simt mai bine aşa, pe legea mea! Înălţimea ta, Laertes a sosit de curînd aici la curte. Crede-mă, un gentilom absolut, plin de cele mai distinse detalii, foarte delicat în societate, şi de mare exterior; într-adevăr, ca să vorbesc în mod sensibil despre el, e manualul şi harta nobleţei, şi vezi în el compendiul a ceea ce în mod parţial ar trebui să arate un gentilom.

HAMLET

Domnul meu, circumscrierea lui nu suferă nici o lacună de la dumneata; deşi ştiu că disociindu-l exhaustiv, am tulbura matematica memoriei; şi chiar dac-am face doar o schiţă; atît e de veloce. Dar în veridicitatea elogiului, îl socotesc un suflet de mare esenţă; şi concocţiunea lui e de asemenea preţ şi raritate, încît, ca să-l formulăm adecvat, unicul semen al său îi e oglinda; şi oricine i-ar călca pe urme doar umbra.

OSRIC

Înălţimea voastră vorbeşte de el deosebit de fără greş.

HAMLET

Dar semnificaţia, domnul meu? De ce să învăluim pe acest gentilom în răsuflarea noastră atît de grosolană?

OSRIC

Stăpîne?

HORAȚIO

Nu e oare cu putință să ne înțelegem într-altă limbă? Încearcă, zău, domnul meu!

HAMLET

Ce rost are menționarea acestui gentilom?

OSRIC

A lui Laertes?

HORAȚIO

I s-a și golit punga; toate vorbele aurite și le-a cheltuit.

HAMLET

A lui, domnul meu.

OSRIC

Știu că nu ignorați...

HAMLET

Aș vrea să știi; deși, la drept vorbind, dacă ai ști, nu prea mi-ar folosi la ceva. Ei, domnul meu?

OSRIC

Nu ignorați eminența lui Laertes în...

HAMLET

Nu îndrăznesc să mărturisesc acest lucru, de teamă că m-aș lua cu el la întrecere. Dar ca să cunoști bine un om, înseamnă să te știi pe tine însuți.

OSRIC

Vreau să spun că e eminent în mînuitul armelor. Din imputația ce i-au făcut, reiese că măiestria lui în această privință e fără pereche.

HAMLET

Ce armă mînuiește?

OSRIC

Spada și pumnalul.

HAMLET

Atunci sînt două; dar fie... Mai departe?

OSRIC

Stăpîne, regele a pus rămășag șase cai din Barbaria, împotriva cărora Laertes a pus, după cum am aflat, șase spade și pumnale franceze cu tot ce le însoțește, adică: cingători, agățători și celelalte. Trei dintre afeturi sînt într-adevăr de o bogată fantazie, în totul demne de mînerele lor, afeturi pline de gingășie și de o concepție cît se poate de originală.

HAMLET

Ce numești domnia ta afeturi?

HORAȚIO

Știam eu că o să fie nevoie să recurgi la note marginale, ca să înțelegi textul, și iată că așa s-a și întîmplat.

OSRIC

Afeturile, stăpîne, sînt agățătorile.

HAMLET

Cuvîntul ar fi mai înrudit cu faptul, dacă am purta la şold un tun. Pînă atunci, îmi place mai mult „agăţători". Dar, mai departe! Şase cai de Barbaria, împotriva a şase spade franceze cu tot ce le însoţeşte şi trei afeturi de o originalitate bine concepută. Iată rămăşagul francezului faţă de cel danez. Şi pentru ce oare au fost „impuse", cum zici domnia-ta, toate acestea?

OSRIC

Stăpîne, regele a pus rămăşag că într-o duzină de asalturi între înălţimea ta şi Laertes, el nu te va întrece decît cu trei lovituri. Iar el s-a prins pe nouă lovituri din douăsprezece şi e gata să se înfăţişeze la o întrecere, dacă înălţimea voastră binevoieşte a-i răspunde.

HAMLET

Şi dacă răspund nu?

OSRIC

Vream să zic, stăpîne, a răspunde cu persoana înălţimii tale în această întrecere.

HAMLET

Domnul meu, eu am să mă plimb acum prin sala asta; cu voia măriei sale, e ceasul meu de odihnă; să se aducă floretele, şi dacă acel gentilom se învoieşte şi regele îşi ţine rămăşagul, am să-l cîştig, de-mi va fi cu putinţă; iar de nu, am să mă aleg doar cu ruşinea şi cu loviturile date înainte.

OSRIC

Să transfer răspunsul acesta întocmai?

HAMLET

Întocmai, domnul meu; şi cu toate înfloriturile cerute de firea dumitale.

OSRIC

Mă recomand înălţimei tale cu tot devotamentul.

(Iese.)

HAMLET

Si eu, şi eu, domniei tale. Bine face că se recomandă singur. Nu s-ar găsi nimeni altul care s-o facă.

HORAŢIO

Guguştiucul acesta fuge cu găoacea oului pe cap.

HAMLET

Ăsta făcea temenele şi sfîrcului înainte de a suge. Şi el şi mulţi alţii de o seamă cu el — cu care văd că se împăunează veacul nostru decăzut — prind doar tonul modei şi spoiala obiceiurilor de lume: un fel de spumă uşoară, care-i poartă de colo pînă colo, ciugulind părerile cele mai zvînturate. Dar e de ajuns să sufli asupra lor şi băşicile de spumă se sparg.

(Intră un curtean.)

CURTEANUL

Stăpîne, măria sa ţi-a trimis salutul său prin tînărul Osric, care i-a adus răspunsul că-l aştepţi în această

sală. Doreşte să afle dacă ţi-e voia să te ici acum la întrecere cu Laertes, sau dacă vrei o amînare.

HAMLET

Sînt nestrămutat în hotărîrea mea: ea urmează bunul plac al regelui; dacă e gata, sînt şi eu, acum sau oricînd altă dată, numai să-mi fie tot atît de la îndemînă.

CURTEANUL

Regele şi regina cu toată curtea se îndreaptă încoace.

HAMLET

Într-un ceas bun!

CURTEANUL

Regina doreşte să-i spui cîteva vorbe prietenoase lui Laertes, înainte de-a începe asaltul.

HAMLET

Îmi dă povaţă bună.

HORATIO

Ai să pierzi prinsoarea asta, stăpîne.

HAMLET

Nu prea cred. De cînd a plecat el în Franţa, m-am pregătit într-una. Am să cîştig cu punctele care mi s-au dat înainte. Dar nici nu-ţi închipui ce ciudat mă simt pe-aici pe la inimă. Dar nu-i nimic.

HORAŢIO

Cum să nu, scumpul meu stăpîn.

HAMLET

E o prostie. Totuşi e un fel de presimţire, de care s-ar tulbura poate o femeie.

HORAŢIO

Dacă mintea ta e împotrivă, ascult-o. Am să le ies înainte cînd vin încoace şi am să le spun că nu eşti gata.

HAMLET

Ba de loc. Sfidez prevestirile. Nu moare nici măcar o vrabie fără ştirea Proniei. Dacă mi-a sunat ceasul acum, n-o să-mi sune altă dată, şi dacă n-o fi să fie altă dată, trebuie să fie acum; acum sau mai tîrziu, tot o să sune o dată. Totul e să fii gata. De vreme ce nu-ţi mai dai seama de cele ce laşi după tine, ce-ţi pasă dacă pleci mai curînd? Fie ce-o fi.

(Intră regele, regina, Laertes, seniori, Osric, şi slujitori cu spade etc.)

REGELE

Te-apropie, Hamlet, şi-această mînă
Primeşte-o de la mine-n mîna ta.

(Regele pune mîna lui Laertes în mîna lui Hamlet.)

HAMLET

Iertare, domnul meu, că te-am jignit;
Dar iartă-mă cum iartă-un gentilom.
Toţi cei de faţă ştiu

Şi-ai auzit fără-ndoială
Că sînt lovit de-o rătăcire grea.
Ce-am făcut
Şi ți-a trezit brutal onoarea, firea,
N-a fost, o spun deschis, decît sminteală.
Hamlet jignit-a oare pe Laertes?
El? Niciodată. Dacă, scos din minţi,
Atunci cînd nu mai este el, Hamlet
Jigneşte pe Laert, nu el jigneşte.
Hamlet reneagă. Cine-i deci de vină?
Sminteala lui. Şi dacă este-aşa,
Hamlet e dintre cei jigniți, sărmanul,
Căci nebunia e vrăjmaşul lui.
De față, domnul meu, cu toată curtea,
Mă lepăd de-orice rea precugetare,
Şi-n gîndul tău mărinimos, mă iartă
Că fără voie mi-am ucis un frate
Zvîrlind săgeata pe deasupra casei.

LAERTES

Mi-e sufletu-mpăcat. El mă-ndemna
La răzbunare. Cît priveşte cinstea,
Mă țin deoparte, nu vreau împăcare,
Şi-aştept ca meşteri vechi şi respectaţi
Să-mi spună dacă fost-au şi-n trecut
Asemenea-mpăcări — ca să-mi păstrez
Un nume nepătat. Dar pînă-atunci
Primesc şi cred în dragostea pe care
Mi o-mbii acum şi n-o dispreţuiesc.

HAMLET

Primesc cu drag şi voi lupta cu cinste
În acest asalt frățesc. Să mi se dea
O spadă. Gata.

LAERTES

Da, şi mie una.

HAMLET

Voi fi unealta biruinţii tale,
Laert. Pe lîngă neştiinţa mea,
Îndemînarea ta va străluci
Ca steaua-n beznă, cu atît mai viu.

LAERTES

Stăpîne, rîzi de mine!

HAMLET

Nu, ţi-o jur.

REGELE

Osric, dă spadele. Nepoate Hamlet,
Cunoşti prinsoarea?

HAMLET

Foarte bine, sire;
Ai părtinit în joc pe cel mai slab.

REGELE

N-am teamă. V-am văzut. Laert fiind
Şi mai maestru, ţi-am dat înainte.

LAERTES

Aceasta-i mult prea grea. Să văd şi alta.

HAMLET

Îmi place asta. Sînt la fel de lungi?

OSRIC

Da, bunul meu stăpîn.

REGELE

Pe masă puneţi cupele cu vin.
Şi dacă la întîia lovitură,
Sau la a doua, Hamlet îl atinge,
Sau de-o răspunde bine la a treia,
Să tragă toate gurile de foc.
Iar regele va bea în sănătatea-i
Şi-n cupă un mărgăritar va pune,
Mai scump decît acela din coroana
Purtată-n şir de patru regi danezi.
Voi daţi-mi cupele. Vorbească toba
Trompetelor, trompeta către tunuri
Şi tunurile către cer şi cerul
Pămîntului, că regele acum
Bea-n cinstea lui Hamlet. Începeţi lupta,
Iar voi, judecători, luaţi bine seama.

HAMLET

Să-ncepem, domnul meu.

LAERTES

Stăpîne-ncepem.

HAMLET

O dată!

LAERTES

Nu!

HAMLET

Ce spun arbitrii?

OSRIC

Atins.
E ne'ndoios atins.

LAERTES

Să-ncepem iar.

REGELE

Stați. Dați-mi de băut. Hamlet, al tău e
Acest mărgăritar. Fii sănătos!

(Sună trimbițele. Salve de artilerie afară.)

Să-i dați o cupă.

HAMLET

Pune-mi-o deoparte;
Întîi să isprăvim. *(Se luptă.)* Atins din nou,
Ce zici?

LAERTES

Atins. E drept, am fost atins.

REGELE

Cîştigă fiul nostru.

REGINA

Suflă greu
Şi-i gras. Năframa mea-i aici. Tu ia-o,
Hamlet, şi şterge-ţi tîmplele. Regina
Închină pentru biruinţa ta.

HAMLET

O, bună doamnă!

REGELE

Nu bea, nu, Gertrudo!

REGINA

Cu voia ta, stăpîne, vreau să beau.

(Bea.)

REGELE

(aparte)

E cupa cu venin. E prea tîrziu.

HAMLET

O clipă, doamnă. Nu cutez să beau.

REGINA

Dar vino să-ţi şterg faţa.

LAERTES

Sire-acum
Îl voi lovi.

REGELE

Nu cred.

LAERTES

Şi totuşi parcă-i
Ceva-mpotriva cugetului meu.

HAMLET

Laertes, hai, e pentru-a treia oară.
Dar luptă-te, te rog, din răsputeri:
Te porţi, mă tem, de parc-aş fi copil.

LAERTES

Aşa-ţi par? Hai!

(Se luptă.)

OSRIC

Nimic, de nici o parte.

LAERTES

Acum, ia seama!

(Laertes răneşte pe Hamlet. În încăierare îşi schimbă spadele şi Hamlet răneşte pe Laertes.)

REGELE

Opriţi-i! Se-ntărită.

HAMLET

A, nu! Să-ncepem iar.

(Regina cade.)

OSRIC

I-e rău reginei!

HORAȚIO

Sînt plini de sînge. Cum îți e, stăpîne?

OSRIC

Laertes, cum te simți?

LAERTES

Precum sitarul prins în lațul său,
Ucis pe drept, prin chiar trădarea mea.

HAMLET

Dar ce e cu regina?

REGELE

A leşinat
Văzîndu-i plini de sînge pe-amîndoi.

REGINA

O, nu! e cupa, dragul meu Hamlet,
E cupa, cupa... fost-am otrăvită.

(Moare.)

HAMLET

O, ce ticăloşie! -Nchideţi poarta!
Trădare. *(Laertes cade.)* Unde e trădarea?

LAERTES

Aicea e, Hamlet. Hamlet, eşti mort;
Nu-i leac pe lume-n stare să te scape,
Şi viaţă n-ai mai mult de-un sfert de ceas.
În mîna ta-i unealta trădătoare
Cu vîrful slobod şi-n venin muiată.
Ticăloşia-ntorsu-s-a-mpotriva-mi
Şi zac aci, dar n-am să mă mai scol,
Iar mama ta, şi ea e otrăvită,
Ah, nu mai pot... regele e de vină...

HAMLET

Şi vîrfu-i otrăvit!
Atunci, la lucru, otravă!
(Îl străpunge pe rege.)

TOŢI

Trădare! Trădare!

REGELE

Săriţi, prieteni! Nu-s decît rănit.

HAMLET

Danez tu, incestuos şi ucigaş
Şi blestemat, bea din fiertura asta,
Vezi, nu e-n ea mărgăritarul tău?
Te du pe urma mamei!
(Regele moare.)

LAERTES

E o dreaptă
Răsplată. Căci i-ai dat să bea otrava

Pe care-a pregătit-o însuşi el.
Noi, unul altuia să ne iertăm,
O, vrednicule Hamlet. Moartea mea
Şi-a tatei să nu cadă-asupra ta,
Şi nici a ta, asupră-mi.

HAMLET

Te izbăvească cerul. Te urmez.
Eu mor, Horaţio. Tu, rămîi cu bine,
Nefericită doamnă. Voi, ce-n tremur,
Palizi priviţi l-acest prăpăd, muţi martori
Ai celor petrecute, de-aş avea
Doar vreme — aspra moarte însă este
Un temnicer ce nu ştie s-aştepte —
V-aş spune... las' să fie-aşa; eu mor,
Horaţio, tu trăieşti... fi-mi mie martor
Şi vieţii mele, spre-a mă-ndreptăţi
În faţa celor ce s-ar îndoi.

HORAŢIO

Nu crede asta niciodată, sînt
Mai mult un vechi roman decît danez.
Mai e ceva pe fund.

HAMLET

Bărbat eşti oare?
Dă-mi cupa. Las-o. Jur, o voi avea.
Horaţio, dragul meu, ce nume veşted
Las după mine, cîtă vreme totul
Rămîne-o taină. Dacă m-ai purtat
Vreodată-n a ta inimă, atunci
Te mai lipseşte-un timp de fericire

Şi-n lumea asta hîdă tu mai poartă-ţi
Durerea, ca să-i spui povestea mea.

(Se aud un marş militar şi salve.)

Dar ce-i această larmă de război?

HORAŢIO

E Fortinbras cel tînăr, care dă,
Întors cu biruinţă din Polonia,
Salut războinic solilor englezi.

HAMLET

Horaţio, mor. Năprasnica otravă
Gîndirea-mi covîrşeşte. Nu mai pot
Trăi s-aud din Englitera veşti.
Dar Fortinbras, vă spun, va fi alesul,
Şi glasul meu ce moare-i pentru el;
Aşa să-i spui, şi cam ce a dus
La aceste intîmplări. Restu-i tăcere.

(Moare.)

HORAŢIO

O mare inimă se frînge-acum.
O, noapte bună, blînde prinţ. Să cînte
Un stol de îngeri spre odihna ta.
Dar ce bat tobele tot mai aproape?

(Intră Fortinbras şi solii englezi, cu tobe, steaguri şi suită.)

FORTINBRAS

Vrem să vedem ce-a fost.

HORAŢIO

Ce-ai vrea să vezi?
O jale-adîncă, sau cumplită groază?
Te-opreşte-atunci şi nu mai căuta.

FORTINBRAS

Grămada asta strigă a măcel.
Trufaşă moarte, ce ospăţ găteşti
În veşnicu-ţi celar, de-ai doborît
Atîţia principi, cu o lovitură
Atît de sîngeroasă, la pămînt?

SOLUL

Priveliştea-i de spaimă. Prea tîrziu
Sosim cu veştile din Englitera,
Şi-urechea celui ce-ar fi vrut s-audă
E surdă-acum la ştirea că porunca-i
A fost adusă la îndeplinire,
Că Guildenstern şi Rosencrantz sînt morţi.
Dar cine să ne mulţumească?

HORAŢIO

El, cel de-aici, chiar viaţă de-ar avea
Să-ţi poată mulţumi, el niciodată
N-a dat poruncă pentru moartea lor.
Dar fiindc-aţi nimerit aci în toiul
Acestei sîngeroase întîmplări,
Voi cei sosiţi din Anglia, voi din
Războiul cu Polonia, daţi poruncă
Să fie aşezate-aceste leşuri
Pe-un catafalc înalt, în văzul lumii.
Iar pentru cei ce nu cunosc povestea,
Lăsaţi-mă să spun cum s-a-ntîmplat.

Veţi auzi de fapte sîngeroase
Şi scîrnave şi nefireşti, de-omoruri
Nevrute şi de strîmbe judecăţi,
De inşi ucişi prin vicleşug şi silnic,
Şi-n tot acest sfîrşit, de-o cursă-n care
Căzut-au înşişi cei ce au întins-o.
Aceste toate pot să le destăinui
Cu-adevărat.

FORTINBRAS

Să-l ascultăm îndată,
Şi pe cei mari să-i adunăm s-asculte —
Iar eu salut norocu-mi cu mîhnire;
Am drepturi vechi pe-acest regat, pe care
Prilejul mă-nlesneşte să le cer.

HORAŢIO

Şi eu, aici, am de vorbit din parte-i,
Iar glasul lui va cîntări mai greu.
Dar astea toate-acum să le-ncheiem,
Cît minţile sînt încă răvăşite.
Ca nu cumva greşeli sau uneltiri
Să se întîmple.

FORTINBRAS

Patru căpitani
Să-l poarte pe Hamlet ca pe-un ostaş
Pe catafalc. El ar fi fost, sînt sigur,
Un rege mare dac-ar fi domnit;
În calea lui, războinice saluturi
Şi muzicile ostăşeşti să cînte
Spre-a lui cinstire.

Luați morții. Potrivite-n bătălii,
Priveliști de-astea nu-și au rostu-aci.
Să mergem; comandați foc.

(Marș funebru. Ies toți, luînd trupurile. Se aud salve de artilerie.)

CORTINA

CUPRINSUL

Responsabil de carte: D. Grigorescu
Tehnoredactor: S. Alexandrescu-Toscani
Corector: A. Dram

Dat la cules 21.04.55. Bun de tipar 20.07.55. Tiraj 25.100 ex. Hîrtie tipar sul de 52 gr./m.p. Format 700×1000/32. Coli ed. 7,20. Coli de tipar 7,25. Ediția I. Comanda 1469. Planșe tipo 1. A. nr. 01324. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 A—1=R.

Tiparul executat sub com. nr. 1575 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", București R.P.R.